

Slovník cudzích slov

Zdravie, medicína a farmácia

Zostavil Tibor Havaš

**Vydalo Vydavateľstvo Robinson, s.r.o. Bratislava
v roku 2006**

OBSAH

A	3
B	16
C	19
D	21
E	27
F	32
G	35
H	38
CH	43
I	45
J	50
K	50
L	58
M	63
N	70
O	73
P	78
Q	91
R	91
S, Š	94
T	103
U	110
V, W	112
X	114
Y	115
Z, Ž	115

A

abázia neschopnosť chodiť

abdómen brucho

abdominálny brušný

abdukcia odťahnutie, odchýlenie, upaženie končatiny

aberácia odchýlka od normálneho stavu organizmu; chyba optickej šošovky prejavujúca sa dúhovým sfarbením; chromozómová mutácia

abiotický neschopný života

ablácia chirurgický zákrok na povrchu tela; patologické odlúpnutie sietnice

ablaktácia odstavenie dojčaťa

ablefária chýbanie rias, mihalníc

ablepsia slepota

abnormalita nepravidelnosť, odchýlka od normálu, zvláštnosť

abnormálny nezvyčajný, zvláštny, odlišný

abort, abortus predčasný pôrod, potrat

abortácia zakrpatenie, chradnutie

abortér kto vykonáva potraty

abortívny spôsobujúci potrat; zakrpatený, nedostatočne vyvinutý

abortívum látka vyvolávajúca potrat alebo urýchľujúca nástup pôrodu

abrázia obrúsenie, zoškrabovanie, lekársky výškrab; obrusovanie zubov

abreakcia odreagovanie vybitím napätia

abreografia röntgenové snímkovanie hrudníka, tzv. štítkovanie

abrupcia odtrhnutie svalu alebo šľachy; zlomenie, ulomenie zuba; odlúčenie placenty

abscedovať zhnisať, hnisieť

absces telová dutina vyplnená hlienom alebo hnisom; hnisavé skvapalnenie tkaniva, hnisavý zápal

absencia náhla krátka strata vedomia alebo pamäte

abstergencium liek s mierne preháňajúcimi účinkami

abstinencia zdržanlivosť od pôžitkov, napr. alkoholu

abstinenčný syndróm fyziologické reakcie organizmu a psychický stres po prerušení fajčenia, konzumácie alkoholu alebo drog

abstinent človek zdržujúci sa určitých pôžitkov, najmä alkoholu

abstinovať dodržiavať abstinenciu

abúlia chorobná strata vôle, oslabenie vôle napr. pri duševnej chorobe

abuzér človek závislý na alkohole, cigaretách, liekoch, drogách alebo iných návykových látkach

acefália vrodené nevyvinutie hlavy

acetonémia prítomnosť acetónu v krvi

acetonúria ketonúria, vylučovanie ketónov – acetónu – močom

acidita kyslosť, nadbytok kyseliny v žalúdku

acidóza, acidosa zvýšenie kyslej reakcie krvi; nadbytok obsahu kyselých látok v organizme

acidum kyselina; liečivá látka vyvolávajúca kyslé prostredie v žalúdku

acylpyrín liek na zníženie teploty, utíšenie bolestí, antireumatikum podobné aspirínu, kyselina acetylsalicylová

ad informandum pre informáciu lekára

ad manus medici (lat.) do rúk lekára

adaktýlia chýbanie všetkých prstov na končatine

adamantín zubná sklovina
adamantinóm nádor čeluste
adaptát pozorovateľný výsledok adaptácie organizmu
adaptometer prístroj na meranie rýchlosti adaptácie oka
adaptometria meranie vnímania zrkových svetelných podnetov
addisonizmus Addisonova choroba - spôsobuje ju nedostatočná činnosť kôry nadobličiek
addukcia pohyb končatiny smerom k strednej línii tela
adefágia nadmerná chuť do jedla
adenitída zápal žľazy
adenoakantóm karcinóm žľazy
adenohypofýza žľazová časť podmozgovej žľazy
adenóm nezhubný nádor podobnej stavby ako žľaza
adenomyóm nezhubný nádor zo svalového a žľazového tkaniva
adenopatia ochorenie miazgových – lymfatických – uzlín
adenotómia chirurgické odstránenie zdurenej hltanovej mandle
adenovíry vírusy vyvolávajúce infekčné choroby a zápaly slizníc, najčastejšie dýchacej sústavy, slizníc čriev a oka
adhézia priľnavosť; zrastenie tkanív
adipóm nezhubný nádor z tukového tkaniva
adiponekróza odumretie tukového tkaniva
adipozita nadmerné usadzovanie tuku v organizme, obezita
adipsia chýbanie pocitu smädu
adjuvatika náuka o kompenzačných pomôckach, napr. barliach, vozíčkoch a pod.
adnexitída zápal maternicových príveskov
adolescencia obdobie medzi pubertou a dospelosťou

adolescent dospievajúci jedinec po puberte
adrenalektómia chirurgické odstránenie nadobličky
adrenalín hormón nadobličkovej drene regulujúci krvný tlak a pôsobiaci na centrálny nervový systém
adrenálny nadchádzajúci sa pri obličke; týkajúci sa nadobličky
adrenolytikum liek znižujúci napätie sympatika prostredníctvom látky pôsobiacej proti adrenalínu
adsorbent povrchovo pohlcujúca látka
adspekcia vyšetrenie zrakom
adstringentný sťahujúci, zvierajúci
adynamia zoslabenie životne dôležitých orgánov
aeróbny vyžadujúci k životu kyslík
aeroembolizmus nežiadúce príznaky vyvolané rýchlym znížením tlaku vzduchu
aerofágia neúmerné hltanie vzduchu pri jedle alebo pití
aerofóbia chorobný strach z prievanu, prejavuje sa kŕčmi dýchacieho ústrojenstva
aerootitída poškodenie stredného ucha spôsobené zmenou tlaku vzduchu
aeroterapia liečba vzduchom
afágia neschopnosť prehĺtať
afakia chýbanie šošovky v oku, môže byť vrodená alebo pooperačná
afatik osoba trpiaca afáziou
afázia chorobná neschopnosť hovoriť, často spojená s poruchou abstraktného myslenia
afebrilita stav bez horúčky
afebrilný bez horúčky, bezhorúčkový

afekcia hnutie mysle, náklonnosť, vášeň; postihnutie chorobou, chorobný stav

afekt, afektovanosť prudké hnutie mysle, strojené chovanie, strojenosť

afémia strata schopnosti hovoriť bez straty schopnosti prijímať zvukové vnemy

afiliácia chorobné vyhľadávanie spoločnosti ľudí

afلاتoxín toxická látka, ktorú produkujú niektoré mikroorganizmy, najmä v potravinách a krmivách

afónia strata hlasu spôsobená zápalom hrtana alebo hlasiviek

afrázia neschopnosť prirodzene sa vyjadrovať rečou, občasná strata reči

afrodízia nadmerný pohlavný pud

afrodiziakum látka povzbudzujúca pohlavný pud, potenciu, výkonnosť

afťa drobná bolestivá erózia alebo vriedok na ústnej sliznici, pľuzgierik

afterpills antikoncepčné tabletky užívané krátko po styku, zabraňujúce uhniedzdeniu vajíčka v maternici; tzv. „pilulka po“

aftongia porucha reči nervového pôvodu, prejavujúca sa kŕčmi svalov jazyka

afunkcia zastavenie činnosti alebo neschopnosť činnosti telesného orgánu

afunkčný neschopný činnosti, nefunkčný

agalakcia neschopnosť mliečnej žľazy vylučovať mlieko

agenéza vrodené chýbanie alebo nevyvinutie orgánu alebo jeho časti, tzv. aplázia

agens pôvodca nákaz a chorôb organizmu

ageuzia strata schopnosti vnímať chuťové pocity

aglobúlia výrazný pokles počtu červených krviniek

aglosia, aglozia vrodené chýbanie jazyka

aglutinácia zhlukovanie krviniek a baktérií v krvnej plazme

aglutinín obranná protilátka v krvnom sére, ktorá spôsobuje zhlukovanie bunkových elementov

aglutinogén látka vyvolávajúca tvorbu protilátky po vstreknutí do organizmu – obsiahnutá je v červených krvinkách

aglúzia strata schopnosti vnímať chuť

agnácia príslušenstvo k tej istej rodine; pokrvné príbuzenstvo v mužskej línii

agnózia neurologická porucha poznávania, schopnosti chápať, poznávať predmety v dôsledku poškodenia funkcií zmyslových orgánov; neschopnosť alebo nemožnosť jednoznačného určenia diagnózy

agónia stav bezvedomia, spravidla tesne pred smrťou, skonávanie; nečinnosť

agorafóbia chorobný strach z veľkého voľného priestoru

agrafia chorobná neschopnosť alebo strata schopnosti písať po poškodení mozgu, ale pri zachovaní inteligencie

agramatizmus porucha schopnosti vyjadrovania

agranulocytóza nedostatok bielych krviniek v kostnej dreni a krvi

agravácia predstieranie chorobných príznakov a zdravotných ťažkostí, simulácia

agresivita útočnosť, tendencia napádať iných, ovládať ich

agresívny dobyvačný, útočný, výbojný

agrypnia ťažkosti so zaspávaním, nespavosť

achilodýnia bolesť v oblasti Achillovej šľachy
achilovka šľacha lýtkového svalu upínajúca sa na pätnú kosť
achloropsia strata schopnosti vnímať zelenú farbu
achólia nedostatočné vylučovanie žlče
acholúria neprítomnosť žlčového farbiva v moči pri žltacke
achondroplázia porucha rastu kostí
achromatizmus, achromázia chorobný nedostatok kožného a vlasového farbiva
achromatocyt bezfarebná bunka
achromatopsia farbosleposť, neschopnosť rozoznávať určité farby a farebné odtiene
achromatóza nedostatok kožného pigmentu vo vlasoch a v pokožke
achromodermia nedostatok kožného farbiva
achýlia nedostatok žalúdočnej šťavy, zastavenie jej vylučovania
AIDS Acquired Immune Deficiency Syndrome, syndróm získaného zlyhania imunity; smrteľné ochorenie, ktorého pôvodcom je retrovírus HIV
aichmofóbia strach z nástrojov s hrotmi
ajatín dezinfekčný prostriedok, tinktúra
ajurvéda klasická indická medicína
akalkúlia strata schopnosti počítať
akantóm ohraničené bujnenie kože, rakovina kože
akantóza zhrubnutie pokožky v dôsledku rastu epidermy do hĺbky
akapnia nadmerné zníženie oxidu uhličitého v krvi
akarínóza kožná choroba spôsobená roztočmi, napr. svrab
akatafázia chorobná neschopnosť usporiadať slová do viet
akatízia chorobná neposednosť, hyperaktivita

akčný prúd elektrický prúd vznikajúci pri podráždení svalov alebo nervov, využíva sa pri vyšetrovaní činnosti srdca a iných orgánov
akinéza nehybnosť, ochrnutie; neschopnosť pohybovať končatinami
akné uhrovitosť pleti, hnisavé ochorenie pokožky
akoazma zvonenie alebo praskanie v ušiach
akológ odborník v akológii
akológia náuka o liečebných prostriedkoch
akomik plešatý človek
akomodácia schopnosť oka prispôbiť sa videniu rôznych vzdialeností
akonitín prudko jedovatý alkaloid
akrálny vyčnievajúci nad povrch tela, napr. ucho, nos
akránia vrodené nevyvinutie lebečnej kosti
akribofóbia chorobný strach z toho, že čo sme napísali, nie je správne
akridín organická zlúčenina nachádzajúca sa v antracénovom oleji, používaná vo farmaceutickom priemysle
akrocefália lebka v tvare zrezaného kužeľa
akrocyanóza zmena farby niektorých častí tela, najčastejšie prstov a uší, do fialova; príčinou je ich nedostatočné prekrvenie
akrodermatitída zápal pokožky na okrajových miestach tela
akrodýnia bolesť končatín
akrofóbia chorobný strach z hĺbky alebo výšky
akromegália (lat.) chorobné zväčšenie okrajových častí tela spôsobené poruchou činnosti hypofýzy
akromelalgia (lat.) bolestivosť koncových častí rúk a nôh
akromikria skrútenie končatín

aktín svalová bielkovina, aktomyozín

aktinodermatitída zápal kože spôsobený röntgenovým žiarením

aktinomycín antibiotikum s protinádorovými účinkami

aktinomykózy infekčné ochorenie človeka, zvierat a rastlín spôsobené aktinomycetami

aktinoterapia liečba ionizujúcimi lúčmi

aktograf zariadenie na registrovanie telesných pohybov, používa sa pri spánkovej terapii

aktológia veda o motorike človeka, antropomotorika

akupresúra liečebná metóda založená na tlaku na určité body na povrchu ľudského tela

akupunktúra čínska liečebná metóda vpichovania ihlíc do určitých bodov - nervových a iných centier – ľudského tela

akustický sluchový, zvukový

akustofóbia chorobný strach z hluku

akútny naliehavý, súrny, bezprostredný, rýchle prebiehajúci (napr. choroba)

akutrauma poškodenie sluchového ústrojenstva silným zvukom

akyanoblepsia neschopnosť vnímať modrú farbu

alália chyba reči

alália mentálna chorobný strach pred hovorením

albín človek alebo živočích s nedostatkom kožného farbiva v pokožke, vlasoch a dúhovke

albín jedinec s nedostatkom kožného farbiva, pigmentu

albinizmus čiastočný alebo úplný vrodený nedostatok pigmentu v pokožke a iných orgánoch zvierat aj ľudí

albumen lepkavá tekutina obsahujúca bielkoviny, bielok

albumín vo vode rozpustná bielkovina tkanív živočíšnych a niektorých rastlinných organizmov

albuminóza látka vzniknutá štiepením bielkovín

albuminúria vylučovanie bielkovín močom, proteinúria

aldosterón hormón regulujúci metabolizmus minerálov

alela dedičný základ znaku organizmu

alergén antigén spôsobujúci alergickú precitlivosť s tvorbou imunglobulínu E; liečebný prípravok na diagnostiku a liečbu alergických ochorení

alergia zvýšená až chorobná citlivosť organizmu voči niektorým látkam alebo vonkajším podnetom; precitlivenosť

alergik osoba trpiaca alergiou

alergiológ odborník v alergiológii

alergiológia náuka o alergiách, ich prevencii a liečbe

alergóza ochorenie alergie

aleukémia chorobný nedostatok bielych krviniek

alexia porucha schopnosti pochopiť čítaný text

alexíny ochranné protilátky v krvnom sére, citlivé na vyššie teploty

alfavírus vírusy zo skupiny togavírusov

algézia bolestivosť, vnímanie bolesti

algezimetria meranie citlivosti na bolesť

algotagnia sexuálna úchylka, pri ktorej sa človek pohlavne uspokojuje spôsobovaním bolesti sám sebe alebo iným

algomenorea bolestivá menštruácia

algor mortis chladnutie mŕtveho tela

algotpazmus bolestivý kŕč

alicín rastlinné antibiotikum

alienácia duševná porucha, pri ktorej si postihnutý vytvára vlastnú psychickú realitu

alimentárny súvisiaci s príjmom potravy, pokrmový (napr. alimentárna infekcia)

alkoholik nadmerný konzument alkoholických nápojov, človek závislý na alkohole

alkoholizmus chorobný návyk, závislosť na pití alkoholických nápojov

alkoholizmus nadmerná konzumácia alkoholických nápojov

alogénna transfúzia transfúzia krvi pochádzajúcej od darcu

alopatia liečba liekmi vyvolávajúcimi opačný obranný proces než aký vyvoláva choroba, opak homeopatie

alopécia vypadávanie vlasov, holohlavosť, plešatosť

aloplastika nahradenie strateného tkaniva neživým umelým materiálom

alozóm nepárový pohlavný chromozóm

alpa prípravok na natieranie tela pri masáži, francovka

alterácia porucha, chorobná zmena, poškodenie napr. organizmu

alternácia striedanie práce zdravej a postihnutej paže

aluminóza zaprášenie pľúc hliníkovým prachom

alveola zubné lôžko, dutinka; pľúcna dutina, tzv. pľúcny mechúrik

alveolitída zápal zubného lôžka

amalgám roztok kovu v ortuti, používa sa v stomatológii

amara horké lieky na povzbudenie chute do jedla

amauroza nezvratná strata zraku, slepota

ambažúra chuť piť; dobrá nálada

ambidextria nevyvinuté alebo chýbajúce prednostné používanie jedného z párových orgánov tela, najmä ruky

ambliopia chyba zraku spočívajúca v dvojitom videní, diplopia

ambivalentný reagujúci v protichodných citových alebo vôľových postojoch vzhľadom na určitú osobu alebo predmet

amblyakúzia oslabený sluch

amblyopia tupozrakosť, zníženie zrakovej ostrosti

ambulancia sanitka; oddelenie nemocnice alebo iného zdravotníckeho zariadenia, kam pacienti dochádzajú

ambulantný pojazdný, sťahovavý, liečený v ambulatnom oddelení

ambulatórium zdravotnícke zariadenie alebo stredisko pre pacientov schopných chôdze

amélia vrodené nevyvinutie končatín

amencia prechodná porucha vedomia prejavujúca sa stratou orientácie, pomätenosť

amenorea nedostavenie sa menštruácie

ametropia chyba lomivosti oka

amfetamín prostriedok proti únave, benzedrín

amfigónia pohlavné rozmnožovanie, splývanie pohlavných buniek

amidopyrín liek zmierňujúci horúčku a bolesti

amimia strata mimických pohybov pri niektorých psychických poruchách

amnézia chorobná strata pamäti pri duševných chorobách alebo po úraze hlavy

amniocentéza vyšetrenie plodovej vody v tehotenstve

amnión vnútorný plodový obal, obal zárodka, ovčia blana

amnioskopia vyšetrovacia metóda na určenie stupňa ohrozenia plodu v neskorom tehotenstve

amok tropické šialenstvo, zúrivosť ako prejav duševnej poruchy

ampicilín polosyntetické antibiotikum, druh penicilínu

ampula nádobka s úzkym hrdlom na tekutiny

ampulka zatavená nádobka s injekčnou látkou

amputácia chirurgické odňatie údu alebo jeho časti, alebo inej časti organizmu

amputovať vykonať amputáciu

amúzia chorobný nedostatok alebo strata zmyslu pre hudbu, dysmúzia

amygdalitída zápal mandlí

amyotrofia chorobné ubúdanie svalovej hmoty

ana partes aequales (lat.) rovným dielom (používa sa na receptoch)

anabolikum látka podobná mužským pohlavným hormónom, zvyšujúca tvorbu svalstva

anabolizmus premena jednoduchších látok v živom organizme na zložitejšie

anacidita nedostatok kyseliny

anaerobný nevyžadujúci pre svoj život kyslík

anafrodízia veľký nedostatok sexuality, pohlavného cítenia; frigidita

anafrodiziakum liek znižujúci pohlavný pud

anafylaxia druh alergie, precitlivelosti na cudzorodú bielkovinu

anaklitická depresia depresia detí oddelených od matky

anakúzia nedostatočný sluch, hluchota

anál konečník; súlož do konečníka

analeptikum látka povzbudzujúca činnosť dýchacieho ústrojenstva, srdca a iných životne dôležitých orgánov

analgetický utišujúci bolesť

analgetiká lieky proti bolesti, ktoré neodstraňujú jej príčinu; nepotláčajú bdelosť chorého, pôsobia na centrálnu nervovú sústavu

analgézia, analgia strata vnímania bolesti

análny konečníkový

anamnéza rozpomínanie, vyšetrenie tzv. predchorobia pacienta, súbor údajov o prekonaných ochoreniach pacienta, jeho rodičov a súrodencov, o subjektívnych ťažkostiach a sociálno-ekologických podmienkach života chorého

anankazmus vtieravé myšlienky spojené s nutkaním konať, obsesia

anaplazmóza choroba dobytka spôsobená parazitmi

anartria chorobná porucha výslovnosti

anastomóza umelé alebo prirodzené spojenie dvoch dutých telesných orgánov

anatóm odborník v anatómii

anatómia náuka o stavbe a zložení tela živých organizmov; rozdelenie, členenie

anatomický týkajúci sa anatómie; tvarom vyhovujúci stavbe ľudského tela

andro- prvá časť zložených slov s významom muž, mužský

androblastóm nádor vaječníka

androfóbia chorobný strach žien z mužov

androgén mužský pohlavný hormón

androgýn obojpohlavný jedinec, hermafrodit

androgýnia pohlavná obojakosť, obojpohlavnosť, hermafroditizmus

andrológia náuka o mužskom organizme

andrománia chorobná túžba žien po mužoch

androspermia spermia určujúca samčie pohlavie, u človeka chromozóm Y

androsterón samčí a mužský steroidný pohlavný hormón

anémia málokrvnosť, chudokrvnosť, nedostatok červených krviniek v krvi

anemik osoba trpiaca anémiou, chudokrvnosťou

anencefália narodenie dieťaťa s nevyvinutou mozgovou časťou hlavy

anergia znížená obranná reakcia organizmu

anestetikum látka spôsobujúca znecitlivenie

anestézia znecitlivenie pomocou anestetík

anesteziológ lekár starajúci sa o správne uspatie pacienta pri operácii, udržiavanie jeho vitálnych funkcií počas nej a jeho úspešné prebudenie po operácii; lekár prevádzajúci anestéziu

anestéziológia odbor zaoberajúci sa anestéziou

angialgia bolesť ciev

angina pectoris srdcová angína; prejav ischemickej choroby srdca, zvieravá bolesť za hrudnou kosťou spojená s potením a úzkosťou

angína zápal prednej časti hrtanu, krčných mandlí, bolesť v krku; zvieravá bolesť v okolí srdca

angio-, angi- prvá časť zložených slov s významom cieva, cievny

angiografia vyšetrenie ciev, röntgenologické zobrazenie ciev s kontrastnou látkou

angiológia lekárskeho odboru zaoberajúci sa cievami

angióm nezhubný cievny nádor

angioplastika znovuvytvorenie poškodených ciev

angiorexia natrhnutie alebo iné narušenie cievy

angiostenóza chorobné zúženie ciev

angulitída zápalové ochorenie kútikov úst

anhidrotikum prostriedok znižujúci nadmerné potenie

anhidróza znížené vylučovanie potu

anilín aromatická zlúčenina z redukcie nitrobenzenu, s dôležitým využitím vo farmaceutickom priemysle

anizometropia nerovnaká optická lomivosť očí

ankylóza chorobná stuhnutosť kĺbov následkom poranenia alebo ochorenia kĺbu

anodýnia strata vnímania bolesti, bezbolestnosť

anodynum prostriedok zmierňujúci bolesť, používaný pri narkóze

anofelizmus zamorenie oblasti komármi rodu Anopheles, ktoré prenášajú maláriu

anoftalmia vrodené chýbanie oka

anomália nepravidelnosť, odchýlka od normálneho stavu, úchylnosť

anoméria druh stereoizomérie

anómia dočasná strata schopnosti rozpamätať sa na meno známej osoby alebo veci

anopsia strata schopnosti vidieť

anoretikum prostriedok znižujúci chuť do jedla

anorexia chorobné nechutenstvo

anorganický vzťahujúci sa na funkčnú poruchu orgánu

anorgazmia u ženy chýbanie orgazmu, nemožnosť dosiahnuť orgazmus

anormalita anormálnosť, úchylnosť, nenormálnosť

anormálny neobvyklý, nenormálny, odchýlny, nepravidelný

anosmia chorobná strata čuchových schopností

anoxémia nedostatok kyslíka v krvi

anoxia nedostatok kyslíka v tkanivách; bezkyslíkaté prostredie

antabus prostriedok na liečbu alkoholikov – ak človek po jeho požití

vypije alkohol, pozvracia sa

antacid látka znižujúca kyslosť žalúdočných štiav

antialergický zabraňujúci alergii, protialergický

antialergikum prostriedok proti alergii

antianemický pôsobiaci proti anémii

antianemikum prostriedok proti anémii

antibakteriálny pôsobiaci proti baktériám

antibiotický ničiaci mikroorganizmy

antibiotiká látky produkované rôznymi druhmi baktérií a húb a schopné potlačiť rast a pôsobenie iných mikroorganizmov

antibióza vzájomné potláčanie rastu a iných životných prejavov jedného organizmu druhým

antidepresívny pôsobiaci proti depresii

antidiabetikum prostriedok upravujúci hladinu cukru v tele

antidiaroidikum prostriedok proti hnačkovým ochoreniam

antidiuretický pôsobiaci proti nadmernému močeniu

antidiuretikum prostriedok proti nadmernému močeniu

antiemetikum látka tlmíaca zvracanie

antigén cudzorodá látka vyvolávajúca v organizme tvorbu obranných protilátok

antigénny vyvolávajúci v organizme tvorbu protilátok

antigest starší hormonálny antikoncepčný prostriedok, ktorý sa začal vyrábať v bývalej ČSSR v 60. rokoch minulého storočia

anthelmintiká liečivá proti črevným parazitom

antihistaminikum protialergický liek, liek znižujúci účinky histamínu v organizme

antikoncepcia ochrana proti počatiu mechanickými, chemickými ale-

bo hormonálnymi prostriedkami a koncepcnými

metódami

antilátka ochranná látka vznikajúca v tele ako reakcia na ochorenie

antiparazitikum liek proti cudzopasníkovi, parazitom

antiperspirant prípravok zabraňujúci poteniu

antipyretikum liek znižujúci horúčku

antireumatikum liek na liečbu reumatizmu s protizápalovými účinkami

antiseptika ošetrenie rany proti pôsobeniu choroboplodných zárodkov a látok; likvidácia choroboplodných mikroorganizmov chemickými prostriedkami

antiseptický zamedzujúci nákaze mikróbami; protihnilobný

antiseptikum látka ničiaca mikroorganizmy a zastavujúca ich rozmnožovanie

antisklerotický pôsobiaci proti skleróze

antitoxický zneškodňujúci jedovaté toxické látky

antitoxín látka v organizme zneškodňujúca účinky bakteriálnych jedov

antiuratikum látka používaná pri liečbe dny

antivírusový, protivírusový odstraňujúci počítačové vírusy a/alebo brániaci ich preniknutiu do počítača

antivírusový účinný proti vírusom

antivitamin látka rušiaca účinky vitamínov v organizme

antrakóza pľúc zaprášenie pľúc uhoľným prachom a sadzami

antrasilikóza choroba z vdychovania uhoľného a kremičitého prachu

antrax sneť slezinná, infekčné ochorenie domácich zvierat, prenosné na človeka

antritída zápal sliznice dutiny

antropický týkajúci sa človeka

antropo-, anthropo- prvá časť zložených slov s významom človek, ľudský

antropofóbia chorobný strach z ľudí

antropogenetika vedný odbor skúmajúci dedičnosť a premenlivosť znakov človeka

antropokinetika veda o motorike človeka; o pôvode, vývoji a zákonitostiach jeho fyzických zmien

antropológia náuka o človeku, o pôvode, vývoji a zákonitostiach fyzických zmien človeka, o vývoji ľudských plemien

antropomaxiológia lekársky odbor študujúci rozvoj rezervných pohybových možností človeka v športe

antropometria náuka o meraní ľudského tela

antropometria súbor techník merania ľudského tela

antropomorfizmus prenášanie ľudských vlastností na neživú prírodu, zľudšťovanie

antropomotorika veda o motorike človeka, antropokinetika, aktológia

antroposociológia sociologická disciplína odvodzujúca sociálne postavenie jedinca od jeho anatomických znakov

antrotómia chirurgické otvorenie dutiny

antrozoonóza na človeka prenosné ochorenie zvierat

anus konečník

anxieta pocit úzkosti

anxiozita chorobný stav úzkosti ako príznak mnohých psychoneuróz

aorta najväčšia tepna v tele, odvádza krv zo srdca; srdcovnica

aortitída zápal aorty

apatéka lekáreň

apatia nezáujem, ľahostajnosť, nečinnosť, oslabenie reakcií voči pri-

chádzajúcim podnetom

apatický majúci znaky apatie

apendicitída zápal slepého čreva

apendix dodatok, prívesok; červovitý prívesok slepého čreva

apendoktómia chirurgické vybratie apendixu, slepého čreva

apepsia chorobná porucha trávenia

apertúra otvorenie, otvor; veľkosť otvoru optickej sústavy; otvorené miesto v tele, vchod, východ

apetencia túžba, chuť, najmä sexuálna

apetít chuť predovšetkým do jedla

apikotómia vybratie zubného koreňa

apipunktúra liečba zapichovaním včelích žihadiel do určitých bodov na ľudskom tele, druh akupunktúry

aplázia vrodené nevyvinutie orgánu

apnoe krátkodobé prerušenie pravidelného dýchania

apofýza výrastok na kosti

apokrinný vylučujúci, defekačný

apoplexia mŕtvica, mozgová porážka, náhle zlyhanie funkcie životne dôležitého orgánu

apotéka lekáreň

apraxia chorobná neschopnosť účelných pohybov, porucha hybnosti

aprehenzívny podráždený

apyrexia stav bez horúčky; bezhorúčkovitosť

arachnoidea mozgová blana; pavúčnica

areflexia strata reflexov, opak reflexie

areola pigmentový dvorec okolo prsnej bradavky

argýria otrava striebrom pri dlhodobejšom používaní liekov obsahujú-

cich striebro

ariboflavinóza nedostatok riboflavínu, vitamínu B²

arnika podhorská liečivá rastlina rodu Arnica, výťažky z nej používa farmaceutický priemysel

aromaterapia liečba vôňami

aromatický vonný, silne voňajúci; súvisiaci s organickými zlúčeninami so šesťčlenným kruhom z atómov vodíka a troch dvojitých väzieb v molekule

aromatikum vonná látka, voňavá esencia

arteranol hormón z nadobličkovej drene

artéria tepna, cieva

artériografia röntgenologické vyšetrenie tepien po predchádzajúcom vstreknutí kontrastnej látky

arteriola tepnička, malá tepna

artérioskleróza skupina ochorení charakteristická stvrdnutím a zväpčením tepennej steny a zúžením ciev, ateroskleróza

artériovenózne týkajúci sa tepny

arteritída, arteritis zápal tepny

arteterapia druh psychoterapie využívajúci výtvarnú činnosť pacientov

artikulácia kĺbové spojenie kostí

artralgia bolesť kĺbov

artritída zápal kĺbov spravidla bakteriálneho pôvodu

artrografia vyšetrenie kĺbov

artoskopia vyšetovanie kĺbovej dutiny

artróza nezápalové ochorenie kĺbov

artyčoka bylina, ktorej vybielené časti sa používajú ako zelenina; v

medicíne sa používa pri zápaloch žlčníka

arytmia nepravidelnosť pohybu, nepravidelný rytmus (napr. srdcová arytmia), porucha rytmu

arzén krehký striebrosivý kov, ktorého zlúčeniny sú prudko jedovaté

asanácia ozdravenie hygienického okolia

asepsa ošetrovanie – dezinfikovanie - poranenia proti vniknutiu choroboplodných látok

aseptický neobsahujúci choroboplodné látky, zbavený týchto látok

asfyxia nedostatočné dýchanie, dusenie sa z nedostatku kyslíka

asideróza chorobný nedostatok železa v krvi

askaridóza ochorenie spôsobené škrkavkami

asomatický nehmotný, netelesný

asomnia chorobná nespavosť

aspartam druh umelého sladidla

aspermatizmus neschopnosť vytvárať alebo vylučovať spermie; chýbanie spermií v ejakuláte; aspermia

aspirácia vdýchnutie tuhých látok do pľúc alebo priedušnice

aspirín liek takmer totožný s acylpyrínom; znižuje horúčku a utišuje bolesť; analgetikum, antipyretikum

astázia neschopnosť udržať sa vo vzpriamenom postoji

asténia celková telesná ochablosť, malátnosť

astenický neduživý, slabý, leptosómny, lineárny (typ človeka)

astenik štíhly typ človeka

astenopia slabozrakosť, chabozrakosť, nezreteľné videnie

astenospermia znížená pohyblivosť spermií

astigmatizmus chyba optických zobrazovacích sústav; očná chyba spôsobená nesprávnym zakrivením rohovky

astma záduch, dýchavičnosť

astmatik človek trpiaci astmou

astrocyt bunka podporného nervového tkaniva hviezdicového tvaru

astrocytóm druh mozgového nádoru z podporného nervového tkaniva

astrofóbia chorobný strach z búrky a iných prírodných úkazov

astromedicína disciplína aplikovanej astrológie, ktorá využíva astrologické poznatky v praktickej medicíne

astropsychológia disciplína aplikovanej astrológie, ktorá využíva poznatky z horoskopov v psychológii a psychoanalýze

asymetria nesúmernosť podľa jednej alebo dvoch hlavných osí

asymetrický nesúmerný, nesymetrický

asymptomatický bez príznakov, bezpríznakový

asystolia nedostatočné sťahovanie srdcového svalu, zástava srdcovej činnosti

atak útok, napadnutie; prudký záchvat choroby

ataraktikum druh utišujúcich liekov; uvoľňuje chorobné napätie, úzkosť

ataraxia duševná rovnováha, duševný pokoj, rovnováha, ovládanie vášní, apatia

atavizmus dedičnosť po dávnych predkoch, výskyt vlastností alebo znakov dávno predchádzajúcich generácií u potomkov

ataxia chorobný nesúlad telesných pohybov

atelektáza nevzdušnosť pľúc novorodencov

atenuácia oslabenie, zoslabenie

atermický izolujúci proti stratám tepla

ateróm dutina – cysta – v mazovej žľaze

ateroskleróza kornatenie tepien, arterioskleróza

atest, osvedčenie, písomné potvrdenie, overenie, potvrdenie vlastností výrobku

atestácia hodnotenie odbornej spôsobilosti lekárov

atitúda držanie tela, postoj

atlas prvý krčný stavec, nosič

atónia chabosť, ochabnutosť (telesná)

atopia najobvyklejší druh alergického mechanizmu

atoxický nejedovatý, opak toxického

atrézia vrodená nepriechodnosť dutého telesného orgánu

atrichia plešatosť, holohlavosť

atrofia chradnutie, zmenšenie, zakrpatenie telesných orgánov, tkaniva, bunky a pod.

atrofovať zmršťovať, stenčovať, zmenšovať sa

atropín veľmi jedovatý alkaloid užívaný ako liek v očnom lekárstve a v chirurgii; nachádza sa v ľulkovci zlomocnom, blene, durmane

atymia ťažkomyselnosť, trudnomyselnosť

atypický odporujúci pravidlu, neobvyklý, zvláštny, neštandardný

atyreóza chýbanie štítnej žľazy

audio- prvá časť zložených slov s významom sluch, sluchový, zvuk, zvukový, týkajúci sa počuteľnosti

audiofonický sluchový a hlasový

audiológia odbor lekárstva zaoberajúci sa sluchom a poruchami sluchu

audiometer prístroj na merenie ostrosti sluchu

audiometria meranie citlivosti sluchu

auditívny vnímaný sluchom, sluchový

aureomycín antibiotikum; chlórtracyklín

aurikula vonkajšie ucho, ušnica, ušný boltec

aurit zliatina kovu so zlatom používaná v zubnom lekárstve

auskultácia lekárske vyšetrenie počúvaním

autizmus duševná porucha - uzavrenie sa do svojho vnútorného sveta, s poruchou kontaktu s realitou; orientácia myslenia jedinca na seba samého

autoagresia poškodzovanie samého seba

autodeštrukcia zámerné narušenie vlastného zdravia; sebapoškodzovanie

autoerotika masturbácia, onánia, sebaukájanie, ipsácia

autoerotizmus patologická láska k vlastnej osobe, sexuálne vzrušenie pri pozorovaní vlastného tela

autofónia zosilnené vnímanie vlastnej reči

autohypnóza zhypnotizovanie seba samého

autointoxikácia otrava organizmu vlastnými jedmi

automutilácia sebapoškodenie, sebazohavenie, sebaničenie

autopsia vlastná skúsenosť; poznávanie chorobných zmien zrakom; pitevná obhliadka mŕtvoly

autoregulácia schopnosť samočinne sa prispôbiť meniacim sa podmienkam

autorelaxácia psychické aj fyzické sebauvoľňovanie

autosugescia psychické pôsobenie na seba samého, nahovárание si niečoho

autoterapia samoliečba

autotransfúzia prevádzanie krvi z miest, kde organizmus môže istý čas tepňovú krv postrádať, do miest, ktorých bezkrvnosť vedie k rýchlej smrti; vrátenie vlastnej krvi pacienta, vyliatej do telových

dutín pri chirurgickom zákroku, späť do obehu; vrátenie skôr odobranej krvi pacientovi pri jeho vopred naplánovanej operácii

autotransplantácia chirurgické prenesenie tkaniva z jedného miesta na iné miesto toho istého pacienta

autovakcína očkovacia látka z patogénnych zárodkov vlastného organizmu, zvyšujúca tvorbu protilátok

autozóm iný ako pohlavný chromozóm

avirulencia neschopnosť mikroorganizmu vyvolať ochorenie

avitaminóza ochorenie z nedostatku vitamínov

axila pazuchová jamka

axon osové vlákno nervu, výbežok nervovej bunky; neutrit

axoplazma živá hmota vo výbežku nervovej bunky

azoospermia neprítomnosť spermii v ejakuláte

azotúria zvýšené vylučovanie dusíkatých látok močom

B

bacil mikroskopický choroboplodný organizmus vyvolávajúci nebezpečné choroby

bacilofóbia chorobný strach z bacilov

bacilonosič prenášateľ choroboplodných zárodkov

baktéria jednobunkový mikroorganizmus bez jadra, spôsobujúci ochorenia ľudí, zvierat aj rastlín, často využívaný vo farmaceutickom priemysle

bakteriálny súvisiaci s baktériami, vyvolaný baktériami

baktericidita schopnosť látky usmrcovať baktérie

baktericídny usmrcujúci baktérie

bakteriémia prítomnosť rôznych baktérií v krvi

bakteriofág vírusom podobný mikroorganizmus, ktorého enzýmy napádajú a hubia baktérie; baktériožrút

bakteriofóbia chorobný strach z baktérií

bakteriológ odborník v bakteriológii

bakteriológia odvetvie mikrobiológie, zaoberajúce sa vlastnosťami a činnosťami baktérií

bakteriolyzín protilátka v krvi rozpúšťajúca baktérie

bakteriostatický brániaci rastu mikróbov

bakteriostatikum látka obmedzujúca alebo zastavujúca rast baktérií, napr. antibiotikum

bakteriostáza zastavenie rastu a množenia baktérií pomocou bakteriostatika

bakterioterapia liečba baktériami a ich produktmi

bakteriúria vylučovanie baktérií močom

balanitída zápalové ochorenie žaludka a pohlavného údu

balbuties zajakavosť

balbutik človek postihnutý zajakavosťou

balbutizmus zajakavosť, koktanie, koktavosť

balneografia odbor medicíny zaoberajúci sa popisom kúpeľov a liečivých vôd

balneológ odborník v balneológii

balneológia časť lekárskej vedy skúmajúca účinnosť liečivých prameňov na ľudský organizmus a určujúca správny postup kúpeľnej liečby; kúpeľné lekárstvo

balneoterapia liečba využívajúca minerálne vody a liečivé bahno; kúpeľná liečba

balzam živica a silica rôznych rastlín, utišujúci liečivý prostriedok; dôležitá surovina vo farmácii, potravinárstve a kozmetike

balzamovanie umelé konzervovanie ľudských a zvieracích mŕtvol napustením antiseptickými látkami

bandáž pevný obvaz, obal, obklad

bandážistika odbor zaoberajúci sa výrobou ortopedických a protetických pomôcok

Bangova choroba infekčná a na človeka prenosná horúčkovitá choroba dobytky, brucelóza

banka zdravotnícke oddelenie skladujúce obranné tkanivá, tekutiny a orgány na ďalšie liečebné zákroky, napr. očná banka, krvná banka

barbitalizmus chorobné prejavy vyvolané dlhodobým užívaním barbiturátov

barbituráty prípravky používané ako sedatíva, hypnotiká a narkotiká

bariéra v medicíne: definované rozhranie v organizme

barla pomôcka slúžiaca na podporu pri chôdzi

baroreceptor orgán vnímajúci tlak

barotrauma úraz spôsobený tlakovou vlnou

batofóbia chorobný strach z hĺbky

bazicita zásaditosť

bazický zásaditý, alkalický

BCG skratka z výrazu Calmettov – Guerinov bacil; oslabený mikrób tuberkulózy na prípravu očkovacej látky proti tejto chorobe

bechterev chronické ochorenie medzistavcových kĺbov a väziva chrb-
tice, tzv. Bechterevova choroba

benignita nezhubnosť nádorových ochorení, opak malignity

benígny nezhubný, neškodný, napr. nádor, opak malígneho

benzedrín prostriedok proti vyčerpaniu a ospalosti, často používaný
ako droga alebo doping; amfetamín

beri-beri ochorenie vyvolané nedostatkom vitamínov radu B, najmä B¹

berylóza zaprášenie pľúc zlúčeninami berýlia

bestiofília pohlavná úchylka s orientáciou na zvieratá

betaín dusíkatá látka nachádzajúca sa v rastlinných aj živočíšnych or-
ganizmoch

bibliofób človek pociťujúci odpor ku knihám

bicefalus v medicíne telo s dvomi hlavami, dvojhlavé monštrum

biceps dvojhlavý sval paže

bifokálne okuliare s dvomi ohniskovými dĺžkami, do diaľky aj na čí-
tanie

bifurkácia rozdvojenie orgánu, napr. aorty, priedušnice a pod.

bilharzióza ťažké ochorenie spôsobené motolicami

biliárny žľcový, žľčníkový

biligrafia röntgenová snímka zobrazujúca žľčník s pomocou kontrast-
ných látok

bilirubín žľčové farbivo

bioelektrina elektrická energia vznikajúca pri životných pochodoch,
napr. v nervoch a svaloch

biofília pud sebazáchovy

biochémia vedný odbor zaoberajúci sa chemickým zložením organiz-
mov a procesmi v nich prebiehajúcimi

biokatalyzátor látka vznikajúca v živých organizmoch, ktorá riadi bio-
chemické reakcie, napr. hormóny, vitamíny a pod.

biomechanika náuka o štruktúre a mechanickom chovaní živých orga-
nizmov

biometrika využívanie metód matematickej štatistiky pri štúdiu pre-
menlivosti živých organizmov, bioštatistika

bioplazma živá hmota v bunkách aj mimo nich, protoplazma

bioplyn kalový plyn, plynné splodiny vznikajúce pri vyhnívaní kalu

biopotenciál elektrické napätie medzi dvomi bodmi tkaniva vytvorené
jeho činnosťou, napr. biopotenciál mozgu

biopreparáty biologické látky používané na prevenciu a diagnostiku
chorôb

biopsia mikroskopické vyšetrenie vzorky tkaniva odobranej zo živého
organizmu

biorytmus pravidelné striedanie životných dejov

biostatika veda o vzťahu štruktúry organizmu k jeho funkcii

biostatikum látka brzdíaca rast alebo množenie organizmov

biostimulácia zvyšovanie obrannej schopnosti organizmu

biosyntéza syntetický proces prebiehajúci v živej hmote pôsobením enzýmov

bioterapia liečba protilátkami a vakcínami

biotest biologický test

biotín látka zo skupiny vitamínov komplexu B, predtým vitamín H

biotronika štúdium a pôsobenie na domnelé biopole alebo auru priamo, bez sprostredkovania doteraz známymi fyzikálnymi interakciami

bipedálny dvojnohý, dvojnožec

bipedia pohyb po dvoch zadných, panvových končatinách

bisexualita sexuálna náklonnosť k oboom pohlaviam, dvojpoohlavnosť

bisexuálny obojpoohlavný, dvojpoohlavný

blastém zárodočný list, zárodočné tkanivo

blasto- prvá časť zložených slov s významom zárodok, zárodočný

blastóm novotvar, nádor

blastula rané vývojové štádium zárodka

blefaritída chronický zápal okrajov očných viečok

blefarochalázia ochabnutie kože očného viečka

body language, body talking (angl.) reč tela; forma neverbálnej komunikácie, napr. gestikuláciou a pod

borelióza akútne infekčné ochorenie vyvolané spirochétami rodu *Borrelia*, prenášané najmä kliešťami

botulizmus otrava tzv. klobásovým jedom (botulotoxínom)

botulotoxín smrteľne jedovatá látka vyskytujúca sa v nedostatočne sterilizovaných potravinách, používaná napr. v plastickej chirurgii, klobásový jed, botulín

bradybázia spomalená chôdza

bradyfázia pomalé vyslovovanie s následnou úplnou stratou reči

bradyfrénia spomalená duševná činnosť

bradykardia spomalenie srdcovej činnosti

bradykinéza spomalenie tempa pohybov z patologických príčin

bradylália spomalenie tempa reči

bradypnoa chorobné spomalené dýchanie

brachialgia bolesť ramena

brachykefália krátkolebosť, krátka lebka

braun druh tvrdej drogy

bróm prvok zo skupiny halogénov, značka Br

bromizmus otrava brómom

bronchia priedušky

bronchiektázia rozšírenie priedušiek následkom chronického zápalu

bronchiolitída zápal priedušničiek

bronchitída zápal sliznice priedušiek, akútny alebo chronický

bronchitik osoba trpiaca bronchitídou

bronchografia vyšetrenie priedušiek röntgenom

bronchoskop prístroj na vykonávanie bronchoskopie

bronchoskopia vyšetrenie dýchacích ciest bronchoskopom

bronchospazmus kŕč svalstva priedušiek

bronchostenóza zúženie priedušiek

brucelóza infekčné bakteriálne ochorenie zvierat prenosné na človeka

bubo hnisavý zápal lymfatických uzlín

bulbárny týkajúci sa predĺženej miechy

bulbus predĺžená miecha

bulímia chorobná chuť do jedla, žravosť

bul'va očná guľa

bürger tzv. Buergerova choroba

burzitída zápalové ochorenie mazového vaku v oblasti kĺbu

byreta sklenená odmerná nádobka

C

caecum slepé črevo

candidatus scientiarum kandidát vied, skratka CSc.

canisterapia liečba pomocou psov; chorý sa s nimi hrá, hladká ich

caput hlava

cefalalgia bolesť hlavy

cefalín látka vyskytujúca sa v mozgu, pečeni a pod.

cefalo-, kefalo- prvá časť zložených slov s významom hlava, hlavový, mozog, mozgový

cefalometria metóda merania lebky

cékostomia chirurgické vyvedenie slepého čreva von z tela

celiakia ochorenie tenkého čreva prejavujúce sa hnačkami, precitlivosť na lepok

celiotómia chirurgický rez brucha

celoskop prístroj na stanovenie počtu buniek, krviniek a pod.

celula bunka

celuláza enzýmy, pomocou ktorých mikroorganizmy rozkladajú celulózu

celulitída zápal, zhrubnutie kože a podkožného tkaniva, tzv. pomarančová koža, najčastejšie na stehnách

centriola deliace teliesko v bunke

centroplast mimojadrové teliesko

cerebellum malý mozog, mozoček

cerebrálny mozgový

cerebropatia poškodenie mozgu

cerebrospinálny mozgovomiechový

cerebrovaskulárny mozgovocievny
cerebrum mozog
cerkláž uzatvorenie krčka maternice počas tehotenstva
cerumen ušný maz vo vonkajšom zvukovode
cervicitída zápal krčka maternice
cervikálny krčný
cestóda parazitický červ žijúci v črevách
cibofóbia chorobný strach z jedla
cikatrizácia zjazvenie rany
ciliárny riasinkový, riasový
cinchonín alkaloid obsiahnutý v kôre chinínovníka
cirhóza chorobné zdurenie a stvrdnutie, napr. pečene
cirkadiánný týkajúci sa zmien fyziologických funkcií organizmu s približne dennou periódou
cirkulácia krvný obeh, obeh, kolobeh
cirkumanálny nachádzajúci sa v okolí ritného otvoru, konečníka
cirkumcizia obriezka, odstránenie časti predkožky penisu
cirkumferencia rozsah, obvod
cirkumflexia otočenie, ohnutie
cistrón nositeľ informácie, štruktúrny gén
coli označenie baktérií spôsobujúcich črevné ochorenia
cor srdce
coroner (angl.) v anglosaských krajinách úradník vyšetrojúci prípady násilnej smrti, vydávajúci predbežný úsudok o jej príčine a páchatel'ovi; obhliadač mŕtvol
crack derivát kokaínu, mimoriadne toxická droga
crossing-over náhodná výmena chromozómových segmentov

cruising anonymné sexuálne, spravidla homosexuálne kontakty
cukerín sacharín, umelé sladidlo
cutis (lat.) koža, škára
cyankáli kyanid draselný, prudký jed
cyanóza modrofialové sfarbenie kože a slizníc spôsobené nedostatčným okysličením kože
cyatostomóza ochorenie hydiny v dôsledku napadnutia pľúcny cudzopasníkom
cyklitída zápal riasinkového telesa v oku
cyklofrénia duševné ochorenie vyznačujúce sa striedaním mánie s prejavmi melanchólie
cykloid osobnosť charakteristická striedaním nálad
cykloserín druh antibiotika
cyklotýmia duševná porucha, časté opakovanie stavov veselosti a depresie
cylindróm nezhubný nádor potnej žľazy
cysta váčok, mechúr; patologická dutina v orgáne
cystadenóm nádor sliznej alebo potnej žľazy
cystalgia bolestivé a časté močenie
cystektómia chirurgické odstránenie močového mechúra
cysticerkóza ochorenie zvierat spôsobené larvami pásomnice
cystografia röntgen močového mechúra
cystolitiáza nahromadenie kamienkov v močovom mechúre
cystóm nádor tvorený cystami
cystoskop prístroj na vyšetrenie močového mechúra
cystoskopia vyšetrenie močového mechúra kamerou (cystoskopom)
cystóza prestúpenie orgánu cystami

cyto- prvá časť zložených slov s významom bunka, bunkový

cytoblast domnelá hmota, z ktorej vznikajú bunky

cytodiagnostika určenie diagnózy mikroskopickým skúmaním tkanív, kvapalín a výlučkov tela

cytofyziológia súčasť cytológie skúmajúca činnosť buniek, ich deje a funkcie, rast a delenie buniek

cytogamia proces splývania buniek

cytogén plazmagén

cytogenetika veda zaoberajúca sa genetickými javmi na bunkovej a jadrovej úrovni

cytogenéza tvorenie, vznik a vývoj buniek

cytokinéza delenie cytoplazmy pri mitóze, delenie buniek vôbec

cytológia náuka o bunke, bunková biológia

cytolýza rozpadnutie, rozpustenie bunky

cytomegália vírusové ochorenie novorodencov napádajúce pľúca, pečeň a iné orgány

cytomorfológia odbor cytológie, skúmajúci štruktúru a zložky buniek

cytoplazma celý obsah bunky okrem jadernej hmoty, protoplazma vyskytujúca sa mimo jadra bunky

cytostatikum látka tlmíaca rast a rozmnožovanie buniek, najmä nádorových, karcinostatikum

cytotoxický rozrušujúci, otravujúci bunky

cytotoxín bunkový jed

cytozín zložka nukleových kyselín

cytozóm polymorfné telieska v bunkovej cytoplazme

D

dakryocystitída zápal slzného vaku oka

daltonizmus farbosleposť, najmä na červenú a zelenú farbu

debilita druh slaboduchosti, slabomyselnosti

decerebrácia ťažké vyradenie centrálného nervového systému poškodením šedého a bieleho mozgového tkaniva

defekácia vyprázdňovanie črevného obsahu pri stolici

defekt porucha, poškodenie, chyba, nedostatok

defektivita porucha integrity jedinca typická narušením jeho vzťahov k okoliu, spoločnosti, najmä k výchove, vzdelaniu a k práci

defektológia náuka o deťoch s psychickými a telesnými poruchami a nedostatkami

defetizmus strach z neúspechu

defibrilátor prístroj odstraňujúci fibriláciu srdca elektrickým výbojom

deflexia úchylka, odchýlka od normálu

deflorácia porušenie panenskej blany, spravidla pri prvej súloží, zbavenie panenstva

deflúvium vypadávanie vlasov

deformácia znetvorenie, porušenie tvaru, zmena tvaru vonkajšou silou

deformita vrodené alebo získané znetvorenie častí tela

degenerácia úpadok, strata schopnosti alebo síl, chátranie, ochabovanie; vývojový ústup, zvrhnutie sa od normálneho alebo progresívneho vývoja

degresia zostup, klesanie

dehelmintizácia ničenie cudzopasných červov v živom organizme, odčervovanie

dehydratácia odvodnenie, odstraňovanie vody, prirodzené alebo chorobné ochudobňovanie organizmu o vodu

dehydratovaný, dehydrovaný odvodnený

dekalifikácia odvápnenie

dekokt odvar, vodný výťažok z rastlinných častí, spravidla z liečivých bylín

dekompenzácia porušenie kompenzácie, zlyhanie, zhoršenie funkcie orgánu

dekomponovaný rozložený

dekompozícia rozklad, hniloba

dekompresia pôsobenie zníženého atmosférického tlaku na organizmus, napr. pri potápaní, lietaní a pod.

dekoncentrácia rozklad, prenesenie pôsobnosti na nižší orgán; nedostatok koncentrácie; nesústredenosť

dekontaminácia očistenie osôb, predmetov a vzduchu od jedovatých látok, odmorenie

dekubit, dekubitus preležanina

delírium krátkodobé porušenie vedomia s blúznením a halucináciami, chorobné blúznenie

delírium tremens blúznenie následkom ťažkej otravy alkoholom (pri dlhotrvajúcom alkoholizme) spojené s halucináciami

demencia získaná slaboduchosť, slabomyseľnosť, oslabenie rozumových schopností

demineralizácia strata alebo úbytok minerálnych solí v organizme

demofóbia chorobný strach z ľudí

denatalita pokles pôrodnosti

denaturát denaturovaný lieh

denervácia dočasné alebo trvalé vyradenie určitého nervu z funkcie; strata nervového zásobovania určitej oblasti

denervovať odstrániť nervy z určitej časti tela; znervózňovať, spôsobovať podráždenie nervov

dengue vírové onemocnenie v tropických a subtropických oblastiach, horúčka dengue

dentakryl plastická hmota používaná napr. na zubné protézy a v modelárstve

dentalgia bolesť zubov

dentálny zubný

dentícia prerezávanie zubov

dentin zubovina

dentista zubný lekár alebo technik

deoxyribonukleová kyselina nukleová kyselina, nositeľ genetických informácií, skratka DNA

depigmentácia strata kožného pigmentu, zmenšenie jeho množstva

depilácia odstraňovanie nežiadúcich chlpkov

depilátor prístroj alebo prípravok na depiláciu

depistáž vedomé, cielené, včasné vyhľadávanie nemocných alebo zdrojov chorôb v celej populácii alebo vo vybraných skupinách

depotný forma liekov s veľmi pomalým vstrebávaním; depozitný

depresia zníženie, pokles, prepad, napr. ekonomiky, ochablosť, sklúčenosť, stiesnenosť

depresívny sklúčujúci, stiesnený; týkajúci sa depresie

deprimovaný sklúčený, stiesnený

deprimovať sklúčovať, stiesňovať

deprivácia strata, zbavenie, nedostatok niečoho; strádanie z nedostat-

ku zmyslových podnetov; dlhodobý nedostatok telesných a psychických potrieb

depuratívum preháňadlo

depurgácia vyčistenie čriev

derealizácia chorobné odvracanie sa od skutočnosti, chorobný pocit neskutočnosti

derivans lieky, ktoré silným dráždením pokožky znižujú bolestivý pocit

derma koža, pokožka

derma-, dermato-, dermo- prvá časť zložených slov s významom koža, kožný, pokožka, pleť

dermabrázia chirurgické zbrúsenie pokožky

dermálny kožný, pleťový

dermatitída zápalové ochorenie pokožky

dermatoglyfika náuka o kožných lištách na prstoch, dlaniach a chodidlách

dermatológia náuka o kožných chorobách, kožné lekárstvo

dermatomykóza kožné ochorenie vyvolané parazitickými hubami a plesňami

dermatoplastika chirurgické odstránenie poškodenej kože; plastická kožná operácia

dermatovenerológia odbor lekárstva zaoberajúci sa kožnými a pohlavnými chorobami

dermatóza nešpecifikované kožné ochorenie

dermatozoonóza kožná choroba vyvolaná parazitmi živočíšneho pôvodu

dermochalázia veľké uvoľnenie kože, previsnutá zvráskavená koža

dermoid, dermatoid nádorový útvar v koži, cysta

desikácia vysušenie orgánu alebo organizmu

detekcia vyhľadávanie choroby za účelom prevencie

detektor zariadenie používané na zisťovanie cudzích telies alebo nádorov v organizme

detoxikácia odstraňovanie jedovatých látok z organizmu

detrit drvina odumretých buniek

deuteranopsia farbosleposť na zelenú farbu

deviácia odklon od všeobecných noriem správania, odchýlka, úchylka

deviant osoba postihnutá deviáciou, úchylný človek

deviovaný chybný, úchylný, postihnutý

devitalizácia umŕtvenie nervu v zube

dexiografia písanie zľava doprava

dextrokardia vrodená poloha srdca na pravej strane

dezinfekcia odstránenie choroboplodných zárodkov chemickými alebo fyzikálnymi prostriedkami; prostriedok používaný na takúto činnosť

dezinficiens prostriedky na umŕtvenie mikróbov vo vzduchu a na povrchu predmetov

dezinfikovať vykonávať dezinfekciu

dezintegrácia osobnosti rozpad osobnosti, pokles mentálnych schopností

dezorientácia chorobná neschopnosť určiť čas a miesto kde sa pacient nachádza, strata orientačnej schopnosti

dezorientovaný bezradný, zmätený človek

diabetes cukrovka; choroba z nedostatočnej produkcie inzulínu slinivkou brušnou

diabetes inspidus úplavica močová, cukrovka; choroba z nedostatku inzulínu

diabetický určený pre diabetikov

diabetik chorý na cukrovku

diabetológ odborník v diabetológii

diabetológia odbor lekárstva zaoberajúci sa cukrovkou

diafragma iný názov pesaru, ochranného klobúčika vkladaneho do ženskej pošvy ako mechanická antikoncepcia; medzistena, prepážka; membrána, pórovitá stena; bránica, dno, napr. panvové

diagnostik lekár určujúci diagnózu

diagnostika náuka o určovaní chorôb

diagnostikum látka používaná na určovanie niektorých chorôb

diagnóza určenie; rozpoznanie a určenie choroby pacienta, poznanie príčin nejakého javu, stanovenie

dialýza rozklad; oddeľovanie látok prechádzajúcich organickými blánami; odstraňovanie produktov látkovej premeny z organizmu pri zlyhávaní obličiek

diarea hnačka

diastéma medzera medzi strednými hornými rezákmi

diastola koniec srdcového sťahu, keď sa srdce plní krvou

diatermia prehrievanie tela alebo orgánu vysokofrekvenčným elektrickým prúdom

diatéza vrodená dispozícia k niektorým chorobám

diencefalón medzimosog

diéta zdravotnícky upravené jedlá a nápoje; lekársky predpísaný spôsob výživy

dietárka hovorové označenie diétnej sestry

dietetik odborník v dietetike

dietetika náuka o správnej výžive

dietológ odborník v dietológii

dietológia náuka o správnej životospráve

dificilita porucha správania spočívajúca v obtiažnom prispôsobovaní sa rodine a spoločnosti

diformita malá odchýlka od normálneho stavu

difrakcia ohyb svetla alebo zvuku; dvojité zlomenina kosti

diftéria infekčné ochorenie záškrt; vírusové ochorenie hydiny a vtáctva; vtáacie kiahne

digescia vylúhovanie látok za vyššej teploty; stanovenie cukornatosti repy; trávenie, zažívanie

digestívum látka podporujúca trávenie

digestor zasklená skrinka na prácu s jedovatými alebo páchnucimi látkami, odsávač pár

digitalín glykozid zo semien náprstníka, dôležitý srdcový liek

digitalis rastlina náprstník, dôležitá pre svoj obsah glykozidu digitalínu

digitálny týkajúci sa prsta

diglosia zdvojenie jazyka

dichromázia vrodená farbosleposť

dilacerácia roztrhnutie

dilatácia chorobné rozšírenie orgánu v tele

dilatans liek rozširujúci cievy

dilatátor sval rozširujúci zreničku; zariadenie na rozšírenie zúžených miest

dioptria jednotka optickej mohutnosti šošoviek

dioptrický zobrazujúci pomocou lomu svetla

dioxín veľmi jedovatá a ťažko odbúrateľná látka, vznikajúca pri výrobe na báze chlórphenylov

diplakúzia dvojité počutie

diplégia obojstranná obrna, ochrnutie najmä dolných končatín

diplofia prítomnosť dvoch sád chromozómov v bunke

diplofónia hlasová porucha

diplopia dvojité videnie, ambiopia

dipsománia občasné chorobné nutkanie k niekoľkodňovému pitiu alkoholu až do stavu otravy, ľudovo kvartálne pijanstvo

discízia rozrezanie, rozdelenie rezom

disekcia vypreparovanie časti tela najmä na diagnostické účely

diseminácia rozsev, rozptyl, rozšírenie, napr. nákazy; rozšírenie chorobných ložísk nákazy v orgáne alebo tele

disfunkcia nefunkčnosť, neúčelnosť

disimulácia snaha nemocného zatajiť chorobu

dislokácia zmena polohy orgánu alebo jeho časti z pôvodnej polohy

disociácia rozpad duševnej činnosti ako príznak schizofrénie

disolvovať rozpúšťať

dispenzár bezplatná lekárska poradňa

dispenzarizácia včasné aktívne vyhľadávanie a liečenie osôb vyžadujúcich sústavnú preventívnu alebo liečebnú starostlivosť

dispenzatórium zoznam liekov

diuretiká lieky podporujúce vylučovanie moču

diuréza vylučovanie moču

divergencia rozbiehavosť očí

DNA deoxyribonukleová kyselina

docent vedecko-pedagogická hodnosť učiteľa na vysokej škole

doktor lekár; akademický titul udeľovaný po zložení prísnych skúšok alebo po vypracovaní a schválení vedeckej práce

doktorand kandidát doktorskej hodnosti

dolicho- prvá časť zložených slov s významom dlhý, dlho

dolichocefália nadmerne dlhá lebka, pretiahnutá lebka

dolichomorfný astenický, leptosomný, lineárny (typ človeka)

donor v medicíne darca orgánu na transplantáciu

dormitíva prostriedky s uspávacím účinkom

dorzalgia bolesť chrbta

dorzálny chrbtový, obrátený ku chrbtu, ležiaci pri chrbte, zadný

dorzoventrálny prebiehajúci, smerujúci od chrbta ku bruchu

dóza dávka, napr. lieku

drastikum účinne pôsobiaci liek

dražé liek oblého splošteného tvaru s lesklou polevou, pilulka

drén gumená, sklená alebo plastická trubička, rúra, prúžok gázy alebo látky na odvádzanie tekutín alebo výlučkov z rán a telesných dutín

drenáž odvádzanie výlučkov z tela

droga psychoaktívna látka; lekárska surovina; omamný prostriedok

drogovať užívať drogy, omamné látky

drop-in protidrogové zariadenie

ductus vývod, trubica

duodenitída zápal dvanástnika

duodeno- prvá časť zložených slov s významom dvanástnik, dvanástnikový

duodenum dvanástnik

dura mater tvrdá plena (blana) mozgomiechová

durina pohlavná choroba koní

durman rastlina obsahujúca jedovaté alkaloidy

dynamometria meranie svalovej sily

dys- prvá časť zložených slov s významom oslabenie, chybnosť, porucha

dysbázia porucha rovnováhy spôsobujúca ťažkosti udržať sa v stoji alebo v chôdzi

dysbúlia chorobná nerozhodnosť, nedostatok vôle, abúlia

dysfágia namáhavé a bolestivé prehĺtanie

dysfémia porucha reči, neschopnosť plynule vyslovovať

dysfónia hlasová porucha

dysfória stav úzkosti a depresie

dysfunkcia porucha jednej alebo viacerých funkcií organizmu

dysgeuzia porucha chuti

dysgnózia vývojová porucha schopnosti spojiť vnímané vnemy s inými, napr. s predstavami

dysgrafia porucha motorickej zložky písania, neschopnosť písať

dysgramatizmus porucha schopnosti vyjadrovať sa gramaticky správne

dyshormonóza nedostatočné pôsobenie hormónov

dyschrómia nedostatok alebo nadbytok kožného farbiva spôsobujúci zmeny sfarbenia kože

dyskoordinácia porucha plynulosti a súhry voľných pohybov

dyslália zlá výslovnosť hlások, šušľavosť

dyslexia označenie všetkých drobných špecifických porúch učenia, porucha schopnosti čítať, legasténia

dysmélia vrodený nedokonalý vývoj orgánu, najmä končatín

dysmenorea bolestivá porucha menštruácie

dysmímia porucha gestikulácie, škl'abivosť

dysmúzia chorobný nedostatok alebo strata zmyslu pre hudbu, amúzia

dysódia porucha spevného hlasu

dysorexia porucha chuti

dysortografia vývojová porucha spojená s neschopnosťou naučiť sa správne pravopis, grafasténia

dysosmia chorobná porucha čuchu

dyspareúnia druh sexuálnej poruchy spojený s bolestivou súložou

dyspepsia porucha trávenia

dysplázia deformácia orgánov alebo organizmov

dyspnoe krátkodýchosť, pocit nedostatku vzduchu

dysrytmia porucha pravidelnej činnosti niektorého orgánu, pohybu alebo hovoreného prejavu

dystokia nepravidelný pôrod

dystopia výskyt nejakého orgánu na neobvyklom mieste

dystrofia porucha výživy organizmu alebo orgánov sprevádzané vonkajšími tvarovými zmenami

dysúria sťažené alebo bolestivé močenie

dyzentéria úplavica, infekčné hnačkové ochorenie

dyzestézia porucha citlivosti

dyzorexia porucha chuti

dyzosmia porucha čuchu

dyzostóza porucha vývoja kostí

dyzúria obťažné a bolestivé močenie

E

ebrilný horúčkový

eburneácia, eburnifikácia intenzívna väzivová premena kostnej drene, pri ktorej kosť získava väčšiu tvrdosť

edém vodnatý opuch tkaniva

EEG elektroencefalograf, prístroj na zaznamenávanie elektrických potenciálov v mozgu

efebólia, efebofilia pohlavný vzťah homosexuálnych mužov k mladým chlapcom

efedrín kryštalický alkaloid nachádzajúci sa v rastlinách rodu Ephedra

efektor výkonný orgán, ktorý reaguje na podráždenie receptora, napr. sval alebo žľaza

efeminácia mužská zoženštelosť

effervescens šumivý

eflorescencia chorobná zmena kože alebo sliznice

echinokokóza infekčné ochorenie, ktorého pôvodcom je echinokok

echoencefalografia ultrazvukové vyšetrenie lebečnej dutiny

echofrázia chorobné opakovanie počutého

echokardiografia metóda vyšetrovania srdca odrazom ultrazvuku na tkanivo

echokinéza porucha jednania charakterizovaná napodobňovaním pohybov iných ľudí

echolália chorobné opakovanie počutého

echomatizmus chorobné napodobňovanie videných pohybov iných

echomímia chorobné napodobňovanie výrazu tváre iného človeka

eidetizmus schopnosť pripomenúť si už videné, vizuálne predstavy

ejakulácia vystreknutie semena muža pri orgazme

ejakulát výlučok samčích pohlavných žliaz s obsahom spermíí; sperma

ejekcia vyhodenie, vypudenie, vystreknutie, katapultácia

ekdemická choroba zavlečená z iného miesta, opak endemickej

ekdemománia chorobná túžba cestovať

EKG elektrokardiografia, grafické zaznamenávanie elektrických potenciálov vznikajúcich činnosťou srdca

ekchondróm nezhubný nádor na povrchu chrupky alebo kosti

eklampsia nebezpečné kŕče počas tehotenstva, pôrodu alebo šestonedelia

ektáza, ektázia rozšírenie telesných dutín; rozšírenie kožných vlások v obličaji

ektodaktýlia vrodené chýbanie prsta alebo jeho článku

ektogénny povrchový, vonkajší

ektokardia vrodené uloženie srdca mimo hrudníka

ektómia vybratie, vyrezanie orgánu lekárom

ektromélia chýbanie jednej alebo viacerých končatín

ektyma kožné ochorenie vyvolané streptokokmi a stafylokokmi – prejavuje sa chrastavosťou

ekzém kožný zápal, vyrážka, lišaj

elán vital životná sila

elastická, elasticita, elasticnosť ohybnosť, pružnosť

elastín vláknitá bielkovina, súčasť svaloviny

elefantiáza chorobné stučnenie, zdurenie kože a podkožného tkaniva na niektorých častiach tela, najčastejšie na končatinách

elektroanalgédia znecitlivenie elektrickým prúdom

elektroanestézia celkové znecitlivenie pacienta elektrickým prúdom prechádzajúcim centrálnym nervovým systémom

elektrobioskopia vyšetovanie špeciálnymi prístrojmi umožňujúcimi pohľad do telových dutín

elektrodiagnostika určovanie diagnózy pomocou elektrických prístrojov na báze elektrickej dráždivosti tkanív ľudského tela

elektroencefalografia, EEG lekárska metóda zachytávania mozgových elektrických potenciálov

elektrografia metóda záznamu biopotenciálov ľudského tela

elektrochirurgia chirurgia využívajúca pri operatívnych úkonoch účinky vysokofrekvenčného prúdu

elektrokardiograf prístroj na zaznamenávanie bioelektrických potenciálov, skratka EKG

elektrokardiografia, EKG lekárska metóda zachytávania elektrických potenciálov vznikajúcich činnosťou srdca

elektrokardiogram záznam elektrokardiografu

elektrokardioskop prístroj sledujúci elektrokardiografickú krivku pacienta počas operácie

elektrokardiostimulátor prístroj na elektrické dráždenie srdcového svalu

elektrokaustika odstránenie chorobne zmeneného tkaniva drôtom rozžeraveným pomocou elektrického prúdu

elektrokoagulácia liečebná metóda, ktorej základom je koagulácia – zrážanie – tkaniva elektrickým prúdom; zhukovanie koloidných častíc pôsobením elektrického prúdu

elektrokymografia registrácia výchylky srdcovej steny

elektroliečba liečba pôsobením elektrického prúdu, elektroterapia

elektromasáž masáž pomocou elektrického prúdu

elektromyograf prístroj zaznamenávajúci činnosť potenciálov svalov
elektromyografia, EMG meranie elektrickej aktivity kostrového svalstva

elektromyogram záznam elektromyografu

elektronarkóza narkóza dosahovaná pomocou elektrického prúdu

elektrostimulátor prístroj na elektrické dráždenie nervov a svalov

elektrošok liečba elektrickým prúdom; elektrický šok

elektroterapia liečba elektrickým prúdom

elektrotom lekársky prístroj na rezanie tkaniva

elixír zázračný nápoj predlžujúci život; farmaceutický prípravok obsahujúci cukor a lieh

elúcia vylúhovanie, premývanie

email zubná sklovina

emanácia výron, vyžarovanie, vyvieranie

emaskulácia vykastrovanie, vyklieštenie muža

embólia upchanie krvnej cievy krvnou zrazeninou

emboloartria skresľovanie slov vsúvaním nesprávnych hlások

embolofrázia porucha reči spôsobená vsúvaním hlások alebo slov nepatriacich do príslušného slova alebo vety, embolália

embolus cudzie teliesko, krvná zrazenina v cieve

embryo zárodok, nenarodený plod; počiatočné štádium vývoja organizmu

embryokardia činnosť srdca zárodka; rytmus srdca u chorého človeka

embryológia veda o zárodočnom vývoji živočíchov a ľudí

embryóm veľmi zhubný nádor nezrelých tkanív všetkých zárodočných listov

embryonálny zárodočný, počiatkový, nevyvinutý

embryopatia patologické následky vývoja po ochorení plodu počas vnútromaternicového života

emetikum liek vyvolávajúci zvracanie, dávidlo

eméza dávenie, zvracanie

emfyzém rozdutie pľúc vyvolané ich zmenšujúcou sa plochou

-emia, - émia druhá časť zložených slov s významom krv, látka obsiahnuté v krvi

emócia silný cit, pohnutie, dojatie, vzrušenie, rozčúlenie

emotivita silné citové vzrušenie

encefalický mozgový

encefalitída zápal mozgu

encefalo- prvá časť zložených slov s významom mozog, mozgový

encefalografia röntgenové vyšetrenie mozgu

encefalon mozog

encefaloragia krvácanie do mozgu

endocyt útvar vo vnútri bunky

endoderm vnútorný zárodočný list živočíšneho embrya

endogénna choroba vyvolaná vnútornými príčinami

endogénny vnútorný, majúci vnútornú príčinu

endokard blana pokrývajúca vnútro srdcovej dutiny

endokrinný týkajúci sa žliaz s vnútornou sekréciou, majúci schopnosť vnútornej sekrécie

endokrinológia náuka o žľazách s vnútorným vylučovaním, oddelenie kliniky liečiace choroby týchto žliaz

endometritída zápal sliznice maternice

endoprotéza umelá náhrada kĺbu

endorfín bielkovinová látka, ktorá sa tvorí v mozgu a má podobné účinky ako morfín

endoskop optický prístroj na vyšetrenie vnútorných dutín tela zrakom

endotermia jav, pri ktorom sa spotrebováva teplo; termoregulačná schopnosť cicavcov a vtákov udržiavať stálu telesnú teplotu

enkapsulácia obalovanie, opúzdrenie

enománia opilecké blúznenie

enterálny, enteriálny črevný

enteritída zápal sliznice tenkého čreva

enterovírus vírus vzvolávajúci zápaly tráviaceho traktu a poškodenie nervového systému

enuréza mimovoľné – najčastejšie nočné – pomočovanie

enzým bielkovinová hmota urýchľujúca v organizme niektoré chemické procesy, ferment

enzymoterapia liečba pomocou enzýmov

epidémia hromadný výskyt nákazlivej choroby na určitom mieste

epidemiológia odbor lekárstva zaoberajúci sa príčinami vzniku a zákonitosťami šírenia chorôb hromadného výskytu

epiderma horná vrstva kože, pokožka

epifarynx nosná časť hltanu; časť ústneho ústrojenstva hmyzu

epifýza mozgový podvesok, časť medzimozgu; zakončenie dlhej kosti

epigastrium nadbruško

epikard blana na povrchu srdca a časti ciev

epikríza, epikrízia záverečná správa o pacientovi a jeho chorobe

epilácia odstraňovanie chlupov alebo vlasov, depilácia

epilepsia záchvatové ochorenie prejavujúce sa poruchami vedomia;
tzv. padúcnica alebo tanec sv. Víta

epinerfín hormón nadobličkovej drene, adrenalín

epitalamus časť medzmozgu

epitel základný druh bunkového tkaniva vystielajúci povrch tela; výstelka

epitéza náhrada chýbajúcej časti tela; protetická pomôcka

epiziotomia nastrihnutie hrádze tesne pod pošvou v druhej fáze pôrodu

epizootia hromadná nákaza zvierat toho istého druhu na veľkých územiach

erektilná dysfunkcia neschopnosť dosiahnuť a/alebo udržať erekciu

eremofóbia chorobný strach byť sám, strach zo samoty

ereutofóbia chorobný strach zo začerveňania sa

ergasténia nadmerná únava, chorobná vyčerpanosť

ergaziománia chorobná potreba neustálej činnosti

ergofóbia chorobný strach z vlastného konania

ergometria metóda vyšetrovania telesnej výkonnosti človeka; meranie práce

ergotín alkaloid obsiahnutý v námeli

ergotizmus otrava alkaloidmi, napr. námelfom

ergotoxín peptidový alkaloid námelfu

erogénny, erotogénny spôsobujúci vzrušenie a spravidla aj sexuálnu aktivitu

erotika pohlavná láska, súhrn prejavov pohlavného pudu, zmyselnosť

erotoman človek trpiaci chorobnou pohlavnou dráždivosťou

erotománia nadmerné až chorobné vystupňovanie sexuálneho pudu,

pohlavná apetencia

erytém červené sfarbenie pokožky spôsobené zápalom, rozšírením ciev

erytro- prvá časť zložených slov s významom červený, alebo typ priestorového usporiadania molekúl

erytroblast nezrelá červená krvinka

erytroblastóza zaplavenie krvi erytroblastami

erytrocyt červená krvinka

erytromycín antibiotikum pôsobiace proti stafylokokom

esencia výťažok, podstata; koncentrovaný výťažok

estradiol ženský alebo samičí pohlavný hormón zo skupiny estrogénov produkovaných placentou, plodovým koláčom

estrogény ženské – samičie – pohlavné hormóny

estrón ženský – samičí – pohlavný hormón zo skupiny estrogénov

éter etyléter; bezfarebná kvapalina vyrobená z liehu a používaná ako rozpúšťadlo a k narkóze; látka, ktorej molekula obsahuje dve uhľikaté skupiny prepojené kyslíkom

etiológia náuka o príčinách vzniku chorôb

etiopatogenéza súbor príčin a mechanizmov vedúcich ku vzniku choroby

etuvovanie obalovanie, opuzdovanie, enkapsulácia

etylizmus chronická otrava alkoholom; alkoholizmus

eubiotika náuka o správnej životospráve

eudermický dobre pôsobiaci na pleť

eufória príjemná telesná a duševná pohoda, rozjarenosť

eukalyptol olej s antiseptickými účinkami s gáľrovou vôňou

eukalyptus strom s listami obsahujúcimi aromatický olej používaný v

medicíne a farmácii

eunuch kastrát, muž bez pohlavných žliaz, klieštenec

eupepsia správne trávenie

eupeptikum liek podporujúci trávenie, digestívum

Eustachova trubica spojenie stredoušnej dutiny s hltanom

eutanázia usmrtenie nevyliciteľne chorého zo súcitu a na jeho vlastnú žiadosť

eutónia regulácia svalového napätia s cieľom dosiahnuť celkovú relaxáciu

eutýmia duševný pokoj, vyrovnanosť, pohoda

eventrácia vyrezanie orgánov z telesných dutín

everzia obrátenie, prevracanie

eviscerácia vyňatie orgánov z útrov lekársnym zákrokom

exacerbácia zhoršenie alebo nové vzplanutie choroby

exaltácia nadšenie, citové vzrušenie

exaltovaný nadšený, vzrušený, výstredný

exantém vyrážka

exartikulácia odňatie končatiny v kĺbe

excitabilita dráždivosť, vzrušivosť

excitácia podráždenosť, vzrušenie; stimulácia

excitans dráždidlo, stimulátor činnosti organizmu a orgánu

excízia odstránenie chorobného ložiska, operatívne odňatie, vyrezanie

exhalácia, exhalát vydychovanie, vyparovanie

exhaustácia vyčerpanosť, duševné a telesné vyčerpanie

exhibicionista človek obnažujúci sa na verejnosti, najmä pred opačným pohlavím

exhibicionizmus pohlavná úchylka - obnažovanie sa na verejnosti

exitus smrť, skon, koniec života

exkrécia vylučovanie škodlivých látok z tela

exkrement výlučok, výkal, moč

exoderm vonkajší zárodočný list živočíšneho embrya, ektoderm, ektoblast

exokrinný týkajúci sa žliaz so samostatným vývodom na povrch tela alebo do dutiny niektorého z telesných orgánov

exomfalus druh pupočníkovej prietrže – kýly – novorodencov

exotermický sprevádzaný výdajom tepla

expektorácia vykašliavanie

expektorans prostriedok uľahčujúci vykašliavanie

expertíza znalecký posudok, dobrozdanie

explantácia vybranie živého tkaniva z tela, pestovanie tkaniva mimo organizmu

exstirpácia vykorenenie, vytrhnutie z koreňa; chirurgické odstránenie nádorov a iných útvarov z tela

exsudácia uvoľnenie tekutín do tkaniva, vnútorné krvácanie, tvorba výpotku

exsudát výpotok, zápalová telesná tekutina

extáza krajné vytrženie, vypäté citové vzrušenie; orgazmus; mimoriadne citový stav spojený s nevnímaním okolia; droga spôsobujúca poškodenie mozgu, známa aj ako ecstasy

extenzia prednáška univerzitných pedagógov pre verejnosť; natiahnutie končatiny, napínanie svaly

extenzor sval naťahujúci končatinu v kĺbe, naťahovač

extinkcia uhasenie, útlm napr. nákazy

extirpácia vytrhnutie z koreňa, vykorenenie

extorzia vykrútenie, vymknutie, vyklbenie, vyvrtnutie

extrahovať vyťahovať (napr. zub), vylúhovať, robiť výt'ážok

extrakcia vytiahnutie, napr. zuba; vylúhovanie

extrakt výt'ážok, výluh

extramatrióniálny nemanželský, mimomanželský

extrasenzorický mimozmyslový, vnímaný inak ako zmyslami

extrasystola predčasný srdcový sťah, porucha rytmickej činnosti srdca

extrovert impulzívny človek prístupný vonkajším podnetom, jeho myšlienky a jednanie smerujú mimo jeho osobu, navonok, veľmi komunikatívny, opak introverta

F

fabulácia vymýšľanie príbehov a zážitkov, najčastejšie u detí

facelifting (angl.) chirurgické napnutie pokožky obličaja

faciálny obličajový, lícný

-fág druhá časť zložených slov s významom ničiteľ, hubiteľ

fág vírus, ktorého hostiteľom je baktéria

fago- prvá časť zložených slov s významom hubiaci, pohlcujúci potravu

fagocyt bunka pohlcujúca drobné častice, najmä mikróby

fagománia chorobná žravosť

falický týkajúci sa mužského pohlavného údu, falosu

falos, falus mužský pohlavný orgán, penis

falus, falos mužský pohlavný úd, penis

fantaz, fantas duševná choroba, šialenstvo; blúznenie z horúčky

farmaceut zdravotník zaoberajúci sa výskumom, výrobou alebo výdajom liekov; študent farmácie

farmácia lekárnictvo; odbor zaoberajúci sa výskumom, prípravou a vydávaním liekov

farmaká liečivá, lieky

farmako- prvá časť zložených slov s významom liečivo, liek, liečivý

farmakológia náuka o liekoch a ich účinkoch na ľudský organizmus

faryngitída zápal hltana

faryngo- prvá časť zložených slov s významom hltan, hltanový

farynx hltan

fasciola parazitický červ

fasciolóza parazitárne ochorenie postihujúce predovšetkým pečeň zvierat aj ľudí a vyvolané parazitickými červami; motoličnatosť

febrilný týkajúci sa vysokej horúčky, horúčkový, horúčkovitý

fekálie výkaly

fekundácia oplodnenie, otehotnenie

fekundita plodnosť, plodivosť

felácia dráždenie penisu ústami, orálny sex

female (angl.) žena, ženský

feminita ženské črty výzoru, chovania a osobnosti

feminizácia prejav sekundárnych pohlavných znakov samíc u samcov; objavenie sa ženských pohlavných orgánov u mužov, zdôraznenie týchto znakov u mladých dievčat alebo starých žien

feminizmus prejavy charakteristické pre ženské pohlavie; prejav pohlavného zvratu u samcov na samičí typ

fenestra otvor v stene labyrintu v uchu cicavcov

fenokópia nededičná zmena spôsobená vonkajšími vplyvmi, prejavmi podobná dedičnej zmene

fenotyp súbor pozorovateľných znakov a vlastností organizmu; výsledok interakcie jeho genotypu s prostredím; prejav jednotlivého génu, napr. v podobe farby očí

fenylketonúria dedičná porucha látkovej premeny bielkovín

ferment enzým

fetálny plodový, zárodkový; liek týkajúci sa plodu

feticída usmrtenie plodu v lone matky

fetopatia porucha plodu v matkinom tele

fibr- prvá časť zložených slov s významom väzivo, väzivový

fibrila drobné vlákno tkanivových a iných buniek, najmä svalových; štruktúrna jednotka celulózy, tvorená zväzkami makrofibríl

fibrilácia kmitanie srdcových komôr sprevádzané bezvedomím so zástavou srdca alebo kmitanie srdcových siení s nepravidelnou srdcovou činnosťou

fibrín bielkovinové vlákna spôsobujúce zrážanie krvi

fibróm nezhubný tkanivový nádor

fibroskopia vyšetrenie tráviacej trubice endoskopom

fibróza zmnoženie, zhustenie väziva v tkanive

fistula v medicíne tzv. píšťala

fisura štrbina; rázštep, napr. pery

fit, byť fit byť duševne aj telesne v poriadku

fixná idea chorobná utkvелá predstava o nejestvujúcej skutočnosti

flatulencia nadmerný odchod črevných plynov, nadúvanie, plynatosť, meteorizmus

flebitída zápal žíl

flebológia náuka o žilách

flegma ľahostajnosť, nezáujem, nečinnosť

flegmatik pokojný, pomalejší, menej vzrušivý človek

flegmóna hnisavý zápal podkožného tkaniva

flektívny ohybný, ohýbací; flexívny

flexia ohýbanie, ohnutie; pohyb v kĺbe

flexibilita ohýbateľnosť, pružná prispôsobivosť

flexúra ohyb; zakrivená časť orgánu alebo jeho časti; porušenie vrstvy horniny ohybom

fluoridácia, fluorizácia pridávanie zlúčenín fluóru do vody v rámci prevencie zubného kazu

fóbia chorobný strach, úzkosť; nenávisť, odpor

fokus ohnisko, ložisko chorobného procesu

folikul telová dutinka vyplnená tekutinou; miešok, váčok, napr. vlasový

fonasténia hlasová porucha, často neurotického pôvodu, najčastejšie u spevákov a hercov

foniatria odbor medicíny zaoberajúci sa hlasom, rečou a sluchom človeka

fonopsie sluchové predstavy vznikajúce pri zrakových vnemoch

fontanela väzivové spojenie na hlave novorodenca v mieste skríženia lebečných švov, tzv. lupienok

forezná medicína súdne lekárstvo

formalín vodný roztok formaldehydu, dezinfekčný prostriedok

forte označenie pre zvýšený účinok lieku, zvýšené množstvo účinnej látky v lieku

fossa poklesnuté miesto, priehlbina, jamka na orgáne alebo kosti

fotojuvenizácia fotoomladenie v kozmetickej dermatológii; kozmetický zákrok laserom, intenzívnym pulzným svetlom alebo kombináciou IPL a rádiových frekvencií; aktivizuje kolagénové zdroje v pokožke, oživuje ju a regeneruje, likviduje rozšírené cievky a pigmentové škvrny

fotostimulácia dráždenie svetelnými podnetmi

phototerapia liečba pôsobením svetelného žiarenia

fraktúra zlomenina, lom

framycín antibiotikum so širokým baktericídnym účinkom, napr. zášyp alebo masť

francovka prípravok z liehu a mentolu, používaný na masáž

frenézia chorobná rozčúlenosť

freno- prvá časť zložených slov s významom myseľ, duch; bránica

frenológia určovanie povahy človeka podľa stavby lebky, črt tváre a telesných znakov

freudizmus učenie viedenského lekára S. Freuda zovšeobecňujúce a zvyrazňujúce vplyv sexu v ľudskom živote; psychoterapeutický smer zameraný na oblasť nevedomia, pudového života, najmä potlačených sexuálnych predstáv

frigidita pohlavný chlad žien, ich ťažká vzrušiteľnosť

frikcia trenie; hĺbková masáž

frotér človek pohlavne sa ukáajúci trením o osoby opačného pohlavia, tlačení sa na ne, napr. v prostriedkoch MHD

frustrácia zmarenie; sklamanie, beznádej, depresia; stav pri závažnom neuspokojení ľudských potrieb

frustrovaný frustráciou postihnutý, neuspokojený, sklamaný človek

frutarián človek živiaci sa iba čerstvým ovocím

ftíza suchotiny, tuberkulóza

ftizeológia vedný odbor zaoberajúci sa prevenciou a liečbou tuberkulózy

funikul šnúra spájajúca plod s placentou, pupočná šnúra; pupočník

furunkul ohraničený hnisavý zápal, vred

fysis telesná podstata, telesný stav

fytooterapia liečenie chorôb liekmi rastlinného pôvodu, rastlinami a bylinkami

fýzia telesnosť, telesný stav alebo vzhľad

fyziatria fyzikálna liečba, liečebné pôsobenie vody, elektriny a pod.

fyzický hmotný, telesný

fyzionómia výraz obličaja; vzhľad, tvárnosť

fyzionomika výskum súvislostí medzi fyzionómiou a povahovými vlastnosťami jedinca, teda na základe fyzických rysov obličaja

fyziológia náuka o životných funkciách organizmov, o životných procesoch v organizmoch

fyziológický normálny, prirodzený, týkajúci sa zdravého organizmu

fyzioterapia liečba fyzikálnymi metódami, napr. teplom, ultrazvukom, vodou, svetlom a pod., používaná v kúpeľnej liečbe

G

gáfrovník silne rozvetvený vždyzelený strom rodu Camphora, z ktorého sa získava gáfrová silica

galaktorea samovoľné odtekanie mlieka z prsnej žľazy

galaktostáza nahromadenie mlieka v prsných žľazách

galeniká galenické prípravky, liečivá pripravené jednoduchými postupmi z drogy alebo zo zmesi drog; liečivá nepripravované synteticky

galvanoterapia liečba galvanickým prúdom; elektroliečba

gama nôž mimoriadne presný nôž na operácie mozgu

gamaglobulín súčasť krvného séra obsahujúca protilátky

gambling chorobné, patologické hráčstvo, závislosť na hre

gaméta zrelá pohlavná bunka rastlín a živočíchov; pohlavne diferencované štádium vývoja parazitických prvokov

gametogenéza dozrievanie pohlavných buniek v pohlavných orgánoch

gamofóbia chorobný strach zo sobáša

gamogónia rozmnožovanie organizmov pohlavnými bunkami

gamón látka uľahčujúca oplodnenie – vylučujú ju samčie a samičie pohlavné bunky

ganglia, ganglion nervová alebo lymfatická uzlina; cystický nádor v okolí šliach vyplnený rôsolovitou hmotou

ganglióm nádor nervovej uzliny

ganglión zhluk nervových buniek, nervová uzlina; váčok s rôsolovitým obsahom v okolí šľachy alebo kĺbového disku

ganglioplegikum látka brzdiaca prevod nervových podnetov vo vegetatívnych gangliách

gangréna sneť, miestne odumieranie a hnieť tkaniva, druhotne modifikovaná nekróza napr. hnilobnou infekciou alebo vysychaním

gap poškodená oblasť chromozómu, tzv. chromozómová lézia

gastralgia bolesti žalúdka

gastrektómia chirurgické odstránenie žalúdka

gastrický žalúdočný

gastrín hormón vyvolávajúci produkciu žalúdočnej kyseliny

gastritída, gastritis zápal sliznice žalúdka

gastro, - gastr- prvá časť zložených slov s významom žalúdok, žalúdočný

gastroenteritída akútne zápal sliznice žalúdka a tenkého čreva

gastroenterológia odbor zaoberajúci sa prevenciou, diagnostikou a liečením chorôb tráviaceho ústrojenstva

gastrológia náuka o žalúdku a jeho chorobách

gastromegália zväčšený, veľký žalúdok

gastropatia nešpecifikované ochorenie žalúdka

gastroskop prístroj na optické vyšetrenie žalúdka

gastroskopia neinvazívne vyšetrenie pažeráka, žalúdka a dvanástnika
gastroskopom

gastrula vývojové štádium zárodka mnohobunkových živočíchov tvorené dvomi zárodočnými listami

gay homosexuálny muž

gáza riedka priesvitná tkanina; obväzový materiál

gél rôsolovitá hmota koloidného typu

gemelológia genetické štúdium dvojčiat

gemini dvojčatá, blíženci

gén základná jednotka dedičnosti určujúca vlastnosti organizmu; vloha; dedičný činiteľ

genealógia rodokmeň, rodopis; veda skúmajúca vzťah dvoch súvisiacich javov alebo faktov; genetický výskum založený na štúdiu rodokmeňa jedinca

generalizácia rozšírenie chorobnej zmeny v organizme na viac tkanív alebo organizmov

generatívny pohlavný, rozmnožovací

generický rodový, druhový

generiká lacnejšie lieky dosahujúce rovnaké účinky ako pôvodné patentované lieky

genetika veda o dedičnosti

genialita duševná veľkosť, mimoriadne nadanie alebo tvorivé schopnosti

genitál pohlavný orgán

genitálie pohlavné orgány, rozmnožovacie orgány, rodidlá

genofond súbor všetkých génov v populácii organizmov; súbor všetkých živých organizmov v určitej oblasti

genofor bunková štruktúra, ktorá je nositeľom genetickej informácie

genóm génový obsah chromozómov bunkového jadra

geofágia duševná porucha prejavujúca sa jedením hliny

geopsychológia skúma psychické vlastnosti ľudí a národov v závislosti od geografických podmienok oblasti, v ktorej žijú

geriater odborník v geriatrickej medicíne

geriatria súčasť gerontológie zaoberajúca sa chorobami v starobe

germicíd prípravok na ničenie baktérií

geronto- prvá časť zložených slov s významom starecký, starnutie
gerontofília pohlavný záujem o staršie osoby
gerontológia náuka o starnutí a chorobách staroby
gestácia tehotenstvo u žien, brezivosť, kotnosť u samíc, gravidita
gestagén ženský, samičí pohlavný hormón
gestikulácia posunky, pohyby paží pri hovorení
gestóza ťažkosti sprevádzajúce tehotenstvo, napr. zvracanie, kŕče, poruchy činnosti pečene a obličiek
gigantizmus nadmerný telesný vzrast, opak nanizmu
gigantománia chorobné veľikášstvo; prehnaná túžba po veľkosti
gingíva ďasno
glandula žľaza
glaukóm zelený očný zákal
glia podporné nervové tkanivo
globín bielkovinová zložka hemoglobínu
globulín jednoduchá bielkovina v krvnej plazme, vo vode nerozpustná
glomerulonefritída akútne ochorenie obličiek
glomerulus, glomerul zhuk, kľbko krvných vlások v kôre obličiek
glositída zápal jazyka
glottis hlasivka, stredná časť hltana
glucín umelé sladidlo
glukagón hormón podžalúdkovej žľazy, ktorý zvyšuje hladinu cukru v krvi
glukokortikoid hormón nadobličkovej kôry, ktorý reguluje látkovú premenu sacharidov
glukometer prístroj na meranie hladiny cukru v krvi
glukóza hroznový cukor, dextróza

glutén zmes bielkovín v obilninách, lepok
glutín bielkovina z koží a kostí; želatína
glycerín vodný roztok glycerolu
glycid organická zlúčenina uhlíka, kyslíka a vodíka; cukor, sacharid
glycín základná bielkovina aminokyselín, glykokol
glykémia hladina cukru v krvi
glykogén polysacharid, živočíšny škrob, hlavná zásobná látka živočíšnych organizmov
glykolýza forma premeny látok na získanie energie z glycidov
glykosúria vylučovanie glukózy močom
gonáda pohlavná žľaza, v ktorej sa vyvíjajú pohlavné bunky
gonadektómia chirurgické odstránenie pohlavných žliaz
gonadotropín hormón povzbudzujúci činnosť pohlavných žliaz
gonartritída zápal kolenného kĺbu
gonartróza artróza kolenného kĺbu
gonoblast reprodukčná bunka živočíchov
gonochorizmus oddelené pohlavie
gonokok mikrób spôsobujúci kvapavku, gonorheu
gonorea, gonorhea pohlavná choroba kvapavka
gonozóm chromozóm určujúci pohlavie jedinca
grafasténia vývojová porucha prejavujúca sa nesprávnym písaním
grafománia chorobné nutkanie písať, literárne tvoriť
granulácia vytvorenie nového tkaniva na hojacej sa rane
granulocyt biela krvinka s granulami v cytoplazme
granulóm ohraničený zápal uzlíkovitého tvaru s charakteristickým zložením
gravidita tehotenstvo, ťarchavosť

gravidná žena tehotná, ťarchavá žena

grimasa úskľabok; stiahnutie obličaja pri niektorých citových prejavoch

gustometer prístroj na meranie chuťovej citlivosti

gustometria skúmanie chuťovej citlivosti

guttae kvapky

gynandria výskyt mužských druhotných pohlavných znakov u žien

gynandromorf anomálny jedinec, ktorého časť tela tvoria samčie tkanivá a časť samičie tkanivá

gynekofóbia chorobný strach pred ženami

gynekológ odborník v gynekológii, ženský lekár

gynekológia ženské lekárstvo, vedný odbor zaoberajúci sa prevenciou a liečbou chorôb ženských pohlavných orgánov; oddelenie pre ženské choroby

gynekománia chorobná túžba po ženách

gynekomastia vývin poprsia u mužov v dôsledku hormonálnych porúch

gynekospermia spermia určujúca samičie pohlavie

gynofóbia chorobný strach muža pred ženami

gynogenéza vývoj jedinca zo samičej pohlavnej bunky

gyps hovorový výraz pre sadru

H

habilitácia udelenie hodnosti docenta na vysokej škole; obhajoba docentskej práce

habituácia návykovosť v správaní človeka

habitus celkový vzhľad, vonkajší stav

haloeffekt nesprávne hodnotenie človeka na základe prvého dojmu

halucinácia prelud, zmyslový klam, vidina, blúznenie

halucinogén látka vyvolávajúca halucinácie

halucinovať mať halucinácie, blúzniť

handicap nevýhoda; znevýhodnenie, telesné alebo duševné postihnutie

hapalonychia mäknutie nechtov

haploídia polovičný počet chromozómov v jadre bunky

haptalgia bolesť pri dotyku

haptický hmatový, týkajúci sa hmatu

hašíš omamná látka zo živice indického konope

hathajóga jóga, ktorej metódy vychádzajú z roviny telesnej, jógy tela

HDL tzv. dobrý cholesterol

hektický chorobný, nepokojný

heliofóbia strach pred slnečným svetlom; únik niektorých živočíchov pred denným svetlom

helioterapia liečenie slnečným žiarením

helmint cudzopasný bezstavovec

helmintóza ochorenie živočíchov vyvolané cudzopasnými červami

helmintozoonóza helmintóza prenosná zo zvierat'a na človeka

hém nebielkovinová zložka hemoglobínu

hemaglutinácia zhluk červených krviniek

hemangioblastóm zhubný nádor z krvných ciev

hemangióm nezhubný nádor z krvných ciev

hemastóza zastavovanie krvácania

hemateméza zvracanie krvi pri chorobách žalúdka, pažeráka alebo dvanástnika

hematín skupina krvného farbiva

hemato- prvá časť zložených slov s významom krvný, krv

hematofág hmyz sajúci krv

hematogénny nachádzajúci sa v krvi

hematokrit krvná sedimentácia, pomer červených krviniek v plazme

hematológ odborník v hematológii

hematológia náuka o krvi a krvných chorobách

hematóm krvná podliatina, modrina

hematomyélia krvný výron do miechy

hematopoéza krvotvorba, tvorba červených krviniek

hematoxylín organické farbivo používané na farbenie bunkových jadier v histologických preparátoch

hematúria prítomnosť krvi v moči

hemeralopia šeroslepota

hemiachromatopsia strata schopnosti rozlišovať niektoré farby v polovici zorného poľa

hemialgia bolestivý záchvat v polovici hlavy; hemikrania

hemianestézia znecitlivenie ľavej alebo pravej polovice tela

hemiatrofia úbytok tkanív v jednej polovici tela, nedostatočná výživa jednej polovice tela

hemicyklus polokruh

hemikrania, hemialgia bolestivý záchvat v polovici hlavy, migréna

hemín zložka krvného farbiva s trojmocným železom

hemiparéza čiastočné ochrnutie jednej polovice tela

hemiplégia úplné ochrnutie jednej polovice tela

hemo- prvá časť zložených slov s významom krv, krvný

hemoblastóm nádor z krvotvorného tkaniva

hemoblastóza nádorové bujnenie krvotvorného tkaniva

hemocefalus výron krvi v mozgových komorách

hemodialýza liečba umelým prečisťovaním krvi pri poruche funkčnosti obličiek

hemodynamika štúdium vplyvu fyzikálnych vlastností krvi a ciev na tlak krvi a jej prúdenie cievami

hemofília dedičná krvácavosť, znížená zrážacia schopnosť krvi

hemoglobín červené krvné farbivo

hemoglobinúria prítomnosť hemoglobínu v moči

hemogram krvný obraz

hemochróm krvné farbivo

hemokoagulácia zrážanie krvi

hemolýza rozpad červených krviniek, pri ktorom sa uvoľňuje hemoglobín

hemolyzín protilátka rozpúšťajúca červené krvinky

hemopoéza vznik a tvorba krvných buniek, krvotvorba

hemoptoe vykašliavanie krvi z pľúc ako chorobný príznak, chŕlenie krvi, hemoptýza

hemoragia krvácavosť, krvácanie

hemoroidy, hemeroidy žilové uzliny v konečníku, tzv. zlatá žila

hemostatický zastavujúci krvácanie

hemostatikum prostriedok zastavujúci krvácanie

hemotoxín krvný jed spôsobujúci rozklad červených krviniek

hendikep, handicap nevýhoda, prekážka; telesné postihnutie

hepar zápal pečene

hepatický pečeňový

hepatikum látka, ktorá sa podáva pri poškodení pečene

hepatitída zápal pečene

hepato- prvá časť zložených slov s významom pečeň, pečeňový

hepatocyt pečeňová bunka

hepatolit žlčníkový kameň

hepatológia lekárstvo chorôb pečene

hepodermis vrstva buniek bezprostredne pod pokožkou, podkožka

herba rastlina, bylina, vňať; sušená liečivá rastlina

herbár bylinkár, zbierka sušených rastlín a kniha na ich uloženie; súpis liečivých rastlín

heredita dedičnosť, napr. choroby

heritabilita dedičnosť, dedivosť

hermafrodit obojpohlavný jedinec

hermafroditizmus výskyt samčích aj samičích pohlavných orgánov u toho istého jedinca, androgýnia, obojpohlavnosť

hernia kýla, pruh, prietrž

hernis vakovité vychlípenie pobrušnice, kýla, pruh, prietrž

heroín ópiový alkaloid, diacetylénový morfín; droga

herostratizmus porucha konania charakteristická chorobnou potrebou stať sa známym za každú cenu

herpes vírusové pľuzgiernaté ochorenie kože alebo slizníc, opar

heterofázia porucha reči

heterofória porucha rovnováhy očných svalov, skrytá škul'avosť

heterochromozóm pohlavný chromozóm, ktorý určuje pohlavie

heterolália chorobná neusporiadanosť rečového prejavu, iný slovný prejav ako hovoriaci pôvodne zamýšľal

heterosexualita pohlavná náklonnosť k opačnému pohlaviu, opak homosexuality

heterotropia viditeľné škúlenie, strabizmus

hezitácia porušenie súvislej reči lipnutím na niektorých hláskach alebo slabikách

hibernácia umelé podchladenie pri niektorých operáciach s utlmením a stabilizáciou neurovegetatívnej sústavy

hidro-, hidr- prvá časť zložených slov s významom pot, potný

hidrodermia nadmerné vylučovanie potu

hidróza potenie

hipoterapia liečba jazdením na koni

histamín silná organická zásada podieľajúca sa na vzniku alergií, používa sa pri liečbe vysokého krvného tlaku, reumatizmu a pod.

histiocytóm nezhubný nádor s tukovými látkami v bunkách

histo- prvá časť zložených slov s významom tkanivo, tkanivový

histofyziológia časť histológie zaoberajúca sa činnosťou a funkciou tkanív organizmu

histografia zobrazovanie tkanív tela

histológ odborník v histológii

histológia oblasť medicíny, ktorá sa zaoberá organickými tkanivami, mikroskopickou stavbou organizmu

histolýza rozklad tkaniva

histoplazmóza choroba vyvolaná plesňami, prejavujúca sa zdurením sleziny a pečene, lymfatických uzlín a pod.

HIV Human Immunodeficiency Virus, retrovírus spôsobujúci AIDS

hologamia pohlavné splynutie gamét do jedinej cysty

holotopia poloha časti tela v pomere k celku

homeopat lekár, ktorý lieči podľa zásad homeopatie

homeopatia liečba malými dávkami prostriedkov, ktorých väčšie dávky vyvolávajú príznaky liečenej choroby, opak alopatie

homosexuál človek, ktorý sa sexuálne zaujíma o osoby rovnakého pohlavia

homosexualita pohlavný záujem o osoby rovnakého pohlavia, opak heterosexuality

hormón organický produkt činnosti žliaz s vnútorným vylučovaním s dôležitou funkciou v organizme; inkret

hospic cirkvou prevádzkovaný útulok pre ľudí v poslednom štádiu nevyliciteľnej choroby

hospitál nemocnica

hospitalizácia umiestenie chorého v lôžkovom zdravotníckom ústave

hostilita sklon ublížiť inému človeku, nepriateľstvo

humánný ľudský

humerus ramenná kosť

humidita vlhkosť

humídny vlhký

hydratácia zavodnenie organizmu

hydrémia štandardné množstvo vody v krvnej plazme

hydrocefália nahromadenie mozgomiešneho moku vo vnútrolebečnom priestore, vodnateľnosť mozgu, hydrocefalus

hydrofóbia strach z vody, odpor proti prijímaniu vody

hydrogén, hydrogénium vodík, bezfarebný plyn, značka H

hydrokortizón hormón produkovaný kôrou nadobličiek

hydroperoxid peroxid vodíka

hydroterapia vodoliečba

hygiena zdravoveda; osobná čistota, čistota prostredia; náuka o zdravom spôsobe života; opatrenia na ochranu zdravia, najmä udržiavanie čistoty; duševná vyrovnanosť

hygienik odborník v hygiene

hymen panenská blana

hypemeréza nadmerné vracanie

hyperaktivita nadmerná činnosť

hyperdaktýlia vrodená chyba končatín spočívajúca vo vyvinutí väčšieho počtu prstov

hyperfunkcia zvýšená činnosť orgánu

hypergalakcia nadmerná tvorba mlieka u dojčiacej ženy

hyperglobúlia zvýšenie počtu červených krviniek

hyperglykémia zvýšená hladina cukru v krvi

hypermangán manganistan draselný v kryštalickej podobe, používaný na dezinfekciu

hypermetropia, hyperopia ďalekozrakosť

hyperodoncia vrodená chyba prejavujúca sa nadmerným počtom zubov

hyperosmia chorobne zvýšená čuchová schopnosť

hyperpatia zvýšená vnímavosť na rôzne podráždenia

hyperplázia zväčšenie orgánu spôsobené premnožením jednotlivých buniek

hypersalivácia nadmerné vylučovanie slín, ptyalizmus
hypersekrécia nadmerné vylučovanie sekrétov
hypersenzitívny precitlivený
hypersexualita zvýšená sexuálna dráždivosť
hypersomnia chorobná spavosť
hypertenzia vysoký krvný tlak; hypertónia
hypertermia stav zvýšenej teploty organizmu vyvolaný poruchami termoregulácie a prehriatím
hypertónia zvýšený krvný tlak; hypertenzia; zvýšenie svalového napätia
hypertrichóza nadmerné ochlpenie
hypertrofia zväčšenie, nadmerný rast orgánu alebo jeho časti, opak atrofie
hypervitaminóza zvýšený prísun vitamínov, opak hypovitaminózy
hypestézia znížená citlivosť, znížené vnímanie podnetov
hypnolepsia chorobná ospalosť
hypnológia náuka o spánku a hypnóze
hypnopatológia náuka o poruchách spánku
hypnotický mráкотný stav, v mráкотách, nie celkom pri zmysloch
hypnotikum uspávací prostriedok
hypnóza umelé uvedenie do stavu podobného spánku sugestívnym pôsobením druhej osoby
hypobúlia chorobný nedostatok pevnej vôle
hypoderma podkožie tvorené tukovým a väzivovým tkanivom
hypofýza mozgový podvesok, podmozgová žľaza; žľaza s vnútorným vylučovaním uložená na spodnej časti mozgu
hypogalaktia znížené vylučovanie materského mlieka

hypoglykémia znížené množstvo cukru v krvi, opak hyperglykémie
hypochonder človek sťažujúci sa na domnelú chorobu
hypochondria chorobný sklon presvedčovať sa o vlastnom ochorení
hypolipémia znížené množstvo tukov v krvi
hypomnézia zníženie pamäti alebo niektorých jej zložiek
hypoplázia neúplné vyvinutie, zmenšenie niektorého orgánu, opak hyperplázie
hyposomnia chorobná nespavosť
hypostáza pasívne prekrvenie najnižšie položených tkanív a orgánov u dlhodobo ležiacich pacientov, stagnácia prekrvovania
hypotalamus spodná časť medzimozgu
hypotaxia nedostatok kyslíka v krvi pri nedostatočnom dýchaní
hypotenzia nízky krvný tlak, hypotónia
hypotenzívum látka znižujúca krvný tlak
hypoterapia liečba niektorých telesných a duševných postihnutí jazdou na koni
hypotrofia nedostatočný vývoj orgánu alebo jeho časti, podvýživa
hypovitaminóza chorobné zníženie počtu vitamínov v tele
hypsofóbia chorobný strach z výšok
hysteralgia bolestivosť maternice
hysterektómia chirurgické odstránenie maternice
hysteréza závislosť stavu na stavoch predchádzajúcich; zhusťovanie plazmatu v starnúcich bunkách; oneskorená retrakcia krvného koláča
hystéria nenormálna duševná reakcia na podnety z okolia, prejavujúca sa plačom, kŕčovitým smiechom a pod.
hysterický trpiaci hystériou; spôsobený hystériou; nepríčetne sa sprá-

vajúci človek

hysteroskop optický prístroj na vyšetovanie maternicovej dutiny a vykonávanie liečebných úkonov

hysterostomatómia nastrihnutie hrádze pri pôrode

hysterotómia chirurgické otvorenie dutiny maternice

CH

chalazión hnisavý zápal očného viečka, ľudovo jačmeň

cheilitída zápal pery

cheiropasmus kŕč svalov na ruke, tzv. pisársky kŕč

chemikália látka slúžiaca na chemické procesy alebo ich produkt

chemoterapeutikum liek užívaný pri chemoterapii

chemoterapia liečba chemickými prostriedkami

chiazma kríženie, skríženie

chinín alkaloid z kôry chinínovníka, liek proti malárii, antipyretikum

chirológia posunková reč, reč hluchonemých ľudí

chiropraktik človek prevádzajúci chiropraxiu

chiropraxia manipulačná liečba v rámci reflexnej terapie

chiropraxia ručné naprávanie posunu stavcov

chirurgia operačné lekárstvo prevádzajúce umelé mechanické zmeny v organizme ako liečebné metódy; chirurgické oddelenie v nemocnici

chlamýdie nepohyblivé mikroorganizmy tvoriace prechod medzi vírusmi a rickettsiami, tzv. veľké vírusy vyvolávajúce psitakózu, trachóm a iné choroby

chloazma nadmerná tvorba pigmentu v obličaji

chlór jedovatý plynný prvok, značka Cl

chloramfenikol druh antibiotika

chloramín sodná soľ používaná ako dezinfekčný, odmorovací a bieliaci prostriedok

chloraminácia dezinfekcia vody chlórom a amoniakom

chlorémia hladina chloridov v krvi

chloroform prchavá bezfarebná kvapalina sladkastého zápachu používaná ako rozpúšťadlo a narkotikum, trichlórmetán

chloróza chudokrvnosť, málokrvnosť dievčat spôsobená nedostatkom železa

chlórtetracyklín druh antibiotika

chol-, chole- prvá časť zložených slov s významom žľcový, žľčník, žľčníkový

cholagiocholecystografia röntgenové vyšetrenie žľčníka a žľčovodov

cholagogum látka zvyšujúca vylučovanie žľči alebo urýchľujúca vprázdňovanie žľčníka

cholangitída zápal žľcových ciest

cholecystitída zápal žľčníka

cholekarciferol vitamín D, ktorý hrá významnú úlohu pri liečbe rachitídy; najviac je obsiahnutý v rybacom tuku

cholelitiáza žľčníkové kamene

cholera ťažká hnačková infekčná choroba čriev, prejavuje sa dávením a hnačkami

cholerik výbušný, prudký človek

cholesterín, cholesterol látka obsiahnutá v niektorých živočíšnych tkanivách alebo orgánoch, napr. pečeni

cholesterolémia hladina cholesterolu v krvi

choletit žľcový kameň

cholín organická látka významne sa podieľajúca na prenose nervových vzruchov

chondroblast nezrelá chrupkovitá bunka

chondroblastóm zhubný nádor z chondroblastov

chondrocyt zrelá chrupkovitá bunka

chondrológia náuka o chrupavkách

chorda dorsalis chrbtová struna

chorda chrbtová struna, základ osovej kostry vyšších živočíchov

chordektomia chirurgické odstránenie hlasiviek

chorditída zápal hlasiviek

chorea porucha centrálnej nervovej sústavy prejavujúca sa mimovoľnými trhavými pohybmi, tanec sv. Víta

chorioditída zápal cievnatky oka

chorión vonkajší blanitý obal zárodku

chorioretinitída zápal dúhovky a sietnice oka

chromatid časť chromozómu v deliacom sa jadre

chromatída pozdĺžna polovica chromozómu

chromatografia delenie zmesí na jednotlivé časti

chromatopsia porucha spočívajúca vo farebnom videní aj bezfarebných predmetov alebo vo videní farebných škvŕn

chromitan soľ kyseliny chromitej

chromoproteíny zložené bielkoviny s obsahom farebnej zložky

chromozóm jadrová štruktúra vystupujúca počas nepriameho bunkového delenia

chronicita dlhotrvajúci, zdĺhavý, opak akútneho

chronický dlhotrvajúci, vleklý

chronik človek trpiaci chronickou chorobou

chylus tuková črevná lymfa

I

iactatio prudké zmietanie sa pacienta na lôžku

-iatria druhá časť zložených slov s významom liečenie, lekárstvo

iatrogénia poškodenie zdravia negatívnym pôsobením liečebného zá-
kroku; negatívna komunikácia ošetrojúceho s pacientom

iatrochémia smer v lekárstve 17. a 18. storočia vysvetľujúci životné
pochody v organizme chemickými dejmi

ibiš rastlina z čeľade slezovitých, ibiš lekársky

identifikácia v psychiatrii stotožnenie sa človeka s inou osobou

idioblast bunky, ktoré sa obsahom, tvarom alebo inými vlastnosťami
odlišujú od iných

idiocia najťažší stupeň slabomyseľnosti, idiotizmus

idioglosia vlastná reč malého dieťaťa; neschopnosť vysloviť niektoré
hlásky

idiochromozóm určuje genetický podklad pohlavia; pohlavný chromo-
zóm

idiopatia choroba, ktorá nie je spôsobená úrazom alebo inou choro-
bou; choroba jednotlivého orgánu

idiosynkrázia zvýšená citlivosť na niektoré javy alebo látky; nepreko-
nateľný odpor

idiot duševne zaostalý, slabomyseľný človek; hlupák

idiotizmus idiotstvo, slabomyseľnosť

ignipunktúra čínska liečebná metóda vpichovaním horúcich ihiel do
citlivých bodov tela

ichtamol amónna soľ získaná sulfonáciou dechtu; používa sa pri vý-
robe antiseptických masťí, pri liečbe omrzlín, zápalov a pod.

ichtyóza chorobná šupinatosť kože

ikterus žltacka, žlté sfarbenie pokožky spôsobené zvýšením hladiny
bilirubínu v krvi

iktus náhly ťažký záchvat (mŕtvica, úpal a pod.), srdcová alebo moz-
gová príhoda

ileitída zápal dolnej časti tenkého čreva

ileokolitída zápal hrubého čreva súčasne so zápalom bedrovníka

ileostómia umelý vývod tenkého čreva brušnou stenou

ileum dolná časť tenkého čreva, bedrovník

ileus nepriechodnosť čriev

imbecil ľahko slabomyseľný človek, človek postihnutý imbecilitou

imbecilita stredný stupeň slabomyseľnosti

imobilita nehybnosť, neschopnosť pohybovať sa, pohybovať konča-
tinami

imobilizácia znehybnenie časti tela obväzom alebo iným spôsobom

imobilný nehybný, neschopný pohybu

imperforácia nevyvinutie, absentovanie niektorých prirodzených otvo-
rov v tele

impetigo chrasty, infekčné kožné ochorenie prejavujúce sa zápalovými
pľuzgierikmi

implantácia vsadenie tkaniva alebo časti orgánu do iného tkaniva ale-
bo orgánu; zachytenie nádorových buniek v tkanive, uhniedzde-
nie oplodneného vajíčka v maternici

implantát časť tkaniva zavedená do iného tkaniva alebo organizmu

implantovať vykonávať implantáciu

impotencia neschopnosť, slabosť, najmä pohlavná; neschopnosť muž a súložiť

impotent muž trpiaci impotenciou

impotentný trpiaci impotenciou, pohlavnou slabosťou

imunita odolnosť, schopnosť obrany proti choroboplodným mikroorganizmom, získaná alebo vrodená

imunitná reakcia reakcia imunitného systému

imunizovať zabezpečovať imunitu

imúnny odolný voči infekciám

imunobiológia časť biológie, ktorá sa zaoberá výskumom imunitných reakcií v ľudskom organizme

imunocit bunka vytvárajúca protilátky ako odpoveď na prítomnosť antigénu

imunodeficit, imunodeficiencia nedostatočná odolnosť, malá obranyschopnosť

imunofarmakológia súčasť farmakológie študujúca imunologické účinky liekov

imunogén látka vyvolávajúca odpoveď imunitného systému organizmu

imunoglobulín bielkovinová súčasť krvného séra, ktorá má vlastnosti protilátky

imuno hematológia odvetvie hematológie, ktoré sa zaoberá výskumom krvných skupín a imunitných reakcií

imunoinkompatibilita neznášanlivosť, napr. pri transplantácii tkanív alebo orgánov

imunokomplex imunitný komplex

imunológ odborník v imunológii

imunológia náuka o obranných látkach a obranných reakciách organiz-

mov proti nákazám a o prostriedkoch zvyšujúcich ich imunitu

imunopresia obmedzenie schopnosti organizmu reagovať na podnet tvorbou protilátok

in vitro mimo živého tela

in vivo za živa, v živom alebo na živom tele

inaktivácia mikroorganizmov zásahy vedúce k likvidácii účinnosti mikroorganizmov

inanícia vysilenie, schudnutie z nedostatku výživy

inaparentný skrytý

incidencia ochorenia súčasný výskyt dvoch ochorení

incipientný začínajúci, napr. príznak ochorenia

incízia chirurgický rez tkanivom, chirurgické otvorenie

indigestia porucha trávenia

indikácia znak, znamenie; určenie, stanovenie liečebného postupu podľa príznakov ochorenia; signalizácia sledovaného stavu

indikátor látka poukazujúca zmenou svojho zafarbenia alebo inej viditeľnej vlastnosti na zmenu chemického zloženia danej látky

indikovať určiť spôsob liečby

indisponovaný dočasne neschopný vyvíjať normálnu duševnú alebo telesnú aktivitu

indispozícia dočasná, náhla nespôsobilosť, nepriaznivý telesný alebo duševný stav

indurácia stvrdnutie tkaniva zmnožením väziva

inefektívny neúčinný, bezvýsledný; liečebne neúspešný

inervácia zásobenie nervovými vláknami

infancia obdobie detstva; vývojová etapa do pohlavného dospievania

infantilizmus zaostalosť vo vývoji; pretrvávajúce psychických a fyzic-

kých znakov detí v dospelosti

infarkt ohraničené odumretie srdcového tkaniva po zamedzení prívodu krvi z tepny do srdcovej svaloviny

infaustný z lekárskeho hľadiska beznádejný, nepriaznivý

infekcia nákaza

infekčný nákazlivý, prenosný, napr. ochorenie

infekt zápalové ložisko v orgáne

infektológ odborník v infektológii

infektológia náuka o nákazlivých chorobách a spôsoboch ich liečby

infertilita neplodnosť; opakované samovoľné potraty u žien

infertilný neplodný

infikovať nakaziť, preniesť nákazu

inflamácia zápal, vzplanutie

inflatórny zápalový

inflexia ohyb, ohnutie, ohýbanie

influenza chrípka

infrakcia nalomenie, naštiepenie kosti

infraklavikulárny podkľúčny

infralampa žiarovka vydávajúca infračervené žiarenie

infražiarič infračervený žiarič

infúzia vliatie, naliatie; vnútrožilné dodanie tekutiny do tela

infúzum nálev; výťažok z liečivých rastlín

ingescia prehĺtanie, príjem potravy; prenos infekcie konzumáciou potravín alebo vody

inguina trieslo, slabina, oblasť triesel, slabín

inhalácia vdychovanie jemne rozptýlených liečivých látok; vdychovanie všeobecne

inhalátor inhalačný prístroj

inhibícia spomalenie fyziologických procesov v organizme

injekcia vstreknutie liečebnej látky do tela; látka takto vstrekovaná

injekčný vstrekovací, týkajúci sa injekcie

injikácia vstreknutie, vstrekovanie

inkapsulácia opúzdrenie, vytvorenie tkaniva puzdra

inkarcerácia priškripanie, napr. kýly; uväznenie

inklinácia náchylnosť k určitým chorobám

inkoherencia nesúvislá, nezrozumiteľná reč ako prejav poruchy myslenia

inkompatibilita nezlúčiteľnosť viacerých funkcií v jednej osobe; neznášanlivosť liekov podávaných súčasne

inkompatibilný nezlúčiteľný, neznášanlivý, napr. transplantovaný orgán

inkontinencia neschopnosť udržať moč alebo stolicu

inkrécia odovzdávanie výlučkov (napr. hormónov) žľazami s vnútornou sekréciou priamo do krvného obehu

inkrét vnútorný sekrét; hormón vylučovaný žľazou do krvi

inkrustácia ukladanie vápenných solí do tkanív; dodatočné ukladanie minerálnych látok

inkubácia čas medzi prvým kontaktom s nákazou a prepuknutím choroby; inkubačná doba

inkubačný týkajúci sa inkubácie, napr. inkubačné štádium

inkubátor zariadenie na uchovávanie predčasne narodených detí

inokulácia očkovanie

inokulum očkovačia látka

inoperabilný nevhodný na chirurgický zákrok, opak operabilného

insania šialenstvo, ťažká duševná porucha
inseminácia umelé oplodňovanie dobytka
inseminátor pracovník umelo oplodňujúci dobytok zmrazenými spermiami
insolácia liečba slnečným žiarením, slnkom
insomnia nespavosť, agrypnia
inspirovať vdychovať
instabilita nevyrovnanosť, napr. psychická instabilita
instilácia vkvapkávanie liekov
insuficiencia nedostatočnosť, slabosť, zlyhanie činnosti orgánu
insuflácia vháňanie plynu do tela alebo do dutiny orgánu
inšpekcia vyšetrowanie pacienta
inštrumentárka zdravotná sestra, ktorá pri operácii podáva chirurgovi nástroje, stará sa o ich sterilitu a nepoškodenosť
intaktný neporušený, celistvý, nedotknuteľný
integrita osobnosti neporušenosť, celistvosť osobnosti
intelekt rozum, schopnosť myslenia, rozumová schopnosť
inteligencia rozumovosť, duševná vyspelosť, múdrosť; schopnosť chápať a samostatne myslieť
intenzia napätie, sila
interferón bielkovina, ktorá vzniká v bunke po napadnutí vírusom, chráni ďalšie bunky
interiér vnútorné usporiadanie orgánov živočíchov
interiorizácia zvnútornenie, prijatie skúsenosti do psychiky
interkurentný pridružená ďalšia choroba k pôvodnej chorobe
intermisia prerušenie, dočasné zastavenie (aj choroby)
intermuskulárny medzisvalový

interna vnútorné lekárstvo; oddelenie pre vnútorné choroby
internista lekár pre vnútorné choroby, odborník v internej medicíne
interocepčia, interorecepčia v psychológii označenie vnútornej citlivosti
interoceptor, interoreceptor nervové zakončenia prijímajúce podnety z vnútorného prostredia
interpozícia nenormálne uloženie nejakého orgánu medzi iné
interrupcia umelé prerušenie tehotenstva
intersexualita nevyhranené pohlavie, pohlavná obojakosť, obojpohlavnosť
intersexuálny majúci znaky obidvoch pohlaví
intersticiálny vsunutý, vmedzerený; medzitkanivový
interstícium vmedzerené tkanivo, riedke pojivo tkanív a orgánov, v ktorom prebiehajú nervy a cievy
intertrigo prudký zápal kože, zaparenie, ľudovo „vľk“
intervalla lucida (lat.) jasné chvíľky duševne chorého človeka
intervencia zákrok, zásah, zasahovanie
intestínium črevo
intolerancia neschopnosť chorého znášať určité lieky
intoxikácia otrava jedovatou látkou
intoxikovaný otrávený
intraalveolárny nachádzajúci sa vnútri alveol
intraartikulárny nachádzajúci sa vnútri kĺbu
intracelulárny vnútrobunkový
intracerebrálny nachádzajúci sa vo vnútri mozgu
intradermálny nachádzajúci sa medzi vrstvami kože
intragénový nachádzajúci sa vo vnútri génu

intrakraniálny vnútrolebečný

intramuskulárny vnútro svalový, medzisvalový

intranzitívny nepriechodný

intraperitoneálny nachádzajúci sa v brušnej dutine

intrauterinný vnútro maternicový

intravaskulárny nachádzajúci sa v cieve

intravenózný vnútrožilový

introspekcia seba pozorovanie; lekárske nahliadnutie do vnútra orgánu alebo organizmu

introvert človek uzatvárajúci sa do seba, opak extroverta

introverzia sústredenie sa človeka na seba samého, opak extroverzie

intumescencia zdurenie, nadmerné rozrastanie

invalid človek neschopný práce v dôsledku úrazu alebo ochorenia

invalidita úplná alebo čiastočná pracovná neschopnosť

invázia prenikanie cudzopasníkov do organizmu

inverzia premiestnenie orgánu na iné miesto

involúcia normálny opätovný vývin – zmenšenie na pôvodnú veľkosť
- niektorého orgánu alebo žľazy, napríklad involúcia maternice po pôrode

inzercia pripojenie orgánu k inému orgánu; úpon

inzulín hormón slinivky brušnej, ktorého nedostatok spôsobuje cukrovku; výtlačok zo zvierat je dôležitým liekom proti cukrovke

iontoforéza liečebná metóda, pri ktorej sú do kĺbov zavádzané ióny liekov

ipsácia pohlavné sebaukájanie, masturbácia, onanovanie

IQ inteligenčný kvocient, zjednodušené číselné označenie inteligencie určitého človeka

iradiácia vystreľovanie bolesti z postihnutého miesta do susedných oblastí

ireverzibilita nezvratnosť procesu alebo reakcie

irido- prvá časť zložených slov s významom iris = očná dúhovka

irigácia záplava; výplach

irigografia röntgenové vyšetrenie hrubého čreva; irigoskopia

irigoskopia röntgenové vyšetrenie hrubého čreva; irigografia

íris, iris očná dúhovka

iritácia dráždenie, podráždenie, rozčúlenie

iritída zápal očnej dúhovky

iritovať dráždiť, vzrušovať; rušiť

ischémia miestna nedokrvenosť orgánov alebo tkanív pri zastavení prívodu okysličenej krvi

ischias bolesti v oblasti sedacieho nervu, zápal sedacieho nervu

ischuria chorobné zadržiavanie moču

iterácia vtieravé, pravidelne sa opakujúce predstavy; mimovoľné, rytmické pohyby v rovnakom slede

ixodóza kliešťami vyvolané ochorenie dobytky

izoimunizácia tvorba protilátok pôsobením druhovo vlastného antigénu

izolácia oddelenie pacienta od ostatných ľudí ako opatrenie pred infikovaním

izopatia liečenie látkami vznikajúcimi pri určitej chorobe

J

- jaktácia** zmietanie sa chorého na lôžku, prudký nepokoj
- jejunitída** zápal strednej časti čreva
- jejunum** stredná časť čreva
- jodizmus** otrava jódom
- jodoform** organická zlúčenina jódu používaná na dezinfekciu
- jódovať** dezinfikovať
- johimbín** účinná látka z kôry tropických rastlín, kedysi používaná ako afrodisiakum
- jugulum** predná krajina krčná, hrdlo
- junktúra** spojenie, napr. kostí
- juvenilné choroby** postihujúce mladý organizmus
- juvenilný** mladistvý, vyskytujúci sa v mladosti
- juvenoid** hormón regulujúci dospievanie
- juventus** puberta

K

- kadáver** mŕtve telo, mŕtvola
- kadaverín** mŕtvolný jed
- kadaverózný** mŕtvolný
- kaduceus, caduceus** symbol lekárskeho povolania, palica s ovinutým hadom
- kaducita** odumretie
- kaducita** odúmrt', odumretie
- kachexia** telesná schátralosť, ochablosť, ochabnutosť, pokles hmotnosti a vyčerpanie
- kakodoncia** chybné vyvinutý chrup
- kakológia** chybná výslovnosť; používanie nepekných slov
- kakosmia** porucha čuchu, čuchového ústrojenstva
- kalav** klenba lebky
- kalcémia** normálna hladina vápnika v krvi
- kalciferol** vitamín D
- kalcifikácia** zväpenatenie, chorobné alebo prirodzené ukladanie solí vápnika do tkanív
- kalcinémia** hladina vápnika v krvi
- kalcinovať** vykonávať kalcináciu
- kalcinóza** ochorenie vyvolané ukladaním vápnika v pokožke a pri kĺboch
- kalciúria** chorobné vylučovanie vápnika močom
- kalcivírus** vyvoláva ochorenia ľudí aj zvierat, napr. gastroenteritídu
- kalikreín** hormón znižujúci krvný tlak

kálium draslík

kalkulóza tvorba kameňov v tele

kalkulus kameň vo vývodoch žľazových orgánov

kalmetizácia očkovanie proti tuberkulóze

kalorická hodnota potravín výživnosť potravín vyjadrená v kalóriách

kalus novoutvorené kostné alebo väzivové pletivo v okolí zlomenej kosti

kalva horná časť lebky

kanadský balzam terpentín z jedle balzamorej používaný vo farmácii

kancer rakovina

kancerizácia premena na zhubný nádor

kancerogenéza vznik zhubného bujnenia

kancerózný rakovinový

kandidóza infekcia spôsobená kvasinkou žijúcou bežne v tráviacom trakte a v pošve, moniliáza

kanyla jemná hadička zavádzaná do tela

kapacita lebky objem lebečného priestoru

kapacita pľúc maximálne množstvo vzduchu ktorý dokážeme vydýchnuť z pľúc pri maximálnom nadýchnutí

kapacizmus nesprávna výslovnosť hlásky k

kapilára trubica s veľmi malým vnútorným priemerom, úzka krvná cieva, vlásočnica

kapitácia suma, ktorú v SR dostáva súkromný lekár od poisťovne na jedného evidovaného pacienta, v roku 2006 cca 36 Sk

kapsaicín benzénový derivát spôsobujúci štipľavú chuť papriky a používaný vo farmácii

kapsľa tobolka obsahujúca liečivo

kapsula obal, puzdro

karanténa dočasné obmedzenie pohybu – izolácia - osoby podozrivej z infekčnej choroby; odlúčenie, oddelenie

karbunkul hnisavý zápal vlasových váčkov, kože a podkožného tkaniva

karcinofóbia chorobný strach z ochorenia na rakovinu

karcinogén látka spôsobujúca zmeny normálnych buniek na nádorové, karcinogénne

karcinogenéza vznik a vývoj zhubného nádoru

karcinogenita schopnosť vyvolať nádorovité bujnenie

karcinogénny rakovinotvorný

karcinológia náuka o zhubných nádoroch

karcinóm rakovina, zhubný nádor

karcinostatikum látka zastavujúca rozmnožovanie a rast buniek nádorových tkanív, cytostatikum

karcinóza celkové zachvátenie organizmu rakovinou

kardia vyústenie pažeráka do žalúdka

kardiak človek trpiaci chronickou srdcovou chorobou

kardiaká lieky povzbudzujúce činnosť srdca

kardialgia bolesť žalúdka; bolesť v srdcovej krajine

kardiálny týkajúci sa srdca alebo vyústenia pažeráka do žalúdka

kardináliá hlavné súčasti liekov

kardiocentrum stredisko pre výskum a liečbu ochorení srdca

kardiochirurg odborník v kardiochirurgii

kardiochurgia odbor chirurgie, ktorý sa zaoberá chirurgickou liečbou ochorení srdca a veľkých srdcových ciev

kardiológ odborník v kardiológii

kardiológia srdcové lekárstvo; diagnostikovanie, liečba a prevencia ochorení srdca a krvného obehu

kardiomonitor prístroj zaznamenávajúci činnosť srdca na obrazovke – monitore

kardiomyopatia ochorenie svaloviny srdca vedúce k srdcovej slabosti a poruchám srdcového rytmu

kardioplégia zástava srdca, srdcová mŕtvica

kardiopulmonálny týkajúci sa srdca a pľúc

kardioskop elektrónkový oscilograf s monitorom na sledovanie bioelektrických potenciálov srdca

kardioskopia vyšetovanie srdcovej činnosti kardioskopom

kardiospazmus porucha kruhového svalu uzatvárajúceho prechod z pažeráka do žalúdka

kardiostimulátor prístroj stimulujúci srdce elektrickými impulzmi

kardiotachograf prístroj zaznamenávajúci tep srdca

kardiotómia chirurgické rozšírenie priechodu pažeráka do žalúdka

kardiotonikum liek rastlinného pôvodu povzbudzujúci činnosť srdca

kardiovaskulárny týkajúci sa srdca a ciev; srdcovocievny

karditída zápal srdca

karencia nedostatok niektorej živiny alebo látky vyvolávajúci chorobný stav

karier jedinec prenášajúci dedičné choroby

karies zubný kaz; dlhodobý zápal kosti, kostižer

karnifikácia nahradenie pľúcneho tkaniva novoutvoreným väzivom mäsitého vzhľadu

karotén organické rastlinné farbivo, ktoré organizmus dokáže premeniť na vitamín A, prekursor vitamínu A, provitamín A

karotenoid organické farbivo rozpustné v tukoch, lipochróm

karotída krčná tepna

karpálny zápästný

karunkula hrbolček, mäkký výrastok

karyogamia splývanie jadier gamét, vznik oplodnenej vajíčkovej bunky

karyolymfa kvapalná zložka bunkového jadra

karyolýza rozpad jadra bunky

karyón bunkové jadro

karyoplazma živá hmota jadra bunky; plazma jadra bunky; nukleoplazma

karyorexia rozpad jadra bunky, jeho drobenie

karyotyp súbor chromozómov jadra telovej bunky

kastrácia zbavenie mužstva, prerušenie semenovodov alebo amputácia varlát, vyklieštenie

kastrát klieštenec, človek bez pohlavných žliaz, eunuch; vykastrovaný spevák

kastrovať odstraňovať pohlavné žľazy, vykonávať kastráciu

katabolizmus chemický rozklad tkaniva, katabióza

katafázia chorobné opakovanie rovnakej vety v dôsledku poškodenia centier reči v mozgu

katalepsia chorobná strnulosť svalstva pri hypnóze, hystérii alebo duševných poruchách

katamnéza sledovanie pacientov po prepustení z nemocničnej liečby

kataplexia telesná strnulosť vyvolaná nervovým šokom

katar zápal sliznice spojený so zvýšeným vylučovaním

katarakta sivý zákal, zápal očnej šošovky

katatónia súhrn príznakov niektorých duševných porúch, napr. schi-

zofrénié; stuhnutosť s neschopnosťou hýbať sa a hovoriť

katatýmia pôsobením emócií spôsobené skreslenie obsahu vedomia

katecholamíny hormóny produkované v nadobličkovej dreni a vyplavované do organizmu počas stresu

katepsín enzým živočíšneho tkaniva a tráviacich štiav, ktorý štiepi bielkoviny

katéter cievka; trubička na odvádzanie tekutín z tela, najčastejšie moču; cievkovač

katetrizácia cievkovanie; zavedenie trubičky do močového mechúra na uľahčenie odvodu moču

katexia uvoľnenie psychickej energie

kaustikum látka spôsobujúca leptanie tkanív

kauter prístroj na vypaľovanie tkaniva

kauterizácia liečba odstránením tkaniva rozžeraveným drôtom, tzv. kauterom

kaverna dutina vytvorená rozpadom odumretého tkaniva, napr. v pľúcach pri tuberkulóze

kazeín bielkovina obsiahnutá v mlieku

kazuistika posúdenie jednotlivého prípadu podľa všeobecného pravidla alebo normy; súhrn pozorovaní priebehu tej istej choroby u niekoľkých chorých

kefalometer, cefalometer prístroj na meranie lebky a menších rozmerov tela, kranimeter

keloid zvýšené bujnenie väziva v jazve

kelotómia operácia prietrže, kýly

keratín jednoduchá bielkovina nachádzajúca sa vo vlasoch, pokožke, nechtoch, u zvierat v perí a kopytách

keratinizácia zhrohovatenie hornej vrstvy pokožky

keratitída zápal očnej rohovky

keratolytikum látka zmäkčujúca rohovitú vrstvu pokožky

keratóm ochorenie prejavujúce sa rohovatením kože

keratopatia ochorenie očnej rohovky rozličného pôvodu

keratóza chorobné rohovatenie pokožky

keson pevná skriňa umožňujúca práce pod vodou

kesonová choroba vzniká pri zanedbaní potrebnej opatrnosti pri prechode z miest väčšieho pretlaku do normálneho ovzdušia

ketazón protizápalový liek

ketonémia hladina ketolátok v krvi

ketonúria vylučovanie ketónov močom, acetonúria

kinetóza choroba z nepravidelného pohybu, nevoľnosť napr. na kolo-toči, v lietadle a pod.

kinézia neriadený pohyb organizmu vyvolaný špecifickými podnetmi

kineziológia skúma pohyb človeka v priebehu jeho života; antropomotorika

kinín biologicky vysoko účinná látka bielkovinovej povahy v krvnej plazme ovplyvňujúca rozširovanie ciev

kiníny peptidy zvyšujúce priechodnosť kapilár a napätie hladkého svalstva

kinoplazma protoplazmatická hmota bunky

klasifikácia chorôb zaraďovanie osôb do skupín podľa zdravotného stavu

klasmatocyt tkaninová bunka schopná pohlcovať väčšie častice; makrofág

klaudikácia občasné krívanie

klaustrofília chorobná túžba po malých priestoroch

klaustrofóbia chorobný strach z pobytu v uzavretom priestore

klavikula kľúčna kosť

klavikulárny týkajúci sa kľúčovej kosti

klavus okrúhle zhrubnutie rohovinovej vrstvy pokožky, ľudovo kurie oko

kleptománia duševná porucha prejavujúca sa chorobným sklonom k drobným krádežiam bez zisťných dôvodov

kleronómny vrodený, zdedený

klezeasténia porucha hlasu

klimaktérium obdobie zániku pohlavných funkcií ženského organizmu; prechod, klimax

klimax obdobie zániku pohlavnej činnosti ženského organizmu, klimaktérium, prechod

klinická psychológia zaoberá sa štúdiom duševného života človeka

klinická smrť dočasné zastavenie dôležitých funkcií organizmu

klinický týkajúci sa kliniky, klinickej liečby

klinika nemocnica pri lekárskej fakulte zameraná aj na výskum a vzdelávanie

klitoris dráždec

klk výrastok na sliznici

klonovanie rozmnožovanie nepohlavnou cestou z jedného jedinca; nepohlavné genetické zásahy k získaniu jedinca s aspoň jednou vlastnosťou, ktorá je pôvodnému organizmu cudzia

klonus trhavý kŕč

klystír črevný nálev, výplach čriev, klyzma; vstrekovanie tekutiny do konečníka

klyzma črevný výplach; nálev tekutiny vstrekovanej do hrubého čreva cez konečník; klystír

knajpovanie liečebná metóda podľa nemeckého lekára Kneippa, spočívajúca v pravidelnom a dlhodobom otužovaní studenou vodou, pohybom v prírode a pod.

koacerváty guľôčky bielkovín vznikajúce vo vodnom roztoku

koagulácia v medicíne proces zrážania teplom, zhlukovanie

koagulans látka podporujúca zrážanlivosť krvi

koagulát zrazenina

koaguláza enzým zrážajúci červené krvinky

koagulopatia porucha zrážanlivosti krvi

koagulovať zastavovať krvácanie

koagulum krvná zrazenina

koalescencia zrast orgánov

koarktácia aorty zúženie aorty

kodéín alkaloid ópia, súčasť liekov na zmierňovanie bolestí a proti kašľu

koenzým organická látka nebielkovinovej povahy nevyhnutná k účinku niektorých enzýmov

kofeín alkaloid nachádzajúci sa napr. v semenách kávovníka, koly a listoch čajovníka

kofeinizmus chorobný návyk na kofeín, nadmerné pitie kávy

kofochirurgia zaoberá sa liečbou porúch sluchu

kofóza úplná hluchota

kohabitácia pohlavný styk, súlož

koinonifóbia chorobný strach z pobytu medzi veľkým množstvom ľudí a z priestorov preplnených ľuďmi

koitus pohlavný akt, súlož, kopulácia
kok guľovitý mikroorganizmus, pôvodca infekčných ochorení
koka droga zo sušených listov tropického kra koka
kokaín alkaloid z listov koky
kokainizmus závislosť na kokaíne
kokcidióza parazitárne ochorenie vyvolané kokcídiami; červienka
kokcigodýnia bolesti v okolí kostrče
kokus baktéria guľovitého tvaru
kolagén jednoduchá bielkovina obsiahnutá v koži, väzive a šľachách
kolagenóza ochorenie väzivového tkaniva
kolamín bezfarebná organická látka používaná na výrobu liekov
kolaps telesné zrútenie, mdloba; náhle ochabnutie alebo zlyhanie niektorého telesného orgánu, najčastejšie srdca
kolaterála pobočná cieva
kolektómia chirurgické odstránenie časti alebo celého hrubého čreva
koleoptóza vybranie časti pošvy
kolibacilóza ochorenie hrubého čreva vyvolané baktériou coli
kolibacilúria prítomnosť baktérie coli v moči
kolika prudké kŕčovité bolesti, záchvat, napr. pri chorobách žlčníka alebo obličiek
kolitída zápal hrubého čreva
kolon úsek hrubého čreva, trakčnik
kolonoskopia vyšetrenie hrubého čreva kolonoskopom, koloskopia
koloskopia vyšetrenie hrubého čreva endoskopom, kolonoskopia
kolostómia umelý vývod hrubého čreva brušnou stenou navonok
kolostrum výlučok mliečnych žliaz počas tehotenstva a v prvých dňoch po pôrode

kolpitída, kolpis zápal pošvy ženského pohlavného ústrojenstva
kolpohysterektómia chirurgické odstránenie maternice cez pošvu
kolpoplastika plastická operácia krčka maternice
kolporágia krvácanie z maternice
kolposkop prístroj na vyšetovanie krčka maternice a pošvy
kolposkopia vyšetrenie pošvy a krčka maternice kolposkopom
kóma hlboké bezvedomie, napr. pri ťažších poruchách látkovej premeny, ťažká forma straty vedomia
kombuscia popálenina, obarenie
kominutívny v medicíne trieštivý, napr. trieštivá zlomenina
kompenzácia v psychológii prekonanie pocitu menejcennosti
komplikácia spleť, zložitosť, neočakávaný problém, zhoršenie stavu
kompulzia nezmyselné vykonávanie určitých pohybov
koncentrát zhustený roztok
kondícia telesný alebo duševný stav
kondóm mužský antikoncepčný prostriedok; prezervatív
kondukcia nervové podráždenie
kondyl kĺbový hrbolček, výbežok
kondylóm chorobný útvar, bradavičnatý výrastok na koži alebo sliznici
konfabulácia rozprávanie výmyslov, chorobná obrazotvornosť
konfigurácia deformácia orgánu, najmä hlavy plodu pri pôrode
kongenitálny vrodený
kongescia prekrvenie orgánu
konglutinácia zhukovanie červených krviniek
koniotómia rozrezanie priedušnice pri dusení
konjunktíva očná spojivka

konjunktivitída zápal očných spojiviek

konkávny vydutý, zakrivený dovnútra

konkrécia zarastanie tkaniva; tvorba kameňov v niektorých orgánoch

konkrement patologicky vytváraný pevný útvar v dutých orgánoch, kameň

konsangvinita pokrvná príbuznosť

konsolidácia skostnatenie zlomeniny kosti

konstipácia zápcha

konstriktor zvierač (sval)

konštitúcia stavba tela, telesná zdatnosť, povahové a telesné znaky človeka

konštrukcia telesný stav, stavba organizmu

kontagiozita nákazlivosť, infekcia

kontagiózný nákazlivý, infekčný

kontaktný dotykový, priamo sa dotýkajúci, v priamom styku; podozrivý z nákazy zo styku s chorým

kontaminácia znečistenie prostredia škodlivými látkami, zamorenie; infekt, nakazenie organizmu

kontaminovať infikovať, nakaziť niekoho infekčnou chorobou

kontraindikácia príčiny vylučujúce použitie určitej metódy liečby alebo určitého lieku

kontrakcia zmršťovanie svalu

kontraktúra skrútenie, fixované držanie časti tela spôsobené skrátením svalu a jeho väzivovou premenou

kontumácia opatrenie na zabránenie šírenia nákazlivej choroby

kontúzia navonok nekrvávajúce zranenie vnútorného orgánu, svalu, nervu a pod., pomliaždenina

kontúzia pomliaždenie, otláčenina

konvergencia nesúhlasný pohyb očí, zbiehanie očných osí

konvexný vydutý, vypuklý, klenutý

konvulzia kŕč, kŕčovitý záchvat

konziliár odborník prizvaný ošetrojúcim lekárom na konzultáciu

konziliárny poradný

konzílium spoločná porada, najčastejšie lekárov o postupe liečby komplikovanejších ochorení

konzultácia odborná porada; udelenie odbornej rady

kopainovník tropický ker, z ktorého sa získava balzam používaný v medicíne a farmácii

kopiózny častý

koprofágia duševná porucha, pri ktorej postihnutý pojedá vlastné výkaly

koprofóbia strach z vlastných výkalov

koprolália chorobná túžba hovoriť vulgárne

koprolit kameň v čreve

koprológia vyšetovanie a skúmanie ľudskej stolice alebo zvieracieho trusu, náuka o tom

kopulácia pohlavný styk, súlož, koitus

kordomyóm nezhubný nádor svalového tkaniva srdca

kordón, zdravotný kordón územie oddeľujúce oblasť zamorenú infekčnou chorobou od nezamorených oblastí

korekcia v očnom lekárstve vyrovnanie chyby zraku okuliarmi

korigencie prísady zlepšujúce niektoré nepríjemné vlastnosti, napr. chuť, vôňu hlavného lieku

korium, corium prekrvená a inervovaná väzivová vrstva kože pod

pokožkou, škára

kornea očná rohovka

korofília sexuálny záujem mužov o nedospelé dievčatá

koronárna jednotka jednotka intenzívnej starostlivosti v nemocnici pre pacientov po operácii srdcovocievneho systému

koronárny vencovitý, vencový

koronavírus vírus vyvolávajúci choroby dýchacích ciest

corpulentný mohutný, tlstý, telnatý

kortexón hormón kôry nadobličiek

kortikálny v anatómii kôrový

kortikoid, kortikosteroid steroidný hormón kôry nadobličiek

kortikopropín hormón predného laloku hypofýzy

kortikosterón steroidný hormón regulujúci látkovú výmenu minerálnych látok

kortikostimulátor prístroj elektricky dráždiaci mozgovú kôru

kortikovírus druh bakteriálneho vírusu

kortizol steroidný hormón kôry nadobličiek riadiaci metabolizmus cukrov

kortizon steroidný hormón nadobličkovej kôry, účinný liek proti reumatizmu

korunka zuba horná časť zuba nad ďasnami; jej umelá náhrada

koryza nádcha, prechladnutie

kostálny rebrový

koxa bedrový kĺb

koxagra dna bedrového kĺbu

koxalgia bolesti v bedernej oblasti, v bedrových kĺboch

koxálny bedrový

koxatróza degeneratívne ochorenie bedier, artróza bedrového kĺbu

koxitída infekčný zápal bedrového kĺbu

kranioektómia chirurgické otvorenie lebky

kraniológia vedný odbor zaoberajúci sa opisom lebky

kraniameter prístroj na meranie lebky a menších rozmerov tela, kefalometer

kranioneuralgia zápalové ochorenie nervov pokožky na hlave

kraniostenóza deformácia lebky z predčasného zrastenia švíkov lebky

kraniotómia operatívne otvorenie lebky

krauróza zvrášťovanie kože

kreatín svalový enzým; zlúčenina nachádzajúca sa v krvi, mozgu a svaloch

kreatinín produkt látkovej výmeny pri niektorých špecifických stavoch, napr. v tehotenstve

kreatinúria prítomnosť kreatínu v moči

krenológia výskum liečivých účinkov prameňov

krenoterapia liečba účinkami liečivých prameňov

kretén duševne zaostalý človek, hlupák

kretenizmus vrodená choroba mozgu prejavujúca sa poruchami telesného a duševného vývoja

krusta chrasta, vrstva zaschnutej krvi

krustácia kôrnatenie, chrastavenie

krvná plazma tekutina obsahujúca krvné bielkoviny

kryoterapia liečba chladom a mrazom, napr. v kožnom lekárstve

kryptestézia mimozmyslové vnímanie

kryptokokus hubový pôvodca ochorenia pľúc

kryptoxantín provitamín A; prírodné červené farbivo

krypty vyduté miesta črevného epitelu

kultivácia umelé pestovanie a rozmnožovanie organizmov a mikroorganizmov na účely výskumu a vyšetrení

kúra postupná liečba jedným prostriedkom

kurare prudký tzv. šípový jed, extrakt z kôry tropických lián

kuratíva liečebná starostlivosť

kuratívny liečebný, liečivý

kvadrupédia pohyb po všetkých štyroch končatinách

kvadruplégia úplné ochrnutie všetkých štyroch končatín

kyanid soľ kyseliny kyanovodíkovej

kyfokolióza chorobné vybočenie chrbtice dozadu a do strany

kyfóza, kyfosa chorobné prehnutie chrbtice dozadu

kyklopia znetvorenie, pri ktorom obe oči splývajú (aj zdanlivo) do jedného oka

kymograf prístroj graficky zaznamenávajúci pohybovú činnosť srdca, svalov a iných orgánov

kyreta ostrá chirurgická lyžička na zákroky v telových dutinách

kyretáž metóda umelého prerušenia tehotenstva, ľudovo „výškrab“ maternice, abrázia

kyron jadro bunky

kyselina hyaluronová používa sa v kozmetickej dermatológii ako vstrebateľná výplň namiesto kolagénu na likvidáciu vrások, korekciu objemu pier, rýh na hrdle a mimických vrások

kyselina oxalová kyselina šťaveľová

kyveta laboratórna nádobka s okienkami

L

labiálny perný, týkajúci sa pier

labilita, labilnosť vratkosť, kolísavosť, nepevnosť, nestálosť

labium pera, pysk ohanbia

laboratórium odborná pracovňa pre prírodné a technické vedy

labyrinth kanáliková časť vnútorného ucha

labyrinthektonómia chirurgické odstránenie labyrintu z vnútorného ucha

labyrinthitída zápal vnútorného ucha

lacerácia potranie, roztrhnutie mäkkých tkanív pri úraze

lagoftalmus, lagoftalamus neschopnosť zavrieť oko spôsobená obrnou líčneho nervu,

lagostóma tvar úst pri rázštepe pery, zajačí pysk

lakrimálny slzný, slzový

laktácia vylučovanie mlieka z mliečnej žľazy

laktagogum látka zvyšujúca u žien v období laktácie tvorbu mlieka

laktáza črevný enzým, ktorý štiepi mliečny cukor

laktosúria vylučovanie laktózy močom

laktóza mliečny cukor

lakuna medzera, štrbina

lalácia detské šušľanie, žvatlanie v najútlejšom veku

lalofóbia chorobný strach z hovorenia

lalopatia porucha reči, všetky jej druhy

laparokéla brušná prietrž, brušná kýla

laparoskopia optické vyšetovanie brušnej dutiny a jej orgánov

laparotómia chirurgické otvorenie brušnej dutiny

laryngektómia chirurgické odstránenie hrtana, preťatie hrtana

laryngitída zápal hrtana

laryngofaryngitída zápal hrtana a hltana

laryngológ odborník v laryngológii, „krčiar“

laryngológia náuka o hrtane a jeho chorobách; krčné lekárstvo

laryngotómia chirurgické otvorenie hrtana

larynx hrtan

lastúra klinovitá kosť, napr. nosná lastúra a pod.

latentný skrytý, neprejavujúci sa navonok

lateralita prednostné používanie jedného z párových orgánov pohybového alebo zmyslového ústrojenstva

laterálny postranný, bočný

laterodukcia v anatómii pohyb do boku

lateroflexia v anatómii ohnutie do boku

laudánium, laudanon ópium

laváž výplach; umývanie

laxácia telesné ochabnutie

laxatívum prehľadadlo, laxans

lazaret vojenská nemocnica

LDL tzv. zlý cholesterol

lecitín, lecithin fosfatid, nevyhnutná súčasť buniek najmä bunkových membrán, obsiahnutá v mozgu, nervovom tkanive, mieche, sójových bôboch a pod., používa sa vo farmaceutickom priemysle

legasténia označenie drobných špecifických porúch učenia, dyslexia

leiomyón nádor hladkého svalstva

lenienciá lieky pôsobiace utišujúco

lenitívum mierne prehľadadlo

lepok zmes bielkovín vyskytujúca sa v normálnej forme v pšenici, gluten

lepra malomocenstvo, tropická a subtropická infekčná choroba vyvolaná Hansenovým bacilom

lepróm zápalové ložisko pri lepre

leprosárium, leprozorium ústav, nemocnica alebo osada pre malomocných, chorých na lepru

leptocefália pretiahnutá a v čelovej kosti znížená lebka

leptomeningitída zápal mäkkých mozgových blán

leptospiroza ochorenie zvierat vyvolané leptospirami, prenosné na človeka

lesbismus sexuálny záujem a styk medzi ženami

letalita úmrtnosť; demografický ukazovateľ počtu zomrelých na určitú chorobu z tisíc ľudí postihnutých touto chorobou

letálny smrtiaci, smrteľný, napr. letálna dávka jedu

letargia dlhodobý duševný útlm; nečinnosť, ochabnutosť; chorobná spavosť

letora povaha, nálada, temperament

leukémia bielokrvnosť, zhubné ochorenie bielych krviniek; leukóza

leukocyt biela krvinka

leukocytogenéza rozpúšťanie leukocytov

leukocytopenia pokles počtu leukocytov v krvi

leukocytopoéza zvýšenie počtu leukocytov v krvi

leukocytóza chorobný nárast počtu bielych krviniek

leukoderma belavé škvrny na pokožke z nedostatku alebo úplnej absencie pigmentu

leukodermia nedostatok kožného farbiva

leukolyzín látka schopná rozpúšťať biele krvinky

leukopatia porucha v množstve farbiva v pokožke, vlasoch a pod.; druhotná depigmentácia v mieste zhojenej kožnej choroby, leukoderma

leukopénia chorobný pokles počtu bielych krviniek

leukoplast náplast' na rany

leukopoéza tvorba leukocytov

leukorágia výtok z rodidiel

leukotázia pohybová smerová reakcia bielych krviniek – leukocytov – na produkty baktérií

leukotómia chirurgické odstránenie nervových spojov čelných lalokov od ostatných častí mozgu, lobotómia

leukotoxín látka poškodzujúca leukocyty

leukotrichia strata pigmentu vo vlasoch, biele vlasy

lézia poranenie, telesné poškodenie, porucha určitej štruktúry

libido túžba po slasti, najmä pohlavnej; pohlavná túžba, pohlavný pud

lienitída zápal sleziny

lienomalácia zmäknutie sleziny

lientéria nestrávené jedlo v stolici pri hnačke

ligament, ligamentum väzy upevňujúce kĺby; obväz

ligatúra podviazanie cievy

lichen chronické kožné ochorenie, lišaj

likvor, liquor v anatómii tekutina; šťava, mok; mozgový mok

lilipután neprirodzene malý človek alebo iný tvor, porucha telesného

rastu spôsobená určitými fyziologickými poruchami

limbus okraj, medza

limoterapia kúpeľ'ná bahenná liečba

lineament rysy obličaja; čiary na rukách

lineárny priamočiary; týkajúci sa priamky; štíhly, leptosómny, astenic-ký, dolichomorfný (typ človeka)

liniment farmaceutický výrobok, masivo na vtieranie do pokožky

lipáza enzým, ktorý štiepi tuky na glycerín a mastné kyseliny

lipémia hladina lipidov – tuku - v krvi

lipodystrofia porucha látkovej premeny tukov a jej prejavy

lipofibróm nezhubný nádor z väzivového a tukového tkaniva

lipochróm organické farbivo spôsobujúce sfarbenie kože

lipochrómia väčšie nahromadenie lipochrómov v krvi

lipóm nezhubný nádor z tukového tkaniva

lipomatóza chorobné bujnenie tukových buniek v podkoží

lipoproteid jednoduchá bielkovina obsahujúca tukovú zložku viazanú na bielkovinu

liposukcia chirurgické odsávanie prebytočného podkožného tuku z estetických dôvodov

lipozóm mikroskopická častica dopravujúca výživné látky hlboko do podkožia

listerióza infekčné ochorenie nervového systému prenosné zo zvierat na človeka

litiáza chorobná tvorba kameňov v tele

litocystotómia chirurgické otvorenie močového mechúra a odstránenie močových kameňov

litolapaxia odstránenie rozdrvených močových kameňov z močového

mechúra

litonefrotómia chirurgické otvorenie obličkovej panvičky a odstránenie kamienkov z nej

litonefróza kamene v obličkovej panvičke s druhotnými zmenami v obličke

litoskop sonda na zisťovanie močových kameňov

litotómia chirurgické odstránenie kameňov z tela

litotrypsia rozdrvenie kameňov, napr. v močovom mechúre

lituráza, lituréza odchádzanie obličkových kameňov močom

livedo modrasté sfarbenie pokožky ako dôsledok poruchy kapilárneho krvného obehu

lividita bledosť s modrastým nádychom

lobárny lalokový, postihujúci lalok

lobektómia chirurgické odstránenie laloku nejakého orgánu

lobotómia chirurgické prerušenie nervových spojov čelných lalokov od ostatných častí mozgu, leukotómia

logofóbia strach pred hovorením, strach z vlastného rečového prejavu

logoneuróza rečová porucha nervového pôvodu

logopat človek postihnutý logopatiou

logopatia chorobné komolenie reči

logopéd odborník v logopédii

logopédia náuka o fyziológii a patológii rečových orgánov; výchova k správne mu hovoreniu a zreteľnej artikulácii; náprava výslovnosti a rečových chýb

logoplégia obrna rečových orgánov

logorea chorobná urozprávanosť

loch tekutina vytekajúca po pôrode z maternice, očistka šestonedie-

lok

lokomócia schopnosť pohybu; pohyb organizmov pri zmene stanoviska alebo polohy

lokus miesto v chromozóme, kde je uložený konkrétny gén

lombardské malomocenstvo choroba vyvolaná nedostatkom vitamínu B², pelagra

lordoskolióza chorobné vybočenie chrbtice dopredu a do strany

lordóza prirodzené prehnutie chrbtice dopredu

lotion tekutý alebo polotekutý kozmetický prípravok alebo liek

LSD halucinogénna látka vyvolávajúca psychické zmeny

lubrikácia zvlhčenie, mazanie

lubrikácia zvlhčovanie, napr. pošvy pri sexuálnom vzrušení

lubrikant zvlhčovacie prostriedok, napr. na zvlhčovanie pošvy pri jej nedostatočnom prirodzenom zvlhčení

lucida intervalla jasné chvíľky, obdobie normálneho prejavu duševne chorého človeka

lucidita prechodný ústup chorobných príznakov poruchy vedomia, svetlé okamihy

lues pohlavná choroba syfilis, tzv. tvrdý vred

luetik človek postihnutý syfilisom

lumbago úsad, tzv. húser, náhle bolesti v krížovej oblasti

lumbalgia bolesť v krížoch

lumbálna punkcia vbodnutie do kanálu miechy, napichnutie kanálu chrbtice na liečebné alebo diagnostické účely

lumbálny bedrový

lumbotómia chirurgické otvorenie bedrovej krajiny

luminál druh liečiva; veronálové narkotikum

lunatik námesačník, somnambul

lunatik námesačník; nebezpečný šialenec

lunatizmus námesačnosť, porucha spánku blízka hypnóze, somnambulizmus

lunula svetlejší polmesiačik pri koreni nechta

lupóm uzlík v podkoží skladbou zodpovedajúci tuberkulu

lupus chronické kožné ochorenie, ktoré sa prejavuje tvorbou vriedkov

lupus vulgaris tuberkulóza kože s tvorbou lupómov

luteinizácia vznik tzv. žltého telieska vo vaječníku v druhej polovici menštruačného cyklu

luteóm nádor vaječníka

luxácia vykĺbenie, vykĺbenina

lykantropia bludná predstava duševne chorého, že je zvierat'om

lymfa miazga živočíšneho tela; očkovacia látka proti kiahňam

lymfadenitída zápal miazgových uzlín

lymfangiektázia ochorenie vyvolané rozšírením lymfatických ciev

lymfangióm nezhubný nádor kože

lymfangoitída zápal lymfatických ciev

lymfoblastóm zhubný nádor lymfatického – miazgového – tkaniva

lymfocyt druh bielych krviniek; miazgová bunka

lymfocytopénia zmenšenie množstva bielych krviniek

lymfocytóza chorobný nárast počtu bielych krviniek

lymfogranulóm druh nádorového bujnenia lymfatického tkaniva, najčastejšie v genitáliach

lymfológia náuka, ktorá sa zaoberá štúdiom a liečbou ochorení lymfatických ciev

lymfóm nádor lymfatického tkaniva

lymfonodus miazgová uzlina, miazgová žľaza

lymfosarkóm zhubný nádor lymfatického tkaniva

lymfostáza hromadenie lymfy

lysis prasknutie bunky roztrhnutím bunkovej membrány; ústup horúčky

lyssa vo veterinárnej medicíne označenie pre besnotu

lyzín aminokyselina chemicky viazaná v bielkovinách

lyzoform roztok formaldehydu a mydla používaný ako dezinfekčný prostriedok

lyzol dezinfekčný prostriedok, emulzia zmesi kreozolov v mydlovom roztoku

M

magister akademický titul lekárnik, skratka PhMgr.

magnetoterapia liečba silovým pôsobením magnetického poľa

magnézium horčík

magnézium horčík, zn. Mg

makroanalýza chemická analýza vzoriek s hmotnosťou nad 0,1 g

makrobiotika spôsob diétnej výživy prírodnými potravinami

makrocefália neúmerne veľká hlava

makrócia nadmerne veľké uši

makrocyt veľká červená krvinka

makrodoncia nadmerne veľké zuby

makrognatia zväčšená brada, nadmerne veľká brada

makrografia chorobné písanie veľkými písmenami

makrocheiria neúmerne veľké ruky

makrochemlia neúmerne veľké pery

makromélia neúmerne veľké ruky alebo nohy, končatiny

makropsia zraková porucha, pri ktorej postihnutý vidí predmety väčšie ako v skutočnosti sú

makula chorobná škvrna

malabsorpcia porucha trávenia pri niektorých črevných ochoreniach

malácia zmäknutie tkaniva, najmä kostného

maladaptácia nedostatočná prispôsobivosť organizmu

maladjustácia neprispôsobivosť požiadavkám a potrebám celku

malária bahenná zimnica spôsobená krvným parazitom prenášaným komármi rodu Anopheles

malarik človek trpiaci maláriou

maláriológ odborník v maláriológii

maláriológia odbor lekárstva, ktorý sa zaoberá výskumom a liečbou malárie

malátny telesne ochabnutý, unavený, bezvládny; spôsobujúci mdlobu, slabosť

male mužské pohlavie, muž

maleolárny členkový

maleus kladivko, sluchová kostička

malformácia znetvorenie, vrodená vývojová úchyľka tvaru

malignita zhubnosť nádorového tkaniva

malígny škodlivý, zhubný, napr. nádor

malnutrícia zlá výživa, podvýživa

mama, mamma prsník, prsná žľaza

mamila prsná bradavka

mamograf röntgenový prístroj na vyšetrenie prsníkov

mamografia röntgenové vyšetrenie prsníkov

mandibula dolná čeľusť, sánka

mánia vášeň, vášnivá zaujatosť, vášnivá náklonnosť; druh duševnej choroby, zúrivosť

maniak šialenec; človek trpiaci utkvelou predstavou

maniére zvyky, ustálené spôsoby práce alebo konania, spoločenské chovanie, spôsoby

maniodepresia chorobné stavy úplnej otupelosti z utkvelých predstáv

marazmus schátralosť vekom

marihuana sušené listy indického konope, hašiš, opiat

masáž hnetenie, trenie tela, poklep časti tela ako liečebný a osviežujúci

prostriedok

maskulinita mužské rysy chovania

maskulinizácia zmena ženských pohlavných znakov na mužské

masochista človek postihnutý masochizmom

masochizmus pohlavná zvrátenosť prejavujúca sa potrebou byť týraný alebo ponižovaný sexuálnym partnerom

mastalgia bolesť v okolí prsnej žľazy bez patologickej príčiny, mastodynia

mastikácia žuvanie, kúsanie

mastitída zápal prsníkovej žľazy

mastix živica používaná vo farmácii a v lekárstve

mastodýnia bolesť prsníkov

mastopatia nezhubné ochorenie prsnej žľazy s tvorbou cýst

mastoptóza previsnutie prsníkov

mastotómia chirurgické otvorenie prsníkovej žľazy

masturbácia pohlavné sebaukájanie, onánia

masturbovať sám seba pohlavne ukájať; onanovať

maternita materstvo

matroklinita u mimojadrovej dedičnosti dedičnosť znaku vždy po matke

maturácia dospievanie, dozrievanie

maxila horná čeľusť

maxilotómia preťatie hornej čeľuste

mediastinálny medziplúcny

mediastínium medzihrudie, priestor medzi ľavou a pravou pohrudnicovou dutinou

medicína lekárstvo, lekárska veda a prax; hovorové označenie fakulty

lekárstva

medicinálny liečivý, liečebný; zdravotný, zdravotnícky; lekársky

medik študent medicíny

medikament liek

medikamentózný vyvolaný liekmi; uskutočňovaný pomocou liekov; liečebný, liečivý

mediokalcinóza ochorenie tepien, ktorého príčinou je ukladanie vápenných solí

medula dreň, napr. kostná; miecha

medulárny miechový; dreňový

megaloblast jedno zo štádií vývoja červenej krvinky

megalocyt veľká červená krvinka, ktorá vznikla z megaloblastu

megalofóbia chorobný strach z veľkých vecí alebo z veľkého priestoru

megalománia chorobné sebaoprečovanie, chorobná túžba vyniknúť

megalopsia zraková porucha, pri ktorej sa predmety zdajú byť väčšie ako v skutočnosti sú

mechanofóbia chorobný strach z mechanizácie a automatizácie, zo strojov vôbec

mekonión obsah čriev novorodenca

mekonizmus chronická otrava ópium

melagra prudká bolesť končatín

melanchólia záдумčivosť, trudnomyselnosť, smútok

melancholický spôsobujúci melanchóliu; trpiaci melanchóliou

melancholik typ temperamentu; introvertný, citlivý, záдумčivý človek

melanín kožné farbivo, pigment podmieňujúci farbu tkanív, napr. očí

melanín tmavohnedé až čierne farbivo spôsobujúce tmavé sfarbenie

kože

melanizmus tmavé sfarbenie pokožky pôsobením melanínov

melanodermia nadmerná pigmentácia pokožky

melanóm kožný zhubný nádor

melanoplastika plastická operácia tváre

melanóza nadmerné ukladanie pigmentu v tele

melazma kožné ochorenie prejavujúce sa tmavými škvrnami najmä na rukách a nohách

melomélia znetvorený vývin nadpočetných končatín

meloschíza vrodený rázštep líca

membrána tenkostenné teleso, tenká blana; obalová vrstva buniek

membrum končatina, úd

menarché prvá menštruácia

meninga mozgová a miechová plena, blana

meningióm nezhubný nádor mozgovej pleny

meningitída infekčný zápal mäkkých plien mozgových a plien miechy

meningokok baktéria guľovitého tvaru spôsobujúca hnisavé zápaly mozgových plien (blán)

meniskus chrupavková kĺbová platnička, najmä v kolennom kĺbe; zakrivený povrch kvapaliny v úzkej nádobe

menopauza prestávka v menštruácii; strata menštruácie na začiatku prechodu; obdobie po prechode

menorágia veľmi silné menštruačné krvácanie

menorea pravidelné krvácanie z rodidiel, mesačiky, menzes, menštruácia

menostatikum liek zmierňujúci krvácanie z rodidiel

menštruácia, menorrhoea pravidelné mesačné krvácanie žien; men-

zes; menorea

menštruovať mať menštruáciu

mentalita duševný stav, stav mysle; spôsob myslenia a chápania, názor

mentálny duševný, rozumový, myšlienkový

mente captus nepríčetný, zbavený rozumu

menzes menštruácia

meprobamat upokojujúci prostriedok

merkurializmus otrava organizmu ortuťou a zlúčeninami ortute

meskal halucinogén z listov agávy

meskalín alkaloid z niektorých kaktusov, droga

mesmerizmus využitie hypnózy na liečebné účely, podľa nemeckého lekára Mesmera

metabolit organická látka, ktorá sa podieľa na metabolizme

metabolizmus látková výmena – premena – v živých tkanivách

metakarpus záprstie

metalóza pľúc zaprášenie pľúc kovovým prachom

metalties ochorenie syfilitického pôvodu

metapsychológia náuka o nadzmyslových, okultných javoch, parapsychológia, psychotronika

metastáza druhotné ložisko vzniknuté zavlečením nákazy z primárneho ložiska

metastázovať šíriť sa metastázami

metatartus, metatarzus priehlavok

metatarzalgia bolesť priehlavku

metatropizmus obrátenie úloh v sexualite, pasivita muža a aktivita ženy

metencefalón časť zadného mozgu

meteorizmus nadúvanie, tvorba plynov v črevách, plynatosť

meteorosenzibilita citlivosť na počasie a jeho zmeny

metománia chorobná túžba po alkohole

metopizmus rásštep lebečnej kosti zapríčinený nezarastaním švov

metralgia bolesti maternice

metritída zápal maternice

metroptóza poklesnutie maternice

metrorágia chorobné krvácanie z maternice mimo menštruačných cyklov

metrosalpingitída zápal maternice a vajcovodu

mezencefalón stredný mozog

mezenchým zárodočné tkanivo, z ktorého sa vytvára pojivo, pojivové tkanivo

mezentérium okružie; blanitá časť pobrušnice, riasa pripájajúca črevné kľučky

mezogastralgia bolesť v strednej krajine brucha

mezoterapia v kozmetickej dermatológii dodanie výživných a regeneračných látok do pokožky mnohopočetnými vpichmi, aby sa koža vypla a vyhladila

Mg horčík

migréna bolestivý záchvat v polovici hlavy

migrenik osoba trpiaca migrénou

mikcia močenie

mikrób jednobunkový živočíšny a rastlinný mechanizmus viditeľný mikroskopicky; mikroorganizmus

mikrobicídny schopný usmrcovať mikroorganizmy

mikrobiogénne prvky biogénne prvky vyskytujúce sa v organizme iba

v malom množstve, napr. zinok

mikrobiológia veda o organizmoch, k pozorovaniu ktorých treba použiť zväčšovacie a iné pomôcky

mikrobúria prítomnosť mikrobov v moči

mikrocefália neúmerne malá hlava

mikrócia neúmerne malé uši

mikrocyt malá červená krvinka

mikrodermabrázia peeling pokožky mechanickým odlupovaním povrchových častíc kože za pomoci jemných kryštálov a masážnej sondy; používa sa v dermatológii

mikrodoncia neúmerne malé zuby

mikrofág bunka, ktorá dokáže usmrcovať a pohlcovať drobné častice, napr. baktérie

mikrognatia neúmerne malá brada

mikrografia chorobné písanie nápadne malým písmom

mikrochirurgia odbor chirurgie pracujúci s jemnou operačnou technikou, najmä v neurológii a plastickej chirurgii

mikrománia chorobné podceňovanie samého seba, vlastných schopností

mikromélia neúmerne malé končatiny

mikroorganizmus živočíšny a rastlinný organizmus neviditeľný púhym okom

mikropsia zraková porucha, pri ktorej sa predmety zdajú byť menšie ako v skutočnosti sú

mikroskop veľmi presný zložitý drobnohľad na pozorovanie predmetov neviditeľných voľným okom

mikroskopický drobnohľadný; neviditeľný voľným okom

mikrosómia trpasličí vzrast, nanizmus

mikrospánok veľmi krátky spánok

mikrospória plesňové ochorenie vlasovej pokožky, najmä u detí

mikrostómia neúmerne malé ústa

mikrotrauma menšie poranenie, menší úraz

mikrurgia chirurgický zásah do bunky pod mikroskopom

mikter podžalúdková žľaza; pankreas

miliárna tuberkulóza rozptýlená do všetkých tkanív, veľmi zhubná

mimika výrazové pohyby tváre

mimóza chorobne citlivý človek

mióza zúženie zreničky

miserere, mizerére nepriechodnosť čriev s následným zvracaním obsahu

mitóza nepriame bunečné delenie

mixoskopia sexuálne vzrušovanie sa sledovaním súložie iných

mixtúra zmes, napr. liekov a pod.;

mizandria chorobný odpor žien k mužom

mizantropia chorobná nenávisť k ľuďom; trvalá mrzutosť

mizerére hovorový výraz pre zauzlenie čriev

mizogamia chorobný odpor k manželstvu

mizogýn človek trpiaci mizogýniou

mizogýnia chorobný odpor mužov k ženám

mizopédia odpor k vlastným deťom

mnemotechnika spôsob posilovania pamäte rôzne združenými pomocnými predstavami; technika pamäte

mobilita pohyblivosť, živosť; schopnosť premeniť

mobilný pohyblivý; pripravený na použitie

mogilália porucha výslovnosti

molalita koncentrácia roztoku vyjadrená počtom molov rozpustenej 1 litra látky v 1 kg rozpúšťadla, molarita

molár zub „stolička“

moleta lekárnická tretia palička

moluskum menší mäkký nádor na koži

monartritída zápalové ochorenie jedného kĺba

mongolizmus vrodená chyba prejavujúca sa poruchou duševného a telesného vývoja, najmä vrodenou úchylkou vo formovaní obličaja; vrodená mentálna retardácia spôsobená chromozómovou odchýlkou, Downova choroba

mongoloidný majúci mongolský ráz, mongoloidný výzor

moniliáza ochorenie spôsobené kvasinkami Candida, kandidóza

monitor zariadenie na sledovanie dôležitých životných funkcií

monitorovanie pravidelná kontrola stavu pacienta

monitorovať sledovať

monobrachia vrodená jednorukosť

monobrachius človek s jednou rukou

monocytóza nadmerné zvýšenie množstva monocytov v krvi

monofóbia chorobný strach z osamelosti

monogamia párové spolužitie dvoch jedincov rôzneho pohlavia

monochromatopsia schopnosť vidieť len jednu farbu

monokulus človek vidiaci len na jedno oko; obväz len na jedno oko

monománia chorobné zaujatie, posadnutosť jedinou myšlienkou

mononukleóza vírusové infekčné ochorenie so zdurením lymfatických uzlín a vysokými horúčkami

monoparéza obrna jednej ruky alebo jednej nohy

monoplégia ochrnutie jednej končatiny
monopódia nevyvinutie jednej dolnej končatiny
mons Veneris kožná vyvýšenina nad ženským vonkajším pohlavným ústrojenstvom, Venušin pahorok
morbidity pomer počtu chorých osôb k počtu obyvateľov; chorobnosť
morbídny chorý, nezdravý, chorobný
morbily osýpky
morfinista človek závislý na morfiu
morfinizmus závislosť na morfiu
morfium morfin
mortalita úmrtnosť; počet úmrtí v pomere k počtu obyvateľov
mortifikácia umŕtvenie, rozklad, rozpad telesných tkanív
mortinatalita počet mŕtvo narodených v pomere k tisíc živo narodeným
mortinatálny mŕtvonarodený
morula najranejšie obdobie vývoja zárodka v podobe ryhovaného vajčka
motilita hybnosť, schopnosť pohybu
motorický hybný, pohybový
motorika celková pohybová schopnosť organizmu, súhrn telesných pohybov človeka riadených nervovým systémom, hybnosť
MSDr. medicinae stomatologicae doctor, doktor zubného lekárstva, stomatológ
MUDr. medicinae universae doctor, doktor všeobecného lekárstva
mukoid zložená bielkovina, súčasť krvného séra, vaječného bielka
mul riedka obväzová tkanina, gáza

multivitamín prípravok obsahujúci rôzne druhy vitamínov; polyvitamín
munifikácia kožná choroba gangréna sicca, suchá sneť, vysychanie tkaniva niektorých častí organizmu
mumps zápal príušnic, parotitída
muskarín jedovatá súčasť muchotrávky (*Amanita muscaria*), znižuje krvný tlak a spomaľuje srdcovú činnosť
muskulárny svalový
muskulatúra svalstvo, svaly
mutácia zmena, obmena; zmena hlasu chlapcov v období dospievania; premena genetického materiálu v chromozóme
mutagén faktor spôsobujúci mutáciu u živých organizmov; mutagénny činiteľ
mutant jedinec, ktorý vznikol mutáciou
mutilácia znetvorenie tela chorobou alebo úrazom; zmrzačenie; skomolenie
mutovať meniť hlas v období pohlavného dospievania (u chlapcov)
MVDr. medicinae veterinae doctor, doktor veterinárneho lekárstva, zverolekár
myalgia svalová bolesť reumatického pôvodu
myasténia chorobná slabosť svalov
mydriatikum látka rozširujúca zrenicu
mydriáza rozšírenie zrenice
myektómia chirurgické vybratie svalu alebo jeho časti
myelencafalón predĺžená miecha
myelín lipoproteín tvoriaci pošvy okolo nervov
myelitída, myelitis zápal miechy; zápal kostnej drene

myeloftíza neschopnosť kostnej drene produkovať krvinky
myelóm nádor z plazmatických buniek, najčastejšie v kostnej dreni
myeloneuritída zápal miechy a obvodových nervov
myelopoéza tvorba krviniek v kostnej dreni
myiáza, myióza ochorenie postihujúce najčastejšie kožu a sliznice, vyvolané mušími larvami
mykoid zložená bielkovina, súčasť krvného séra, vaječného bielka
mykóza choroba rastlín, zvierat a ľudí spôsobená parazitickými hubami a plesňami
myoblast bunka spôsobujúca vznik svalového tkaniva
myocyt svalová bunka
myofibrila stiahnuteľné svalové vlákno
myofibróm nezhubný nádor z väzivového a svalového tkaniva
myogelóza bolestivé stvrdnutie svalu pri svalovom reumatizme
myograf prístroj na registráciu svalových sťahov
myokard srdcový sval
myokarditída zápal srdcového svalu
myokardóza nezápalové ochorenie srdcového svalu
myoklonia krátke, kŕčovité šklbanie, svalové kŕče
myológia náuka o svaloch
myóm nezhubný nádor zo svalového tkaniva v maternici
myoparalýza ochrnutie svalstva
myopatia choroba svalov
myopia krátkozrakosť
myorexa pretrhnutie svalu
myospazmus svalový kŕč
myotómia chirurgické pret'atie svalu

myotónia tonické kŕče svalov, svalový sťah s oneskorenou relaxáciou
myóza zúženie rohovkovitej časti zrenice, opak mydriázy
myozín proteín svalovej fibrily zúčastňujúci sa na svalovom sťahu
myringitída zápal pobrušnice
myringoskopia zrkové vyšetrenie ušného bubienka
myringotómia prepichnutie ušného bubienka
mýtománia chorobné vymýšľanie nepravdivých príbehov, snaha vidieť v nejakej udalosti mystickú záležitosť
myxedém tvrdá opuchlina podkožného väziva, choroba z poruchy činnosti štítnej žľazy
myxofibrosarkóm zhubný nádor z hlienovitého a väzivového tkaniva
myxóm nezhubný nádor z hlienového tkaniva
myzofóbia chorobný strach z nákazy a zo špiny

N

N značka prvku dusík (nitrogén)

nagana infekčné ochorenie koní a dobytky v Afrike prenášané muchami tse-tse

nanizmus trpasličí vzrast, mikrosómia, nanosómia

nanocefália malý vzrast hlavy u trpaslíkov

nanomélie nadmerne krátke ruky a nohy u trpaslíkov

narcizmus chorobná láska k vlastnému telu; márnivosť, sebaláska

narkoanalýza liečba spočívajúca v omámení vedomia pacienta hypnotikami s cieľom umožniť komunikáciu lekára a pacienta

narkolepsia chorobná spavosť prejavujúca sa záchvatmi krátkeho spánku

narkoman človek užívajúci narkotiká

narkománia chorobná túžba po omamných látkach a ich trvalé užívanie; závislosť na omamných látkach

narkotik osoba užívajúca omamné látky

narkotikum omamný prostriedok, uspatie narkotickými prostriedkami pri narkóze; upokojujúca, bolesť tlmiaca látka, celkové anestetikum; droga

narkotizácia strata vnímania bolesti a strata vedomia pacienta vyvolaná narkotikami, napr. pri operácii

narkóza celkové znecitlivenie organizmu napr. pri operácii

nasion koreň nosa

natalita pôrodnosť; počet narodených detí za určité obdobie na 1000 obyvateľov

natálny týkajúci sa narodenia

nativita pôrodnosť; natalita

natrémia hladina sodíka v krvi

nátrium sodík, značka Na

nátriumbikarbonát sóda bikarbóna; jedlá sóda, biely prášok rozpustný vo vode, používa sa na zlepšenie trávenia

naupatia morská nemoc, morská choroba

nauzea pocit nevoľnosti, nutkanie na zvracanie

nazofaryngitída zápal nosohltana

nebula uzatvárateľná oplátka na liek v prášku; ľahký očný zákal

nebulizátor rozprašovač

necking erotická hra, dotyky

nefralgia bolesť obličiek; kolika

nefrektómia chirurgické odstránenie obličky (úplné alebo čiastočné)

nefritída zápal obličiek

nefrocystitída zápal močového mechúra a obličiek

nefrogénny obličkového pôvodu

nefrografia röntgenové zobrazenie obličiek

nefrogram röntgenová snímka obličiek a močových ciest

nefrolit obličkový kamienok

nefrolitiáza obličkové kamene

nefrológia náuka o obličkách a ich chorobách

nefromegália zväčšenie obličiek

nefrón základná funkčná a stavebná jednotka obličiek

nefroptóza blúdivá oblička

nefropyelitída zápal obličky a jej panvičky

nefrorária chirurgické upevnenie bludnej obličky

nefros oblička, ľadvina

nefróza chorobné odumieranie obličkových buniek s poškodením kanálikov, nezápalové ochorenie obličiek

negativizmus chorobný odpor ku všetkému, najmä v období puberty

nekrobióza prežívanie tkaniva po smrti organizmu (vlasý, nechty a pod.)

nekrofilia sexuálna deviácia, ktorá sa prejavuje erotickou náklonnosťou k mŕtvolám, nekrománia

nekropsia znalecká obhliadka a skúmanie mŕtvoly; pitva

nekróza odumretie tkaniva alebo časti tela

nematóda hlísta (cudzopasný červ)

neocytóza nezrelé bunky v krvi

neomorbidity chorobnosť novorodencov do 10 dní po narodení

neomortalita úmrtnosť novorodencov do 10 dní po narodení

neomycín širokospektrálne antibiotikum používané pri liečbe kožných infekcií a rán

neonatálny novorodenecký

neonatológ detský lekár zaoberajúci sa vývojom a liečbou predčasne narodených detí

neonatológia vedný odbor skúmajúci vývoj predčasne narodených detí

neoplazma nádor, novotvar

nerv vláknitý útvar v organizme živočícha alebo človeka, umožňujúci súhrn jeho funkcií

nervosvalový týkajúci sa nervov a svalov

nervová sústava sústava buniek tvoriacich a prenášajúcich vzruchy

nervový vzťahujúci sa k nervom

nervóza nervová slabosť, precitlivosť, zvýšená nervová dráždivosť, nepokoj spojený s telesnými a duševnými bolesťami ako prejav poruchy nervovej činnosti

nervozita nervové vydráždenie, úzkosť, duševný nepokoj

nešpecifický netypický, neobvyklý

neuralgia prudká bolesť obvodového nervstva

neurálny nervový

neurasténia nervová slabosť, nervové vyčerpanie; neuróza

neurastenik človek trpiaci neurasténiou

neurit výbežok nervovej bunky

neuritída zápal nervu

neurobiológia veda skúmajúca nervový systém

neuroblast nezrelá nervová bunka

neuroblastóm zhubný nádor z nezrelých nervových buniek

neurocyt nervová bunka

neurodermatitída, neurodermitída zápalové ochorenie kože spojené s tvorbou ohraničených ložísk z pupienkov a s vytrvalým svrbením

neuroendokrinológia vedný odbor študujúci vzťahy medzi nervovou sústavou a hormonálnou sekréciou

neurofibróm nezhubný nádor obvodových nervov

neurofyziológ odborník v neurofyziológii

neurofyziológia odbor fyziológie zaoberajúci sa činnosťou nervovej sústavy

neurohormón látka bielkovinovej povahy vylučovaná nervovými bunkami

neurochémia odbor chémie skúmajúci nervový systém

neurochirurg odborník v neurochirurgii

neurochirurgia zaoberá sa diagnostikou a chirurgickou liečbou ochorení nervového systému

neurokrínia produkcia hormónov nervovými bunkami

neuroleptikum látka pôsobiaca na psychózy

neuroológ odborník v neurológii

neurológia náuka o nervoch a prevencii, diagnostike a liečbe ich ochorení; oddelenie v nemocnici

neurologický týkajúci sa neurológie alebo neurológa

neuróm nádor z nervových vlákien alebo nervových buniek

neurón nervová bunka

neuropat človek postihnutý neuropatiou

neuropatia bližšie nešpecifikované ochorenie nervov

neuropatológia zaoberá sa nervovými chorobami

neuroplazma cytoplazmatická zložka tela nervovej bunky

neuropsychiatria odbor psychológie zaoberajúci sa nervovými chorobami

neurosekrécia schopnosť nervových buniek tvoriť hormóny

neurosekrét hormón vytvorený v procese neurosekrécie

neurospazmus nervový kŕč svalstva

neuroticizmus stav s neurotickými príznakmi, napr. plachosť

neurotický týkajúci sa neurózy alebo neurotika

neurotik človek trpiaci neurózou

neurotómia chirurgické preťatie nervu (aby sa odstránila bolesť)

neurotoxín toxická látka poškodzujúca nervové tkanivo

neurovaskulárny týkajúci sa nervového a cievneho systému

neuróza funkčné psychické ochorenie z poruchy vyššej nervovej čin-

nosti, bez preukázateľnej chorobnej zmeny nervstva, neurasténia

neurulácia vývojové štádium, v ktorom sa vyvíja časť miechy a mozog zárodku

neutralizácia reakcia kyseliny a zásady, pri ktorej vzniká soľ a voda

névus, naevus materské znamienko, rozšírená podkožná cieva alebo nahromadenie pigmentu

nidácia uhniesdenie oplodneného vajíčka v sliznici maternice

nikéfóbia strach z víťazstva, z úspechu

nikotinizmus otrava nikotínom v dôsledku nadmerného fajčenia

niktácia, niktítácia chorobné mrkanie, mihanie očných viečok; druh kŕča očných viečok

nitratín nerastný dusičnan sodný, tzv. čílsky liadok

nitrogenium dusík

nízkokalorický obsahujúci málo kalórií

nociceptor receptor registrujúci bolestivé podnety

nodus uzlina

noktambulizmus námesačnosť, druh nervovej choroby

noktúria časté močenie v noci

noradrenalín hormón nadobličkovej drene, norepinefrín

norepinefrín hormón nadobličkovej drene, noradrenalín

normoblast nezrelá jadrovitá červená krvinka

normocyt červená krvinka s normálnym množstvom farbiva a normálnou veľkosťou

nosofóbia, nozofóbia chorobný strach z chorôb

nosológia, nozológia náuka o chorobách

notalgia bolesti chrbta

notodýnia bolesti chrbta

notochorda chrbtová struna

nozografia náuka o zemepisnom rozšírení chorôb

nozológia náuka o triedení chorôb

nukleol, nukleolus zložka bunkového jadra, jadierko

nukleoplazma plazma bunkového jadra

nukleus bunkové jadro

nulipara žena, u ktorej ešte nenastal pôrod

nutričný výživný, vzťahujúci sa k výžive

nutritívny výživný, vyživujúci

nyktalgia nočné bolesti

nyktalopia šeroslepota z nedostatku vitamínu A

nyktofóbia chorobný strach pred tmou

nyktúria časté močenie v noci

nymfitída zápal malých pyskov ohanbia

nymfománia chorobne zvýšený pohlavný pud žien

nymfomanka žena trpiaca nymfomániou

nymfotómia chirurgické preťatie alebo znesenie malého pysku ohanbia

nystagmus očná choroba prejavujúca sa mimovoľným žmurkaním a zníženou zrakovou schopnosťou

O

obdukcia pitevná obhliadka mŕtvol, pitva; obalenie lieku cukrovou alebo želatínovou vrstvou, aby sa prekryla jeho nepríjemná chuť

obdukovať vykonávať obdukciiu

obezita chorobná tučnota, nadváha

obnubilácia strata vedomia, bezvedomie, dočasná strata pamäti

obsedantný nutkavý, naliehavý, vtieravý

obsesia nutkavá, vtieravá myšlienka, chorobne utkvelá predstava; posadnutosť

obsesný neodbytný, nutkavý

obstinácia označenie pre chorobnú zaťatosť, tvrdohlavosť, zanovitosť

obstipácia zápcha

obštrukcia uzavretie priesvitu, nepriechodnosť (napr. čriev) spôsobená nádorom alebo cudzím telesom; zápcha

odontalgia bolesti zubov

odontoblast bunka na povrchu zubnej drene vytvárajúca zubovinu

odontogénia, odontogenéza vývoj zubov

odontogénny majúci zubný pôvod

odontológia zubné lekárstvo

odontóm nádor typický nadmernou produkciou zuboviny, predovšetkým na dolnej čeľusti

odontometria zisťovanie totožnosti mŕtveho z odtlačkov d'asien a zubov v súdnom lekárstve

oenománia pijanské bolesti hlavy, vyčíňanie

oficinálny uvedený v úradnom zozname liekov

ofiotoxín hadí jed

oftalmia zápalové ochorenie oka

oftalmitída zápal oka

oftalmodynamometer prístroj na meranie očného tlaku ciev očného pozadia

oftalmochirurgia zaoberá sa operatívnou liečbou ochorení oka

oftalmológ odborník v oftalmológii, očný lekár

oftalmológia očné lekárstvo

oftalmoplégia ochrnutie svalov oka

oftalmoskop prístroj na vyšetrenie očného pozadia

oftalmoskopia vyšetrenie očného pozadia oftalmoskopom

ochronóza chorobné černanie tkaniva

Oidipov komplex podvedomá orientácia na rodiča opačného pohlavia a proti rodičovi rovnakého pohlavia

oklúzia uzavretie, skus

okluzor prostriedok na zakrytie oka používaný pri liečbe detskej škuľavosti

okulista starší výraz pre očného lekára

okulistika starší výraz pre očné lekárstvo

okultný zrakom nezistiteľný

olfakcia čuchový vnem, čuchanie

olfaktológia náuka o čuchu a čuchových orgánoch

olfaktometer prístroj merajúci citlivosť čuchu

olfaktorický nerv čuchový nerv

oligémia znížené množstvo krvi v tele, málokrvnosť

oligodaktýlia vrodené nevyvinutie všetkých prstov

oligodoncia vrodený neúplný počet zubov

oligofrénia vrodená slabomyseľnosť, mentálna retardácia

oligofrenik osoba trpiaca oligofréniou

oligochólia znížené vylučovanie žlče

oligochýlia znížené vylučovanie žalúdočných štiav

oligokardia spomalenie činnosti srdca

oligomenorea dlhotrvajúca menštruácia

oligosialia znížené vylučovanie slín

oligospermia zníženie množstva spermií v semennej tekutine

oligotrichia vrodený znížený rast vlasov

oligotrofia nedostatočná výživa

oligúria znížené vylučovanie moču

omagra dna ramenného kĺbu

omartritída zápal ramenného kĺbu

omartróza degeneratívne ochorenie ramenného kĺbu

omfalitída zápal pupka, najčastejšie u novorodencov

omfalokéla pupočná kýla, pupočná prietrž

omfalorexa pretrhnutie pupočníka

omfalos pupok

onánia pohlavné sebaukájanie, masturbácia

onanista osoba prevádzajúca onániu, masturbant

onanizmus ukájanie pohlavného pudu masturbáciou

onchocerkóza ochorenie človeka alebo živočícha spôsobené cudzopasnými hlístami

oniománia chorobná túžba nakupovať

onkogenéza vývoj zhubného nádoru

onkogénny rakovinový, rakovinotvorný

onkológ odborník v onkológii

onkológia náuka o nádoroch, oblasť medicíny zaoberajúca sa prevenciou, diagnostikovaním a liečbou nádorových ochorení

onomatolália chorobné opakovanie rovnakých slov

onomatománia chorobný strach z vyslovenia určitého slova alebo čísla

ontogenéza vývojové štádiá psychiky človeka

onychalgia bolesť nechta

onyhektómia chirurgické odstránenie nechta

onychia zápal nechtového lôžka

onychofágia obhrýzanie nechtov

onychomykóza plesňové ochorenie nechtov

onychóza ochorenie nechtov, ich deformovanie

ooforitída zápalové ochorenie vaječníka

operácia chirurgický zákrok

operatér chirurg vykonávajúci operáciu

operovať vykonávať chirurgický zákrok

opiát liečivo - droga - z omamných látok; návykový liek používaný ako utišujúci a omamný prostriedok

opistotonus prehnutie tela dozadu pri kŕčovitých bolestiach svalstva chrbta

ópium zaschnutá šťava nezrelých makovíc obsahujúca alkaloidy a pôsobiaca omamne, droga

opresia pocit stiesnenosti

opsonín súčasť krvnej plazmy zvyšujúca schopnosť požírať baktérie

optimálny najlepší, najvyhovujúcejší, spájajúci najlepšie znaky a vlastnosti

optofón prístroj umožňujúci nevidiacim čítať pomocou sluchu

optometria meranie lámavosti svetelných lúčov v oku

optotyp tabuľka na skúšanie zraku s písmenami a číslicami rôznej veľkosti

orálny ústny

orbita očná jamka, párová dutina v obličaji, v ktorej je uložené oko, očnica

ordinácia vyšetrenie nemocného lekárom v jeho pracovni; lekárska pracovňa, ambulancia; určenie postupu liečby pri konkrétnom ochorení

ordinovať predpisovať pacientovi liek alebo postup liečby

orgán diel; úd, funkčná časť tela; nástroj, prostriedok prejavu

organický ústrojný, živý; súvisiaci s organizmom; súvisiaci s orgánom; účelne usporiadaný, vzájomne spätý

organizmus ústrojenstvo; jednotný živý celok; samostatná živá bytosť

organogenéza vznik a vývoj orgánov tvoriacich telo živého jedinca

organopexa chirurgické prišitie orgánu

organopreparát liečivý výtlačok v orgánoch živočíchov

organoterapeutikum liek pripravený z výtlačkov v orgánoch živočíchov

organoterapia liečba liečivými výtlačkami z orgánov živočíchov

orgazmus vrchol vzrušenia pri pohlavnom styku, vyvrcholenie

orgiastický zmyslovo vzrušený, rozvášnený; v náboženskom vytržení

orchialgia bolesť semenníka

orchidektómia chirurgické odstránenie semenníka

orchis semenník

orchitída zápal nadsemenníka

ornitín prirodzená aminokyselina, je súčasťou niektorých antibiotík

ornitóza vírusové ochorenie vtákov prenosné na človeka
ortodiagrafia meranie veľkosti orgánov pri röntgenovom vyšetrení
ortodoncía oblasť medicíny zameraná na štúdium a liečbu nepravidelností chrupu
ortognácia normálne uloženie čelústí
ortomyxovírus pôvodca chrípky ľudí aj zvierat
ortopéd odborník v ortopédii
ortopédia náuka o chorobách pohybového ústrojenstva; lekárstvo pohybového ústrojenstva
ortopédia odbor lekárstva, ktorý sa zaoberá chorobami pohybového ústrojenstva; ortopedické oddelenie alebo klinika
ortopnoe namáhavé dýchanie
ortoptika cvičenia na nápravu škuľavosti
os ústa
os, oss kosť
oscilácia v medicíne pravidelné striedanie biochemických a fyziologických funkcií organizmu
oseín organizačná zložka kosti, kostný kolagén
osfreziológia náuka o čuchu
osifikácia tvorba kostí, kostnatenie
osifikovať premieňať sa na kosť
osmológia náuka o čuchovom ústrojenstve a čuchu
osmoregulácia zabezpečenie stáleho zloženia vnútorného prostredia organizmu úpravou obsahu vody a solí
osmóza prenikanie živín cez bunkovú membránu
ostalgia, ostealgia bolesti v kĺboch
osteitída zápal kostí

osteoartritída zápal kĺbov alebo kostí
osteoartróza nezápalové degeneratívne ochorenie kĺbu a jeho okolia
osteoblast nezrelá, nediferencovaná kostná bunka
osteoblastóm nezhubný nádor vytvorený z buniek kostného tkaniva
osteocyt zrelá, plne diferencovaná základná kostná bunka
osteodýnia bolesti v kostiach
osteoektómia chirurgické odstránenie časti kosti
osteofibróm nezhubný nádor z väzivového a kostného tkaniva
osteofyt kostný výrastok
osteogenéza vznik a vývoj kostí
osteochondróm nezhubný nádor z kostného a chrupkovitého tkaniva
osteochondrosarkóm zhubný nádor z kostného a chrupkovitého tkaniva
osteológia náuka o kostiach
osteóm nezhubný nádor z kostného tkaniva
osteomalácia mäknutie kostí v dôsledku úbytku vápenných solí
osteomyelitída zápal kostnej drene
osteonekróza odumieranie kostí
osteoperiostitída zápal kostí a okostice
osteoporóza kostná atrofia, rednutie kostí vo vyššom veku spôsobené nedostatkom vápnika
osteosarkóm zhubný kostný nádor
osteosyntéza chirurgické spájanie úlomkov kostí
osteotómia chirurgické preseknutie kosti
ostitída zápal kostí
otalgia bolesť v uchu
otiater ušný lekár

otiatría, otológia ušné lekárstvo
otitída zápal ucha
otoblenorea akútne zápal stredného ucha
otofón prístroj zosilňujúci zvuk pre nedoslýchavých
otolaryngológ odborník v otolaryngológii
otolaryngológia odbor, ktorý sa zaoberá krčnými a ušnými chorobami
otolitiáza tvorba ušných kamienkov
otoneuralgia bolesť ucha
otopexia chirurgická plastická operácia spočívajúca v pritiahnutí odsťavajúcich ušníc
otorágia krvácanie z ucha
otorea výtok z ucha pri zápalových ochoreniach
otorinolaryngológ odborník na ušné, nosné a krčné choroby
otorinolaryngológia ušné, nosné a krčné lekárstvo
otoskleróza ušná choroba prejavujúca sa zmenou skladby vnútorného ucha a postupne sa zväčšujúcou nedoslýchavosťou
otoskop ušné zrkadlo na vyšetrenie ucha
otoskopia vyšetrenie ucha ušným zrkadlom
ovariálny vaječníkový
ovariektómia chirurgické odstránenie vaječníka
ovaritída zápal vaječníka
ovárium vaječník
ovidukt vajcovod
ovipária rozmnožovanie vajčkami
ovium zrelá vajcová bunka
ovocyt bunka vznikajúca pri dozrievaní vajčka, oocyt
ovogamia spojenie samičej gaméty so samčou gamétou

ovulácia uvoľnenie zrelého vajčka schopného oplodnenia z vaječníka
ovum vajčko, zrelá vajcová bunka
oxacilín druh antibiotika
oxybióza život v kyslíkovom prostredí; vdychovanie kyslíka
oxycefália deformovaný tvar lebečnej dutiny človeka
oxygen kyslík
oxygenácia okysličenie
oxygenium prvok kyslík
oxygenoterapia liečba kyslíkom
oxymeter prístroj na meranie obsahu kyslíka v krvi
oxytetracyklín druh antibiotika
oxytocín hormón zadného laloku hypofýzy, používaný v pôrodníctve
ozaéna chronická choroba nosnej dutiny
ozón vzduch obsahujúci väčší podiel kyslíka; plyn, ktorého molekulu tvoria tri atómy kyslíka
ozonizácia dezinfikovanie vody alebo vzduchu pridávaním ozónu

P

pacemaker prístroj stimulujúci činnosť srdca elektrickými impulzmi;
kardiostimulátor

pacient osoba, ktorá sa lieči

pachycefália skrátaná a rozšírená lebka

pachydermia zväčšenie objemu a stvrdnutie kože

pachymeningitída zápal tvrdej mozgovej pleny

pachyonychia zhrubnutie nechtov

pachypleuritída zápal pohrudnice

palatinálny týkajúci sa podnebia (v ústach)

palatolália choroba reči, huhňavosť

palatoplastika plastická operácia rázštepú podnebia

palatoschíza vrodený rázštep podnebia

palátum podnebie (úst)

paliatívum liek alebo prostriedok zmierňujúci bolesť, ktorý však neodstraňuje jej príčinu

palilália chorobné opakovanie rovnakej vety alebo slova

palpabilný hmatateľný, citlivý na pohmat

palpácia lekárske vyšetrenie pohmatom, pohmat

palpebra mihalnica

palpitácia subjektívne nepríjemne vnímané búšenie srdca

palpovať vyšetrovať pohmatom

panacea všeliek

panarícium hnisavý zápal kožného a podkožného tkaniva prstov

pancytopénia pokles množstva krviniek v krvi, napr. pri leukémii

pandémia nákaza rozšírená na väčšej časti sveta, veľká epidémia

panendoskop prístroj na vyšetrenie močovej rúry a močového mechúra

panfóbia chorobný strach zo všetkého, z akéhokoľvek vzruchu v okolí, pantofóbia

panika zdesenie, zmätok, strata rozvahy; nekontrolovateľný a nezvládnuteľný zmätok veľkého davu ľudí

panikulitída zápal podkožného tukového tkaniva

pankarditída zápal vrstiev srdcovej steny

pankreas slinivka brušná, podžalúdková žľaza

pankreasektómia chirurgické vybratie podžalúdkovej žľazy

pankreatín enzým vylučovaný pankreasom

pankreatitída zápal pankreasu

pankreatolitiáza tvorba kamienkov v podžalúdkovej žľaze

panmyelopatia zastavenie tvorby kostnej drene

panoftalmia hnisavé zápalové ochorenie oka

pantenol prípravok obsahujúci pantoténovú kyselinu, používa sa pri liečbe popálenín

papaverín alkaloid obsiahnutý v ópiu

papila kožná bradavka; bradavičnatý výrastok

papilitída zápal papily zrakového nervu

papilokarcinóm zhubný papilón v močových cestách

papilóm druh nezhubného nádoru z epitelu

papilovitý bradavkovitý

papovavír živočíšny vírus spôsobujúci nádorové ochorenia

papula ohraničený útvar na koži; kožný pupenec

parabúlia chorobné potláčanie slobodného konania

paracentéza operatívne prepichnutie ušného bubienka
paradentálny vzťahujúci sa na okolie zuba
paradentóza chronická choroba ďasien v okolí zubov
parafrázia chorobné preriekavanie sa
parafrénia duševná porucha, scestné myslenie, zblúdilosť
paraganglión uzlík tvorený chromatofinnými bunkami u prednej aorty
parageuzia chuťová porucha, kvalitatívne zmenená chuť
paragnóza porucha schopnosti poznávať zmyslami; poznávanie predmetov bez účasti zmyslov
paragrafia porucha schopnosti písať
parachromatizmus farboslposť
parainfekcia choroba nasledujúca po inom infekčnom ochorení
parakinéza chorobná porucha koordinácie pohybov
paralália porucha reči, nahradzovanie správnej hlásky inou
paralexia zámerna slov pri čítaní
paralues štvrté štádium syfilisu
paralytický týkajúci sa paralýzy, paralytika
paralýza ochrnutie rúk alebo nôh
paralýza ochrnutie, ochromenie; strata citlivosti orgánu
paralyzovať ochromiť, oslabiť, urobiť neúčinným
paramímia neschopnosť vyjadriť emócie primeranou mimikou
paramnézia porucha pamäti; spomínanie na udalosti, ktoré sa nestali
paramyxovírus vírus vyvolávajúci osýpky a zápalové ochorenia pľúc a priedušiek u detí
paranefritída zápal tkaniva v okolí obličky
paranoidita vznik paranoidných príznakov
paranoik človek postihnutý paranojou

paranoja duševná choroba vyznačujúca sa bludnými predstavami, stíhomamom, podozrievavosťou, vzťahovačnosťou alebo žiarlivosťou pri plnom zachovaní intelektu
paraparéza čiastočné ochrnutie dolných končatín
paraplégia obojstranné úplné ochrnutie dolných končatín
pararenálny nachádzajúci sa v okolí obličky
pararotacizmus nesprávna výslovnosť hlásky r
parasigmatizmus neschopnosť správne vyslovovať sykavky a ich nahradzovanie inými hláskami
parasyfilis štvrté štádium syfilisu
parasympatikus časť autonómneho nervstva vystupujúca z chrbtice
parasystólia srdcová arytmia
parathormón hormón regulujúci hladinu vápnika v organizme
paratónia neschopnosť uvoľniť svalstvo
paratrofia cudzopasníctvo
paratýfus infekčné črevné ochorenie s miernejšími príznakmi ako týfus
paratyreoidea prištítna žľaza
paraambulikálny nachádzajúci sa v oblasti pupku
paravenózný nachádzajúci sa pri žile
parazit cudzopasník
parazitárny vyvolaný, spôsobený parazitmi
parazitémia preniknutie parazitov do krvného obehu pri niektorých chorobách, napr. malárii
parazitofóbia chorobný strach z cudzopasníkov
parazitológ odborník v parazitológii
parazitológia náuka o cudzopasníkoch
pareidólia optický klam, zrakové vnímanie, kedy je vnem dotváraný v

neskutočnej podobe

parenchým epitelové tkanivo orgánov

parentálny podávaný vnútrožilovo a vnútro svalovo, napr. infúzia

parentela príbuznosť prostredníctvom rovnakého predka

pareúnia pohlavný styk

paréza čiastočná strata hybnosti, neúplná obrna

parietálny týkajúci sa temennej kosti, temenový, nachádzajúci sa pri hornej strane hlavy; nachádzajúci sa na stene hrudníka a pľúc, bočný

parkinsonizmus Parkinsonov syndróm; stav po zápale mozgu charakterizovaný stuhnutosťou svalstva, nesprávnym držaním tela a mimovoľnými pohybmi rúk alebo nôh

parodont závesný aparát zubu, tkanivo okolo zuba

parodontológia súčasť stomatológie, ktorá sa zaoberá liečbou ústnych tkanív

parodontóza chronický zápal tkanív v okolí zubov

paronychia zápal nechtového lôžka

parorexia zvláštna chuť na niektoré druhy jedál a ich neobvyklé kombinácie, napr. v tehotenstve

parosmia, parozmia chorobná porucha čuchu

parotída, parotis príušná žľaza

parotitída, parotitis zápal príušnic, mumps

paroxyzmus prudký záchvat choroby; silný záchvat

pars časť (na receptoch)

partus pôrod

parvoviróza nebezpečné infekčné ochorenie psov

parvovírus neobalený vírus spôsobujúci niektoré ťažké ochorenia ža-

lúdka a čriev

pasterizácia konzervovanie tekutín, napr. mlieka ohriatím na určitú teplotu s cieľom zlikvidovať choroboplodné zárodky

pastilka liek alebo liečivý prípravok spravidla okrúhleho tvaru, tabletká

pastozita nezdravá odutosť, spuchnutosť

paternita otcovstvo

patofóbia chorobný strach z chorôb

patofyziológ odborník v patofyziológii

patofyziológia náuka o chorobných pochodoch a zmenách funkcií organizmu v priebehu choroby

patogén živý pôvodca ochorenia, napr. baktéria, vírus, choroboplodný zárodok

patogenéza vznik a vývoj chorobných zmien v tele

patogénny choroboplodný, schopný vyvolať ochorenie

patografia vedný odbor zaoberajúci sa duševnými poruchami a chorobami

patológia náuka o chorobných zmenách a procesoch v ľudskom organizme, náuka o chorobách; patologický ústav

pátos prudké hnutie mysle, vzrušený stav

peán cievna svorka

pederastia úchylná pohlavná náklonnosť muža k mužom, najmä k mladým chlapcom, homosexualita

pediater odborník v pediatrii, detský lekár

pediatria detské lekárstvo

pedikulóza zavšivavenie

pedofil človek postihnutý pedofiliou

pedofília pohlavná náklonnosť k deťom, ich pohlavné zneužívanie

pedológia súhrnná veda o dieťaťi, detská a školská psychológia

pedometria meranie výšky a hmotnosti detí

pedopatológia náuka o detských chorobách; defektológia

pedopsychológ odborník v pedopsychológii, detský psychológ

pedopsychológia psychológia dieťaťa

peeling, piling odstraňovanie kúskov odumretej pokožky krémom obsahujúcim hrubé častice

pektorálny hrudný, prsný

pelagra choroba vyvolaná nedostatkom vitamínu B², tzv. lombardské malomocenstvo; prejavuje sa zápalmi pokožky a hnačkami

peleta malá tabletká na podkožnú implantáciu

peletizácia zbaľovanie, dražovanie (forma liekov)

peloidy slatinné a rašelinové zeminy, bahno používané pri bahenných kúpeľoch

pelota tuhý pružný vankúšik na kýlovom páse k zatlačeniu vystupujúcich orgánov

pelvilitotómia chirurgické odstránenie obličkového kameňa

pelvimeter prístroj na meranie vonkajších rozmerov ľudskej panvy

pelvis panva

pemfigus kožné ochorenia neznámeho pôvodu

penetrácia prenikanie, priechod, hĺbka, preniknutie

penicilín baktericídne antibiotikum produkované niektorými plesňami a hubami, vyrobené synteticky

penicilium skupina plesní používaných na výrobu antibiotík

penis mužský pohlavný orgán, falus

pepsín enzým obsiahnutý v žalúdočných šťavách, ich tráviaci enzým

pepsinogén bielkovina žalúdočnej šťavy, z ktorej vzniká pepsín

peptáza enzým, ktorý štiepi bielkoviny

peptický týkajúci sa pepsínu

peptid produkt štiepenia bielkovín, ktoré sú zložené z aminokyselín

per anum konečníkom, cez konečník

per os podávaný ústami, napr. liek

per rectum cez konečník, konečníkom

per vaginam cez pošvu, pošvou

peracidita prekyslenie žalúdočných štiav

perakútny priebeh choroby veľmi prudký

percepcia vnem, vnímanie

perceptibilita schopnosť vnímať, vnímavosť

perceptor zmyslový orgán

perdaktýlia nadmerný počet prstov

perforácia prederavenie, prasknutie, pretrhnutie napr. slepého čreva

perfundovať v medicíne: premývať

perfúzia prietok tekutiny určitým prostredím, napr. prietok krvi pečeňou alebo obličkami, absorbérom (hemoperfúzia) alebo oxygenátorom (mimotelový obeh pri operáciách srdca); prečistenie krvi v určitom orgáne

periaapendicitída zápal v okolí apendixu

perianálny nachádzajúci sa v okolí konečníka

periaortitída zápal tkaniva okolo srdcovnice

periarteriálny nachádzajúci sa v okolí tepny

periarikulárny nachádzajúci sa v okolí kĺbu

pericystitída zápal v okolí močového mechúra

perifokálny nachádzajúci sa v okolí centra ochorenia

perigastritída zápal pobrušnice okolo žalúdka

perichondrium väzivová blana pokrývajúca chrupku; ochrupka
perikard osrdcovník, väzivový vak obklopujúci srdce
perikarditída zápal osrdcovníka
perikolitída zápal väziva okolo čreva
perikranium vonkajší obal lebečnej kosti
perimentrium časť pobrušnice obalujúca maternicu
perimeter prístroj na určovanie zorného poľa oka
perimyelografia röntgenové vyšetrenie ochorenia miechy
perimyokarditída zápal osrdcovníka a srdcového svalu
perinatálny popôrodný, týkajúci sa obdobia 10 dní po pôrode
perinefritída zápal tkaniva v okolí obličiek
perineum hrádza (pošvová)
perineurálny nachádzajúci sa v okolí nervu
perióda menštruácia
periost okostica
periosteomyelitída zápal okostice a kostnej drene
periostitída zápal okostice
periporitída kožná choroba novorodencov spôsobená stafylokokmi
perirenálny nachádzajúci sa v okolí obličky
perispermatitída zápal v okolí semenovodu
peristaltika rytmické sťahovanie svalov tráviaceho ústrojenstva
peristola zvýšenie napätia steny žalúdka po jedle
peritoneum pobrušnica
peritonitída zápal pobrušnice
perivaskulárny nachádzajúci sa v blízkosti ciev
perkusia náraz, úder; lekársky poklep
pernazálny prechádzajúci alebo podávaný nosom

perniciózný zhubný, nevyliciteľný
peroneus lýtkový
perorálny podávaný ústami, napr. liek
perplex bezradný, popletený, zmätený
perseverácia utkvelosť, lipnutie; nutkavé zotrvávanie a znovuvybavovanie dojmov, opakovanie slov
perspirácia kožné dýchanie, odparovanie vody z tela cez pokožku; potenie
pertubácia prefúknutie vaječníkov
pertusia čierny kašeľ, kašeľ vyvolávajúci zvracanie
pertussis infekčné ochorenie detí prejavujúce sa zvracaním, záchvatmi kašľa a dusením; čierny kašeľ
perverzia, perverzita, perverznosť zvrátenosť, najmä pohlavná
pervitín umelo pripravovaná droga typu benzedrínu s účinkami podobnými účinkom kokaínu
pes planus plochá noha
pesar antikoncepcná membrána v tvare klobúčika, nasadzuje sa na krček maternice; pošvová vložka na udržanie normálnej polohy maternice
pesimizmus záporný postoj, nedôvera v kladné hodnoty života; osobná a spoločenská beznádejnosť
pesimum krajný stupeň nepriaznivých podmienok pre život organizmu
pestilencia mor, morová nákaza
pestis mor
PharmDr. pharmaciae doctor, doktor farmácie
PhMgr. pharmaciae magister, magister farmácie
piesa krvný tlak

pigment drobné teliesko kožného farbiva
pigmentácia zmena farby pokožky, najmä rôzne odtiene hnedej
pikilocyt červená krvinka nepravidelného tvaru
pilóza nadmerné ochlpenie tela alebo niektorej jeho časti
pilulka liečivý prípravok guľovitého tvaru
pimelitída zápal tukového tkaniva
pimelóza tučnota, tuková degenerácia
pinzeta jemné klieštiky na uchopenie malých predmetov, vaty, tampónu a pod.
piperazín organická látka rozpúšťajúca kyselinu močovú
pipeta laboratórna kalibrovaná sklenená trubica na presné odmeriavanie malého objemu kvapalín
piroplazmóza parazitické ochorenie zvierat prenášané kliešťami
pitiatizmus hystéria
pityriáza kvasinkami spôsobené plesňové ochorenie kože
pix vo farmácii: decht, smola
placebo prostriedok neobsahujúci účinnú látku, jeho liečebný efekt je vyvolaný presvedčením pacienta, že je liečený
placenta plodový koláč, plodové lôžko; slúži na látkovú výmenu medzi matkou a plodom v maternici
placentácia proces vytvárania placenty
plak zubný povlak
plankonkávna šošovka ploskodutá; s jednou plochou rovnou a druhou dutou
plankonvexná šošovka s jednou plochou rovnou a druhou vypuklou
planocyt plochá červená krvinka, tzv. bludná alebo blúdivá krvinka
plantalgia bolesť chodidla pri státi pri tzv. plochej nohe

plantárny týkajúci sa chodidla nohy, chodidlový
plantograf odtlačok chodidla
plantogram zariadenie na zhotovenie odtlačku chodidla
plastický chirurg vykonávajúci chirurgické zákroky s cieľom zlepšiť vzhľad pacienta, napr. zväčšením prsníkov, zmenšením nosa a pod.
plastik odborník v plastickej chirurgii
plastika slangový výraz pre plastickú operáciu, plastickú chirurgiu
plató, plateau fáza doznievania alebo dočasného poklesu sexuálneho vzrušenia pri súloží
plazma živá bunková hmota bez jadra; bezfarebná krvná tekutina
plazmagén gén uložený v cytoplazme bunky; jednotka dedičnosti
plazmid molekula DNA nesúca doplnkovú genetickú informáciu
plazmín enzým nachádzajúci sa v krvnej plazme
plazmocytóm zhubné ochorenie vyvolané plazmatickými bunkami kostnej drene
-plégia druhá časť zložených slov s významom ochrnutie, mŕtvica
plégia ochrnutie, úplná strata hybnosti; obrna
pleoptika liečba tupozrakosti zakrytím zdravého oka na niekoľko hodín denne
pletora prekrvenie
pleura pohrudnica – blana vystielajúca hrudnú dutinu; popľúcnica
pleuralgia bolesť pohrudnice
pleuritída zápal pohrudnice
pleurodýnia bolesť na hrudi
pleuropneumónia súčasný zápal pľúc a pohrudnice
pleuropulmonálny týkajúci sa pohrudnice a pľúc

pleuroskopia vyšetrenie pohrudnice endoskopom
pleurotómia chirurgické otvorenie hrudníkovej dutiny
plexiformný v anatómii: spleťový
plexitída zápal nervovej spleti
plexus nervový zväzok, cievny zväzok, spleť, pletenec
plexus solaris nervový pletenec za žalúdkom
plomba umelá výplň zuba
plurifokálny mnohohožiskový
pluripara mnohorodička, viacnásobná rodička
pneumatachograf prístroj zaznamenávajúci počet dychov
pneumatóza hromadenie plynov v tkanivách a orgánoch
pneumatúria chorobné vylučovanie plynov močom
pneumocystóza parazitické ochorenie pľúc
pneumocyt epitelová bunka v stene pľúcneho vaku
pneumograf prístroj zaznamenávajúci frekvenciu dýchania
pneumochirurgia pľúcna chirurgia
pneumokok patogénny mikrób vyvolávajúci napr. zápal pľúc, kokovitá baktéria *Streptococcus pneumoniae*
pneumokonióza zaprášenie pľúc
pneumolitiáza výskyt pľúcnych kamienkov
pneumológ odborník v pneumológii
pneumológia náuka o chorobách dolných ciest dýchacích, pohrudnice a medzihrudia
pneumónia zápal pľúc
pneumonitída zápal pľúcneho tkaniva, medzitkaniva
pneumorágia krvácanie do pľúc
pneumotómia chirurgické prerušenie pľúcneho tkaniva

pneumotorax prirodzená alebo umelá plynatosť pľúc prevedená na vyradenie pľúc pri liečbe tuberkulózy
podagra dna prstov nôh
poikilocytóza zmena tvaru červených krviniek pri anémii
poinfarktový nasledujúci po infarkte
poliklinika zdravotnícke zariadenie slo všetkými hlavnými odbornými ambulanciami
polinóza, pollinosis senná nádcha
poliomyelitída detská obrna, vírusové ochorenie nervovej sústavy
poliovírus vírus vyvolávajúci detskú obrnu
polúcia samovoľný nočný výron semena u mužov
polucionizmus nadmerný samovoľný výron semena u mužov
polyadenitída opakovaný zápal žliaz
polyandria pohlavný zväzok ženy s viacerými mužmi
polyartikulárny mnohokĺbový
polyartritída zápal kĺbov
polydaktýlia viacprstosť, výskyt viacerých prstov
polydipsia nadmerný smäd, napr. pri cukrovke
polyémia nadmerné zvýšenie množstva krvi v organizme
polyfágia nadmerná chuť do jedla, pažravosť
polygamia pohlavné súžitie jedinca s viacerými jedincami opačného pohlavia
polygrafia súbor grafických vyšetrovacích metód používaných najmä v kardiológii
polygýnia pohlavné súžitie muža s viacerými ženami
polyhidróza nadmerné potenie
polymélia chorobný výskyt nadmerného počtu končatín

polymyozitída prudký zápal svalov

polymyxín druh antibiotika, ktorý sa používa pri močových infekciách

polyneuritída zápal periférnych nervov

polyodoncia výskyt vyššieho počtu zubov

polyopia zraková porucha prejavujúca sa dvojitým videním

polyp stopkatý útvar, výrastok na sliznici, najmä nosnej

polypóza výskyt niekoľkých polypov v jednom orgáne

polypragmázia použitie niekoľkých liečebných postupov súčasne

polysarcia nadmerná tučnota, obezita

polyserozitída súčasný zápal niekoľkých serózných blán

polysinusitída zápal oboch tvárových – prinosových – dutín

polyspermia súčasné vniknutie niekoľkých spermíí do toho istého vajčka

polytrichia nadmerné ochlpenie; nadmerný rast vlasov

polyúria chorobné zvýšenie vylučovania moču, napr. pri cukrovke

polyvaccína kombinovaná očkovacia látka proti niekoľkým chorobám

polyvitamínový prípravok obsahuje kombináciu viacerých vitamínov

pooperačný stav stav pacienta po operácii

porfyrín fyziologické farbivo, napr. chlorofyl

porfyrinúria chorobný výskyt porfýnu v moči

poriománia chorobná túžba utekať z domu, túlať sa, neustále cestovať

poróza úbytok kostného tkaniva

post mortem (lat.) po smrti; nasledujúci po smrti

post partum po pôrode

posthumus dieťa narodené po smrti otca, pohrobok

postmenštruačný týkajúci sa obdobia po skončení menštruácie

postmortálny týkajúci sa obdobia po smrti

postnatálny nasledujúci po narodení

postoperačný nasledujúci po operácii, pooperačný

postpuberta obdobie po puberte; postpubescencia

postpubertálny po puberte; ešte nie úplne zrelý

postpubescencia obdobie po puberte; postpuberta

potencia pohlavná schopnosť muža, schopnosť plodiť

potománia chorobná túžba po alkohole, pijanstvo

predentín nezáväpenatná zubovina

predikcia odhad vývoja, predpoveď

predispozícia vrodená alebo získaná náklonnosť, sklon, náchylnosť

predózovanie predávkovanie (lieku)

prekarcinóm chorobná zmena tkaniva, ktorá môže viesť ku vzniku karcinómu

prekardialgia bolesť v okolí srdca

prekognícia v psychológii: predvídanie budúcnosti

prekurzor východisková látka, častica, z ktorej vyniká chemickou premenou výsledný produkt, napr. droga

premedikácia príprava pacienta na anestéziu pred operačným zákrokom podávaním utišujúcich liekov

premolár predná stolička (zub)

premortálny predsmrtný, týkajúci sa obdobia pred smrťou

prenatálny týkajúci sa obdobia medzi počatím a pôrodom

prepucium predkožka pohlavného údu alebo klitorisu

presenium obdobie pred starobou, približne od 50. do 60. roku života

preventívny predchádzajúci niečomu, napr. chorobe

prezervatív mužský antikoncepčný prostriedok, kondóm, primeros

priapizmus dlhodobé bolestivé stoporenie mužského pohlavného údu

vyvolané pohlavným vzrušením

primár vedúci lekár odborného oddelenia zdravotníckeho zariadenia, spravidla nemocnice

primariát miesto – funkcia – primára

primipara prvorodička; žena rodiaca prvý raz

pro dosi na jednu dávku lieku

pro mortuo vyhlásiť niekoho za mŕtveho

prodoncia dopredu vysunuté zuby dolnej čeľuste

prodróm neistý počiatkový príznak choroby, predzvesť ochorenia

profúzny v medicíne nadmerný, napr. profúzne krvácanie

profylaktikum ochranný liek zamedzujúci vzniku choroby

profylaxia opatrenie vopred urobené, najmä zo zdravotníckeho hľadiska; súbor zdravotníckych opatrení na zabránenie vzniku choroby; prevencia

progéria predčasné starnutie pri vývoji zastavenom na detskom stupni

progesterón ženský pohlavný hormón ovplyvňujúci počatie a priebeh tehotenstva

prognácia u niektorých ľudských skupín, najmä negroidných, nápadné vyčnievanie čeľustí

prognóza predpoklad ďalšieho vývoja ochorenia

progrencia postupné šírenie ochorenia

progresia priebeh, postup, vzostup, napr. choroby, rast; zväčšenie

progresívny postupujúci, šíriaci sa

prokaín miestne anestetikum a látka predlžujúca účinky penicilínu, novokain

proktalgia bolesť konečníka

proktektázia rozšírenie konečníka

proktektómia chirurgické odstránenie konečníka

proktitída zápal sliznice konečníka

proktodýnia bolesť alebo ochorenie konečníka

proktológia náuka o chorobách konečníka

proktorágia krvácanie z konečníka

prolaktín hormón predného laloku hypofýzy ovplyvňujúci činnosť vajčiek

prolaps poklesnutie

proliferácia bujnenie, novotvorenie, chorobný rast tkaniva

promiskuita časté striedanie sexuálnych partnerov

pronácia otočenie hornej končatiny dlaňou nadol, opak supinácie

pronefros predoblička, vývojové štádium obličky

properdín bielkovina nachádzajúca sa v krvnom sére

propolis včelí tmel s voskom s baktericídnyimi vlastnosťami, slúžiaci na tvorbu plástov a využívaný v liečiteľstve a pri výrobe liekov

proporcie telesné rozmery

propulzia rýchly, mimovoľný pohyb dopredu

prosektor patológ vykonávajúci pitvy; primár pitevne

prosektúra miestnosť alebo objekt, kde sa konajú patologicko-anatomické pitvy

prosektúra pitevné oddelenie nemocnice, patológia

prosopagnózia neurologická porucha, postihnutý nerozoznáva tváre

prostata mužská pohlavná žľaza; predstojná žľaza, predstojnica; ochorenie tejto žľazy

prostatalgia bolesti prostaty

prostatektómia operatívne odstránenie zdurenej prostaty

prostatik muž so zväčšenou prostatou

prostatitída zápal prostaty
prostatodýnia bolesť prostaty
prostrácia celková telesná slabosť, ochablosť, vyčerpanosť
prostrácia všeobecná telesná ochabnutosť sprevádzaná veľmi často zastrením vedomia
protagón bielkovinová zložka myelínu v nervových vláknach
protanopsia neschopnosť vnímať červenú farbu
proteid zložená bielkovina majúca okrem bielkovinovej aj nebielkovinovú zložku
proteín základná zložka buniek živých organizmov
proteinúria vylučovanie bielkovín močom, albuminúria
proteíny jednoduché bielkoviny
protetik odborník v protetike
protetika náuka o umelých náhradách stratenej alebo nedokonale vyvinutej časti tela vrátane jej funkcie
protéza umelá náhrada chýbajúcej časti tela, napr. chrupu, ruky a pod.
protoplazma živá hmota bunky; cytoplazma
protrahovaný vlekľý, trvajúci dlhšie ako obvykle
provitamín látka, ktorú živočíšne organizmy dokážu premeniť na vitamín
provízor správca; zodpovedný vedúci lekárne, správca kláštorného majetku
provokácia vyvolanie choroby
proencefalon predný mozog
prurigo druh kožného ochorenia známy ako svrbľavka
pruritus svrbenie
pseudofóbia chorobný strach z pristihnutia pri klamstve

pseudogavidita nepravé tehotenstvo
pseudokríza prechodné rýchle zníženie horúčky
pseudológia chorobný sklon ku klamaniu, vymýšľanie si
pseudomor infekčné ochorenie hydiny, hydinový mor
pseudosmia čuchová halucinácia
pseudotuberkulóza infekčné ochorenie zvierat prenosné na človeka
pseudotumor nepravý tumor
pseudourémia nepravá urémia
pseudoxantóm nepravý xantóm
psilóza, psilósis strata vlasov alebo rias (mihalnic)
psitacizmus chorobná strata názornosti v myslení a chorobné uvádzanie slov bez uvedomenia si ich významu
psitakóza vírusové ochorenie papagájov prenosné na človeka
psoriatik osoba trpiaca psoriázou
psoriáza kožné ochorenie známe ako lupienka
psychasténia duševná choroba charakteristická narušením duševnej rovnováhy a nedôveru v seba samého
psychastenik osoba trpiaca psychasténiou
psyché grécky výraz pre dušu, duch, duševno, psychiku, myseľ, vnútorný svet
psychedelický zámerne silne pôsobiaci na psychiku, zintenzívňujúci vnemy; pocit blaženosti vyvolaný pod vplyvom drog
psychiater odborník v psychiatrii
psychiatria lekárstvo duševných chorôb; príslušné oddelenie zdravotníckeho zariadenia
psychický duševný; oduševnený
psychika duševno; súhrn duševných vlastností, stavov a procesov;

vnútorný svet človeka

psychoanalýza metóda psychologického výskumu zaoberajúca sa predovšetkým podvedomím

psychodráma psychoterapeutická metóda využívajúca postupy plnenia – hrania – rôznych rolí

psychofarmakológia farmakológia psychických a nervových chorôb

psychofarmakum prostriedok pôsobiaci upokojujúco na duševnú činnosť

psychofyziológ odborník v psychofyziológii

psychofyziológia odbor psychológie orientovaný na psychologické pochody súvisiace s fyziologickými procesmi centrálného nervového systému

psychogénia psychická porucha, ktorú vyvolávajú duševné stresy

psychohygiena súhrn preventívnych opatrení na udržanie duševného zdravia; duševná hygiena

psychochirurgia chirurgická liečba psychických ochorení

psychokinéza ovplyvňovanie pohybov neživých predmetov silou vôle, telekinéza

psychológ odborník v psychológii

psychológia veda o zákonitostiach a prejavoch duševnej činnosti; spôsob myslenia; duševný stav

psychometria náuka o meraní duševných prejavov

psychopat človek trpiaci psychopatiou

psychopatia duševná porucha, duševná úchylnosť

psychopatológ odborník v psychopatológii

psychopatológia náuka o duševných chorobách, ich príčinách a prejavoch

psychopédia odbor špeciálnej pedagogiky, ktorý sa zaoberá dôsledkami mentálneho postihnutia detí, ich výchovou a vzdelávaním

psychosexuálny týkajúci sa psychických prejavov sexuálneho života

psychosféra oblasť prejavov duševného života

psychosociálny duševný, súvisiaci so životom medzi ľuďmi

psychosomatický psychicky ovplyvňujúci fyziologický proces alebo jav

psychotechnika druh aplikovanej psychológie skúmajúcej duševné schopnosti, napr. predpoklady pre výkon určitého povolania, pomocou špeciálnych testov

psychotechnika skúmanie duševných dispozícií ľudí na výkon určitého povolania

psychoterapeut odborník v psychoterapii

psychoterapia liečba duševných chorôb určitými technikami, športom, špeciálnym prístupom lekára k pacientovi a pod.

psychotest slúži na zistenie psychických vlastností človeka; psychologický test

psychotrauma negatívny zážitok dlhodobo aj krátkodobo škodlivo pôsobiaci na duševné zdravie človeka

psychotronika odbor zaoberajúci sa výnimočnými psychickými schopnosťami, napr. telepatiou či jasnovidectvom; metapsychológia, parapsychológia

psychotrónny psychikou spôsobený, vytvorený; duševného pôvodu

psychotropný ovplyvňujúci duševnú činnosť, psychiku., napr. určité druhy liekov

psychóza davová hromadná psychická reakcia na vonkajší podnet

psychóza ťažšia duševná porucha; hromadná psychická reakcia na ur-

číté vonkajšie podnety prejavujúca sa nepokojom alebo nadmerným záujmom, zaujatím

psychroalgia súčasné vnímanie hladu a bolesti

ptilóza, ptilósis zápal okraja očného viečka so stratou rias

ptoamíny amíny vznikajúce pri rozklade živočíšnych bielkovín; mŕtvé jedy

ptomainémia prítomnosť ptomaínov v krvi

ptóza pokles, klesnutie orgánu, napr. žalúdka, obličiek a pod.

ptóza, ptosis klesnutie, zníženie, pokles

ptyalitotómia chirurgické odstránenie kameňov v slinnej žľaze

ptyalizmus nadmerné vylučovanie slín

ptyalolit kamienok v slinnej žľaze

ptyalolitiáza výskyt kamienkov v slinnej žľaze

Pu chemická značka plutónia

puberta pohlavné dospievanie, dosahovanie pohlavnej a psychickej zrelosti, pubescencia

pubescencia puberta, štádium dospievania

puerilizmus detské, detinské správanie sa dospelého človeka

puerilný detský, detinský, naivný, infantilný

puerpera šestonedielka, rodička

puerperium obdobie po pôrode, známe ako šestonedelie, keď sa rodičká upravujú do pôvodného stavu

pulmo pľúca

pulmolit pľúcny kamienok

pulmonálny pľúcny

pulmonalstenóza zúženie pľúcnice a ním vyvolané ochorenie

pulmonektómia chirurgické odstránenie časti pľúc

pulmotor kyslíkový prístroj na nútenú ventiláciu pľúc pri poruche dýchania

pulpa silne prekrvené tkanivo niektorých orgánov; dreň

pulpitída zápal kostnej drene

pulpitita, pulpitis zápal zubnej drene

pulverizácia mletie na prášok, práškovanie; drvenie na prach

pulz krvný tep, rytmické sťahovanie srdca spôsobujúce nárazy krvi na tepnové steny

pulzácia priebeh podľa pulzu, klesanie a stúpanie podľa pulzu

punkcia napichnutie telovej dutiny na liečebné alebo diagnostické účely, na vypustenie nežiaducej tekutiny z tela

punktúra spôsob liečby niektorých nervových chorôb zabodávaním ihlíc do určitých miest tela, akupunktúra, ignipunktúra

pupila zrenička, zrenica

pupilometer prístroj na meranie zreníc

pupočná šnúra spája zárodok s placentou, plodovým lôžkom

purgácia prečistenie; podávanie preháňadiel za účelom vyprázdnenia čriev

purgatívum preháňadlo

purpura početné bodkovité krvácanie do kože, sliznice a vnútorných orgánov

purulencia hnisanie

pustula pľuzgierok na koži naplnený vodou alebo hnisom

pustulóza, pustolosis hnisavý zápal pokožky okolo potných žliaz, pripomínajúci kiahne

putrefakcia hniloba, hnitie

putridný hnisajúci, hnisavý, hnilobný

pyartróza hnisavý zápal kĺbu

pyelitída, pyelitis zápal obličkovej panvičky

pyelolitotómia chirurgické odstránenie kameňov z obličkovej panvičky

pyelonefritída zápal obličky a obličkovej panvičky

pyeloskopia röntgenové vyšetrenie obličkovej panvičky

pyémia prítomnosť baktérií v krvi v zhlukoch alebo v úlomkoch infikovanej tromby, septikopyémia

pyknický zavalitý, tučný

pyknolepsia epilepsii podobné krátke stavy bezvedomia a poruchy pohybu u detí

pyletrombóza trombóza vrátnicovej žily

pylor zúžený koniec žalúdka; vrátnik

pylorektómia chirurgické odstránenie pyloru

pylorostenóza zúženie pyloru

pyometra hnisavý zápal maternice

pyonefritída hnisavý zápal obličiek

pyoperitoneum hnis v brušnej dutine

pyorea, pyorrhoea vytekanie hnisu, odtok hnisu

pyotorax hnisavý zápal pohrudnice

pyretikum látka vyvolávajúca horúčku

pyridoxín vitamín B6 (nachádza sa napr. v mlieku, obilných klíčkoch a droždí)

pyrofóbia chorobný strach z ohňa

pyrogén látka, ktorá po vstreknutí do organizmu spôsobuje horúčku

pyrogénny spôsobujúci horúčku

pyroman človek s chorobnou záľubou v ohni, so sklonmi k podpaľ

pyrománia chorobný sklon k podpaľ

pyroterapia liečba niektorých zápalových ochorení zvýšením teploty

pyróza, pyrósis pálenie záhy v dôsledku prekyslenia žalúdka

Q

Q-horúčka epidemické ochorenie, ktorého pôvodcom je vírus prenášaný zo zvierat na človeka; queeslandská horúčka

R

rabdovírus pôvodca besnoty

rabies infekčné ochorenie zvierat prenosné na človeka; besnota

radektómia chirurgické odstránenie miechového koreňa

radiácia žiarenie, vyžarovanie, sálanie

radikotómia chirurgické preťatie miechového koreňa

rádiagnostika röntgenológia

rádiofarmakum rádioaktívna látka používaná na diagnostické alebo terapeutické účely

rádiofor puzdro obsahujúce rádioaktívne soli, používané pri liečbe

rádioliečba rádioterapia

rádiológia náuka o rádioaktívnych látkach a o všetkých druhoch žiarení dôležitých v lekárstve

rádioskopia vyšetrenie ionizujúcim žiarením

rádioterapia liečba rádioaktívnym ožarovaním

rádium rádioaktívny kovový prvok, značka Ra

rádus vretenná kosť

radix v anatómii koreň

ragáda bolestivá trhlina kože

rachialgia bolesť chrbtice

rachický, rachitický neduživý

rachitída krivica, mäknutie kostí a ich deformácia, choroba z nedostatku vitamínu D

rachitik človek trpiaci rachitídou

raptus prudký záchvat zúrivosti po úzkostnom stave

rarefikácia rednutie, uvoľňovanie tkanív alebo kostí

-rea, rrhoea druhá časť zložených slov s významom výtok, vytekanie

reabsorpcia opätovná absorpcia, vstrebávanie

reakcia spätné pôsobenie; odpor proti niečomu; chemický pochod

reaktivácia znovuoživenie; nové vzplanutie choroby

realimentácia obnovenie výživy, zlepšovanie jej stavu

reanimácia oživovanie, kriesenie, obnova základných funkcií, resuscitácia

recept, receptis lekársky predpis; písomná požiadavka lekára na vydanie alebo výrobu lieku

receptivita, receptívnosť vnímavosť, schopnosť vnímania a prijímania vonkajších podnetov

recidíva opakovateľnosť, návrat choroby

reflektor čelový zrkadlo osvetľujúce vonkajšie dutiny, používané v otorinolaryngológii

refrakcia lom (napr. svetla) – vyjadrenie stupňa chyby ľudského oka v dioptriách

refrakterná fáza čas, počas ktorého sval neodpovedá na podnet

regenerácia znovuzrodenie, náhrada odumretých častí organizmu novými

regresia pri niektorých duševných chorobách oživenie starých spo-

mienok na udalosti a zážitky z detstva

rehydrácia, rehydratácia zavodenie organizmu po strate tekutín

reinfikovať znovu nakaziť

rejekcia imunologická reakcia príjemcu transplantátu v podobe jeho neprijatia

rekonvalescencia zotavovanie sa po prekonanej chorobe pred úplným uzdravením

rekrudescencia nové zhoršenie choroby

rektalgia bolesť konečníka

rektálny konečníkový

rektektómia chirurgické odstránenie konečníka

rektitída zápal konečníka

rekto-, rekt- prvá časť zložených slov s významom konečník

rektoskop prístroj na priame vyšetrenie konečníka

rektoskopia vyšetrenie konečníka rektoskopom

rektum konečník

relantácia opätovné vsadenie

relaps obnovený záchvat; nové prepuknutie choroby

relaxácia ochablosť, uvoľnenie svalov; pokles napätia, celkové fyzické a duševné uvoľnenie

relaxín ženský pohlavný hormón spôsobujúci rozšírenie pôrodných ciest pri pôrode

remedium liek, liečivý prostriedok

ren oblička, ľadvina

renálny obličkový, ľadvinový

renín obličkový enzým zvyšujúci krvný tlak

renografia vyšetrenie obličiek pomocou kontrastnej látky

reovírus vyvoláva ochorenia horných dýchacích ciest a tráviaceho systému

replantovať znovu vsadiť, previesť replantáciu

represia potlačenie traumatizujúcich zážitkov do oblasti nevedomia

reprodukcia dopĺňovanie látok, ktoré organizmus rôznym spôsobom vylúčil; nahradenie odňatej časti orgánu prídavnými orgánmi; vybavovanie si predstáv

resekcia vyrezanie, odňatie (tkaniva, kosti alebo inej časti orgánu, napr. zubných koreňov)

reserukcia zmŕtvychvstanie

resolvens, resorbens liek podporujúci rýchlejšie rozpúšťanie a vstrebávanie látok

respirácia dýchanie, vdychovanie

respirátor dýchací prístroj (proti prachu, plynu a pod.), používaný aj pri oživovaní

resuscitácia oživovanie, kriesenie; privádzanie k normálnej činnosti orgánu, napr. po úraze a pod.

resuscitátor lekár vykonávajúci resuscitáciu

retikulácia sieťovanie, mriežkovanie, praskanie, zvrásnenie

retikulín živočíšna bielkovina podobná kolagénu, vyskytujúca sa v retikulárnych vláknach

retikulocyt predposledné štádium vývoja červených krviniek

retikulum sústava kanálikov v bunke, retikulárne pletivo

retina sietnica oka

retinitída zápal sietnice oka

retinoblastóm malígný, zhubný nádor sietnice

retinopatia ochorenie sietnice

retinoskop prístroj na vyšetrenie sietnice

retrakcia stiahnutie, zmrštenie, skrátenie svalu

retroflexia ohnutie orgánu smerom dozadu

retrogénia nápadne ustupujúca brada

retrográdny spätný

retroverzia naklonenie, prehnutie orgánu dozadu

retrovírus obalený živočíšny vírus vyvolávajúci rôzne infekcie, zhubné nádory, leukémiu aj AIDS

reuma hovorové pomenovanie reumatizmu

reumatický vzťahujúci sa na reumatizmus

reumatizmus postihnutie pohybového ústrojenstva (kĺbov, svalov) sprevádzané bolesťami a poruchami funkcie, reuma

reumatológ odborník v reumatológii

reumatológia medicínsky odbor, ktorý sa zaoberá diagnostikovaním, liečením a prevenciou reumatických ochorení

revakcinácia preočkovanie

revakcinovať preočkovať

reverz písomný nesúhlas s liečebným postupom, s rozhodnutiami lekárov

revitalizácia obnova životných funkcií, oživenie

revulzia prerušenie choroby použitím dráždidiel na inom mieste

rezíduum zvyšok, zostatok

rezignácia odovzdanosť; zrieknutie sa, vzdanie sa

rezistencia odpor, odolnosť, nepoddajnosť, schopnosť aktívneho odporu

Rh faktor antigén červených krviniek, vlastnosť krvi nezávislá na krvnej skupine, ktorá za určitých podmienok môže viesť ku zrá-

žaniu krvi

rheseasténia porucha hlasu prejavujúca sa jeho slabosťou, neschopnosťou hovoriť

rhesus juhoázijská opica rodu *Macaca* používaná na laboratórny výskum vlastností krvi, makak Rhesus

riboflavín vitamín B² nachádzajúci sa najmä v mlieku, pečeni a vajciach

ribonukleová kyselina nukleová kyselina nachádzajúca sa v jadre, chromozómoch a cytoplazme; významne sa podieľa na syntéze bielkovín

ribozóm základná častica cytoplazmatickej bunky zložená z bielkovín a nukleových kyselín, na ktorej prebieha syntéza bielkovín

ricín olejnatá rastlina *Ricinus communis* a olej z nej pripravený; ricínový olej používaný ako prehľadadlo

rigidita strnulosť svalov alebo psychických procesov

rigor mortis posmrtná stuhnutosť

rigoróznosť skúška, ústna skúška konaná za účelom dosiahnutia doktorátu

riketsia, rickettsia mikroorganizmus medzi vírusom a baktériou, parazitujúci v živých bunkách a vyvolávajúci ťažké infekčné ochorenia, napr. škvrnitý týfus

rinitída zápal nosnej sliznice, nádcha

rino-, rhino- prvá časť zložených slov s významom nos, nosný, nosový

rinofaryngitída súčasný zápal nosovej a hltanovej sliznice

rinokýfóza tzv. orlí nos

rinolaryngitída súčasný zápal nosovej a hrtanovej sliznice

rinológia náuka o nosných chorobách; nosné liečenie

rinoskop prístroj na zrkové vyšetrenie nosovej dutiny

rinoskopia vyšetrenie nosovej dutiny rinoskopom

RNA skratka pre ribonukleovú kyselinu; nahradila kedysi používanú skratku RNK

rodamín organické farbivo používané na prípravu mikroskopických preparátov

rodopsín svetlocitlivé červené farbivo na sietnici oka

röntgen prístroj na presvecovanie častí tela röntgenovým žiarením

röntgenodiagnostika diagnostika röntgenovým žiarením

röntgenogram snímka zhotovená röntgenovým žiarením

röntgenokardiografia zobrazenie srdca röntgenom

röntgenológ odborník v röntgenológii

röntgenológia náuka o využití röntgenového žiarenia v lekárstve; oddelenie nemocnice, kde sa prevádzajú vyšetrenia röntgenom

röntgenové žiarenie elektromagnetické žiarenie s vlnovou dĺžkou 10^{-11} až 10^{-8} m

rozeola plošná kožná vyrážka jasnočervenej farby

rtg. skratka röntgen

rubeola vírusové infekčné ochorenie prejavujúce sa vyrážkou, ružienka

rubivírus spôsobuje rubeolu (ružienku)

rudiment zakrpatený, nedostatočne vyvinutý orgán

ruptúra trhlina v tkanine

rusiopatia na človeka prenosné ochorenie ošipaných, známe ako červenienka

rutilizmus rusovlasosť, červené sfarbenie vlasov

S, Š

sadista človek postihnutý sadizmom

sadizmus chorobný prejav pohlavného pudu ukájajúceho sa v telesnom týraní partnera; rozkoš z krutosti, sklon ku krutosti

sadomasochista človek s prejavmi sadomasochizmu

sadomasochizmus kombinácia sadizmu a masochizmu u človeka

sagacita citlivosť, vnímavosť

sagitálny rovnobežný so strednou – mediálnou – rovinou tela, predozadný

sacharáza enzým štiepiaci sacharózu

sacharid látka zložená z uhlíka, kyslíka a vodíka, dôležitá súčasť organizmu živočíchov aj rastlín; glycid

sacharín náhrada cukru pre diabetikov, cukerin

sakrolumbálny týkajúci sa oblasti krížov a bedier

sakrovertebrálny týkajúci sa krížovej kosti a chrbtice

salacita chorobne zvýšený pohlavný pud

salep hľuzy niektorých druhov orchideí, z ktorých sa získavajú látky proti hnačke

salicín glykozid salicylalkoholu, ktorý sa nachádza vo vrbovej kôre a používa sa v lekárstve

salicyl kyselina salicylová

salinita slanosť

salivácia nadmerné vylučovanie slín

salmiak chlorid amónny

salmonela druh baktérií vyvolávajúci črevné choroby (salmonelózy, brušný týfus, paratýfus)

salmonelóza akútna horúčkovitá črevná nákaza spôsobená salmone-
lami

salpingitída, salpingitis zápal vajcovodu

salpinx vajcovod

samaritán dobrovoľný ošetrovateľ chorých; človek preukazujúci dru-
hému pomoc a milosrdenstvo

sambucín látka obsiahnutá v čiernej baze, druh antibiotika

sanabilný schopný uzdravenia, vyliečiteľný, zhojiteľný

sanácia ozdravenie; vyliečenie choroby

sanatórium špecializovaný liečebný ústav na doliečovanie, ozdravovňa

sanguis krv

sanguitest sérum na určovanie krvnej skupiny

sangvinický horkokrvný, výbušný, prudký, s plytšími citmi

sangvinizmus horkokrvnosť, prudkosť

sangvitest sérum na určenie krvnej skupiny

sanita pôvodne zdravie; zdravotnícka služba, záchranná služba; hovo-
rový výraz pre sanitku

sanitácia vytváranie hygienických podmienok; uzdravenie

sanitár ošetrovateľ, zdravotník

sanitárny deň deň určený na hygienickú očistu priestorov

sanitný vzťahujúci sa na sanitu, sanitáciu

sanitra liadok, dusičnan sodný

sapfický lesbický

saprogénny vyvolávajúci rozklad

sardonický smiech vyvolaný kŕčovitými sťahmi tvárového svalstva

sarin nervový jed, bojový plyn

sarko-, prvá časť zložených slov s významom telo, mäso

sarkóm nezrelý zhubný nádor mezenchýmového pôvodu

saturácia nasýtenie roztoku; uspokojenie potrieb

saturnizmus otrava olovom

satyriáza chorobne zvýšený mužský pohlavný pud, mužská hyperse-
xualita

sauna potný kúpeľ, striedanie studeného kúpeľa s horúcim; zariadenie
na potný kúpeľ

sauriáza, sauria vrodená chyba kože vyznačujúca sa nadmernou tvor-
bou rohovinovej vrstvy

Sb značka prvku antimón

scilizmus otrava prudkým srdcovým jedom obsiahnutým v morskej ci-
buli, byline rodu Urgines, rastúcej a pestovanej v Stredomorí

Se značka prvku selén

seborea, seborrhagia nadmerné vylučovanie kožného mazu, mazotok

secírovať zastaralý výraz pre pitvanie

sedatívum liek na utíšenie bolesti, podráždenia a pod., ukludňuje cen-
trálnu nervovú sústavu

sedimentácia usadzovanie – klesanie a vrstvenie - červených krviniek
v plazme, využívané na diagnostiku ochorení

sedimentovať usadiť sa

sekcia pitva

sekrécia vylučovanie sekrétov

sekrét výlučok

sekundár nemocničný lekár, ktorý nie je vedúcim oddelenia

sekvester odumretá časť tkaniva

sekvestrácia odstránenie odumretej časti tkaniva zo živého tkaniva

sekvestrovať prevádzať sekvestráciu

sémiotika náuka o príznakoch chorôb, semiológia

senescencia proces starnutia

senilita, senilnosť starecká slabosť, schátralosť vekom

senilný starecký, starobou upadnutý

senium fyziologické starnutie

senzibil človek s mimoriadnymi schopnosťami vnímania, najmä mimozmyslového

senzibilizácia, senzibilácia zvýšenie, rozšírenie citlivosti

senzitivita schopnosť reagovať na podnet, citlivosť

senzorický zmyslový

senzorium v medicíne vedomie, stav vedomia

separácia oddelenie niečoho

separandum oddelene uložené účinné liečivo

separovaný oddelený, odlúčený

sepsa prudká infekcia, otrava krvi, zaplavenie organizmu baktériami

septikémia prítomnosť baktérií v krvi

septum v medicíne priehradka, napr. nosná

séro- prvá časť zložených slov s významom sérum, sérový

sérodiagnostika určovanie chorôb podľa prítomnosti protilátok

sérológ odborník v sérológii

sérológia náuka o vlastnostiach a chovaní protilátok v sérach a diagnostikovaní v súvislosti s ich rozborom

séropozitívny majúci pozitívny nález nákazy v krvnom sére

séroterapia liečba sérom

sérotonín tkaninový hormón ovplyvňujúci zrážanie krvi

seróza blana vystielajúca telové dutiny, napr. pobrušnica

sérum tekutá zložka krvi, ktorá vzniká z plazmy po zrazení a používa sa ako očkovacia látka

servilita, servilnosť poníženosť, podlízavosť, päťolízachstvo

sex, sexus pohlavie; pohlavný pud; pohlavný život; milostné zážitky

sexappeal, sexepíl pohlavná príťažlivosť

sexualita pohlavnosť, pohlavný život jedinca; fyzické vzťahy medzi príslušníkmi oboch pohlaví

sexuológ odborník v sexuológii

sexuológia náuka o pohlavnom živote, jeho prejavoch a poruchách

sexus pohlavie

sfingomyelíny fosfatidy obsiahnuté v mozgu, pľúcach, pečeni a iných orgánoch

sfinkter zvierač (sval)

sfygmológia náuka o krvnom tepe

schizofrénia duševná choroba, rozštiepenie osobnosti, strata schopnosti uvažovať

schizoidný prejavujúci sa odporom k spoločnosti, uzavretosťou, samotárstvom a pod., nevyrovnaný v správaní

schizotymný introvertný, uzavretý, rozporuplný, citlivý človek

sializmus nadmerné vylučovanie slín

sialorea zvýšené vylučovanie slín; ptyalizmus

siderofóbia chorobný strach pred bleskom a búrkou

sideropénia nedostatok železa v krvi

sideróza choroba zo zaprášenia pľúc železným prachom

signalizácia podmieneno-reflexná činnosť

silica éterický olej, zmes éterických vonných látok

silikatóza zaprášenie pľúc prachom z kremičitanov
silikón plast, syntetická makromolekulárna organokremičitá zlúčenina, používa sa napr. aj ako prsný implantát pri zväčšovaní poprsia
silikóza choroba zo zaprášenia pľúc prachom z oxidu kremičitého
similia similibus latinský výraz znamenajúci podobné podobným (liečiť); základná zásada homeopatie
simulácia predstieranie choroby alebo príznakov
sinapizmus liečba prostriedkami obsahujúcimi horčicový olej
sinus dutina v tele
sinusitída, sinusitis zápal vedľajších – prinosových - nosných dutín
siriáza úpal; choroba z prehriatia tela pri opaľovaní alebo dlhodobejšom pobyte na slnku
sirup sladký tekutý liek
sitofóbia chorobný strach z jedla
skabies infekčná choroba kože, svrab
skabióza ochorenie spôsobené roztočmi
skalp stiahnutá koža s vlasovým porastom hlavy
skalpel malý chirurgický operačný nôž s nesklopnou čepeľou
skarifikácia zodratie kože; odvedenie krvi narezaním kože na viacerých miestach; povrchové zárezy na koži
skarlatina infekčné ochorenie šarlach
skelet kostra
skiaskopia röntgenové prežarovanie tela
skléra očné bielko
sklerektáza vydutie očného bielka
sklerektómia chirurgické odstránenie časti očného bielka
skleritída zápal očného bielka

sklerodermia chronické kožné ochorenie spojené so zápalom a stvrdnutím kožného väziva
skleróm infekčné ochorenie nosa a dýchacích ciest
skleroproteín nerozpustná bielkovia, ktorá je súčasťou väzivových a podporných tkanív
sklerotický týkajúci sa sklerózy alebo sklerotika
sklerotik človek postihnutý sklerózou
sklerotizácia proces vedúci ku kôrnateniu
skleróza kôrnatenie, chorobné stvrdnutie tkaniva, napr. cievnych stien, mozgu
skleróza multiplex roztrúsená skleróza, ťažké nervové ochorenie
skolabovať utrpieť kolabs, zrútiť sa
skolióza chorobné vybočenie chrbtice do strany
skorbut choroba z nedostatku vitamínu C; prejavuje sa vypadávaním zubov, mäknutím kostí, krvácaním a malátnosťou
skotofóbia chorobný strach z tmy
skríning, screening zisťovanie skorých foriem choroby prostredníctvom testov
skrofulóza tuberkulóza krčných miazgových – lymfatických – uzlín
skrótum kožný vak, v ktorom sú uložené varlatá, miešok
sodoku ochorenie potkanov spôsobené baktériou Spirillum minus prenosné na človeka pri uhryznutí
sodomia pohlavná úchylka, pohlavný styk so zvieratami, zoofília
solanín jedovatý alkaloid obsiahnutý v zemiakových hľuzách a kľúčkoch
solar pletenec autonómnych nervov pred hornou časťou brušnej aorty, solar plexus

solárium miestnosť na umelé ožarovanie chorých

solux obchodná značka a všeobecné označenie infračerveného žiariča pre domáce použitie; tzv. horské slnko

solvencium látka rozpúšťajúca hlien a uľahčujúca vykašliavanie

soma súbor orgánov a orgánových sústav človeka, ľudské telo

somatický telový, telesný, vzťahujúci sa k telu

somatizácia prenesenie, odvedenie psychického napätia do telesnej oblasti

somato- prvá časť zložených slov s významom telo, telesný

somatológ odborník v somatológii

somatológia teloveda, náuka o stavbe a činnosti jednotlivých orgánov ľudského tela

somatopédia náuka o výchove a vzdelávaní chorých a telesne postihnutých ľudí

somatotrofný týkajúci sa rastu ľudského tela

somatotropín rastový hormón predného laloku hypofýzy

somatotyp súhrn tvarových a funkčných telesných znakov človeka

somnambul námesačník

somnambulizmus námesačníctvo, porucha spánku blízka hypnóze

somnambulný mráкотný, nevedomý, v polospánku, nie celkom pri zmysloch

somnifera lieky na spanie, uspávacie prostriedky

somnilógia, somnilokvia hovorenie zo spánku

somnilokvia hovorenie zo spánku

somnolencia chorobná ospalosť, spavosť

sonda prístroj na vyšetrenie telových dutín

sonografia diagnostická metóda, vyšetovanie ultrazvukom; echografia

sonometer prístroj merajúci citlivosť sluchu

sopor silná strata vedomia, hlboký útlm mozgovej činnosti po úraze a pod.

sorbit monosacharid, umelé sladidlo

spaciokardiografia priestorové znázornenie elektrického poľa srdca

spastický kŕčový, kŕčovitý, v kŕči

spazma, spasmus kŕč, kŕčový záchvat, zovretie

spazmo-, spasco- prvá časť zložených slov s významom kŕč, kŕčový

spazmofilia sklon ku kŕčom

spazmolytikum látka, liek uvoľňujúci kŕče

spasmus kŕč, mimovoľné stiahnutie svalstva

spekulum nástroj rozširujúci vchody do úzkych telových dutín a umožňujúci tak ich vyšetrenie

sperma sekret samčích pohlavných žliaz s obsahom spermií; ejakulát

spermatid bunka, z ktorej sa vyvíja spermia; spermatoblast

spermatoblast spermatid

spermatocystitída zápal semenných vačkov

spermatúria prítomnosť spermií v moči

spermia zrelá samčia pohlavná bunka ľudská alebo živočíšna

spermiogenéza tvorba spermií, posledná fáza spermatogenézy

spermovium oplodnené vajíčko

spina bifida rázštep chrbtice

spina hrbolček, trň; chrbtica

spinalgia bolestivosť chrbtice

spinálny hrebeňový, trňový; chrbticový, miechový

spino- prvá časť zložených slov s významom chrbtica, chrbticový

spinocerebrálny týkajúci sa mozgu a miechy

spiro- prvá časť zložených slov s významom dych, dýchanie, dychový

spirograf prístroj zaznamenávajúci dýchacie pohyby

spirografia zaznamenávanie dýchacích pohybov a frekvencie dychu

spiogram záznam spirografu

spirochéta špirálovitá baktéria

spiometer prístroj na meranie kapacity pľúc

spiometria vyšetrenie funkčného stavu pľúc, meranie vitálnej kapacity pľúc spiometrom

splanchno- prvá časť zložených s významom útrobný, útroby

splen-, spleno- prvá časť zložených slov s významom slezina, slezinný

splenektómia chirurgické odstránenie sleziny

splenický týkajúci sa sleziny

splenomegália zväčšenie sleziny

splín životná únava, nuda; melanchólia, melancholická skleslosť

spodium živočíšne uhlie

spondylalgia bolestivosť stavcov chrbtice

spondylitída zápal stavcov chrbtice

spondylopatia ochorenie stavcov alebo chrbtice

spongioblast nezrelá bunka podporného nervového tkaniva

spongióza hubovitá časť kostnej drene

spontánný pôrod mimovoľný, samovoľný pôrod

sprej, spray rozprašovač; časť prístroja na rozprašovanie liečivých roztokov a látok

sputum hlien, vykašliavaný sekrét, výlučok z hrtana a pľúc, ľudovo chrchel'

srdcový stimulátor prístroj povzbudzujúci činnosť srdca elektrickými impulzmi, kardiostimulátor

stabilizovaný stav ustálený stav

stafylodermia stafylokokmi vyvolané hnisavé ochorenie kože

stafylogénny vyvolaný stafylokokmi

stafylokok guľovitý mikrób vyvolávajúci hnisanie a hnisavé vyrážky

stanóza zaprášenie pľúc prachom oxidu ciničitého

status praesens daný, okamžitý stav choroby

status stav pacienta a protokol o ňom

stáza nahromadenie krvi

stáž dlhší študijný pobyt na skúšku; klinická prax medikov

steapsín enzým pankreatickej žľazy rozkladajúci tuky

steatopýgia nahromadenie tuku v oblasti bokov a zadnej časti tela

steatorea tuková stolica

steatóza chorobné všeobecné stučnenie tela; nadbytok tuku v tkanive

stenocefália tvarová úchylka hlavy spôsobená predčasným zrastom švov lebky

stenokardia kľčovitité zúženie srdcových ciev spojené s pocitom úzkosti a bolesťami za hrudnou kosťou

stenokória zúženie zrenice

stenóza chorobné zúženie orgánu tela, napr. čreva

stereoskopia priestorové videnie

sterilita stav bez choroboplodných zárodkov; neplodnosť, sterilnosť

sterilizácia ničenie choroboplodných zárodkov, spravidla vysokou teplotou alebo varom; zbavenie plodnosti umelým lekárskeým zákrokom

sterilizátor prístroj na ničenie choroboplodných mikroorganizmov

sterilizovaný zbavený choroboplodných mikroorganizmov; zbavený plodnosti

sterilizovať prevádzať sterilizáciu; zbavovať choroboplodných látok

sterilný zbavený choroboplodných látok; neplodný

sterkobilín žltové farbivo v čreve

sterkorálny výkalový; týkajúci sa stolice

sterkus výkaly, stolica

sternitída zápal hrudnej kosti

sternotómia chirurgické preťatie hrudnej kosti

sternum hrudná kosť

steroidy biologicky dôležité látky vyskytujúce sa v živých organizmoch

stetoskop lekársky načúvací prístroj na vyšetrenie telových dutín posluchom

stetoskopia vyšetrovacía metóda dýchacích a srdcových šelestov a srdcových oziev plodu posluchom, načúvaním pomocou stetoskopu; fonendoskopia

stigma vrodené alebo dedičné znaky

stimul podnet

stimulovať povzbudzovať, podnecovať niečo, napr. krvný obeh

stóma ústna dutina

stomachikum žalúdočný liek podporujúci chuť do jedla

stomachoskopia vyšetrenie žalúdka, známejšie ako gastroskopia

stomatitída zápal sliznice ústnej dutiny

stomato- prvá časť zložených slov s významom ústa, ústny

stomatológ odborník v stomatológii

stomatológia náuka o chorobách ústnej dutiny a zubov, zubné lekárstvo

stomatóza neurčené ochorenie ústnej dutiny

strabizmus škuľavosť

strangulácia zaškrtenie; uškrtenie

strangúria bolestivé močenie

streptodermia streptokokmi vyvolaný zápal kože

streptokok guľovitý alebo prehnutý mikroorganizmus spôsobujúci hnisanie, kožné a dýchacie choroby, napr. angínu, zubný kaz

streptomycín antibiotikum z plesní rodu *Streptomyces* účinné najmä proti tuberkulóze

stres súhrn pocitov spôsobených provokujúcimi činiteľmi rôzneho druhu, napr. infekčnou chorobou, chladom, duševným pohnutím, šokom z telesného poranenia a pod.

stresor príčina stresu

stresovať nadmerne zaťažovať organizmus

stresujúci vyvolávajúci stres

stria trhlina na pokožke bokov alebo brucha žien ako dôsledok tehotenstva

striktúra chorobné zúženie priesvitu dutého orgánu, najmä zjazvením

strofulus ochorenie kože so svrbiacimi pupencami

stroma podporné väzivové tkanivo orgánu

struma zdurenie štítnej žľazy, hrvol

strumigén látka znižujúca tvorbu hormónu štítnej žľazy

strychnín bezfarebný prudko jedovatý alkaloid

stupor chorobná duševná a telesná strnulosť, tuposť mysle, úplná strata duševnej a telesnej aktivity

stylistický tyčinkovitý, tyčinkový

sub finen krátko pred smrťou

subepidermálny nachádzajúci sa pod pokožkou

subepiteliálny nachádzajúci sa pod epitelom

subfebrilný týkajúci sa mierne zvýšenej telesnej teploty pod 8 stupňov Celzia

subfertilita znížená plodnosť

subkortikálny uložený pod kôrou; podkôrový

subkutánnny podkožný

subluxácia neúplné vyklíbenie

substancia liečivo v tuhom stave

substerálny nachádzajúci sa pod hrudnou kosťou

sudácia potenie, vylučovanie potu

sudatórium prostriedok vyvolávajúci potenie

suficiencia dostatočnosť, dostatok; normálna funkcia orgánu

sufokácia udusenie, zadusenie; násilná smrť spôsobená zabránením prístupu vzduchu do pľúc alebo prenosu kyslíka ku tkanivám

sufúzia krvná podliatina, modrina

sugestopédia metódy učenia využívajúce telesné a psychické uvoľnenie

suicídium samovražda

sulfatid lipid, ktorý sa nachádza v tkanive mozgu

suosan umelé sladidlo

superarbitrácia zastaralý výraz pre preskúmanie zdravotného stavu branca alebo vojaka z hľadiska jeho zbavenia vojenskej povinnosti

superfetácia oplodnenie vajíčok z rozličných ovulácií počas toho istého tehotenstva

superpyrín liek proti horúčke a bolestiam

supinácia poloha predlaktia, pri ktorej palec smeruje dopredu a nahor; otočenie končatín zvonku

supositorum prípravok určený k zavedeniu do telovej dutiny, napr. čípok

suprarenalizmus zvýšená hormonálna činnosť nadobličiek

suprarenálny nadobličkový

suprasternálny nachádzajúci sa nad hrudnou kosťou

supresia potlačanie

supurácia hnisanie

surdmutizmus hluchonemnosť

surveillance epidemiologická bdelosť

suscitácia v medicíne: vzrušenie

suspektný vyvolávajúci podozrenie na určitú chorobu

suspensor podpínadlo, obväz slúžiaci na podpretie a ochranu mieška alebo prs

suspenzórium závesný obväz, pás na prietrž

sutúra pevné, nepohyblivé väzivové spojenie lebečných kostí, šev; chirurgické spojenie tkanív pomocou ihiel a nití, steh

syfilid syfilitická vyrážka

syfilis chronická infekčná pohlavná choroba, tzv. lues alebo tvrdý vred

sykóza kožné ochorenie vo vlasoch a na tvári

symfýza pevné spojenie dvoch kostí

sympatektómia odstránenie sympatickej uzliny alebo nervu

sympatický nerv ovládajúci činnosť útrov

sympatikus, sympatik rebríčkovito usporiadaná samostatná časť nervového systému vystupujúca z miechy

sympťóm náznak, príznak ochorenia, objektívny alebo subjektívny

sympťomatika náuka o príznakoch chorôb, sympťomatológia

synalgia súcitenie bolesti, jej vnímanie nielen z chorého, ale aj zo zdra-

vého orgánu

synapsia spojenie medzi nervovými bunkami

syndesmológia náuka o väzivách a kostných spojeniach

syndesmóza spojenie kostí väzivom

syndróm súhrn príznakov určitej choroby

synechia zrastenie dvoch častí tela, ich spojenie

synechotómia prerušenie zrastov, preťatie zrastov

synergia súčinnosť svalov pri vykonávaní určitého pohybu

synergizmus zosilňovanie liečivého účinku kombináciou dvoch rovnako pôsobiacich liekov, tzv. synergický efekt

syngamia splynutie pohlavných rozmnožovacích buniek

synchronóza chrupkové spojenie kostí

synkinéza mimovoľný pohyb, napríklad horných končatín pri chôdzi

synkopa hlboké bezvedomie; náhla smrť

synostóza zrast susediacich kostí

synovia, synovium kĺbová výstelka, maz

synúria vylučovanie cudzích teliesok močom

syringóm nádor potných žliaz

systola sťah svalu srdcových komôr, srdcový sťah, opak diastoly

šalvia vo farmácii: sušené listy šalvie lekárskej, používané na prípravu liečiv

šarlach slangový výraz pre skarlatínu, detskú infekčnú chorobu

šarža množstvo liekov vyrobených naraz, v jednej dávke - označuje sa na obale lieku, aby sa dalo určiť, kedy, kde, kým a pod. bol liek vyrobený

šok psychický otras, mimovoľná reakcia na prekvapujúce, neuveriteľné zistenie; môže byť vyvolaný aj umelo ako jeden z druhov

psychologickej liečby

špiritus hovorovo: lieh

špitál hovorovo: nemocnica

T

tabakóza ochorenie spôsobené zaprášením pľúc tabakovým prachom

tabes dorsalis ochorenie miechy nasledujúce po infekcii neliečeného syfilisu, vysychanie miechy

tábes hnieť; rozklad

tabes vysychanie miechy pri syfilise

tafefóbia chorobný strach pred pochovaním zaživa

tachistoskop prístroj merajúci rýchlosť postrehu na základe rýchleho striedania obrázkov a lístkov s písmenami

tachyfágia rýchle hltanie, hltavosť

tachyfémia rýchle hovorenie až k nezrozumiteľnosti, tachylália

tachykardia zrýchlená srdcová činnosť nad 90 tepov za minútu, opak brachykardie

tachypnoe zrýchlený dych

taktilný hmatový, dotykový

talamus, thalamus časť medzimozgu, podkôrové centrum

talasofóbia chorobný strach pred morom

talasoterapia liečba kúpaním v mori

talkóza zaprášenie pľúc mastencom (talkom)

tampón valček alebo iný tvar z vaty alebo gázy na ošetrovanie rany alebo na vkladanie do vagíny pri menštruácii

tamponáda upchatie rany gázou, aby sa zastavilo krvácanie

tampónovanie zapchávanie rany tampónom

tampónovať robiť tampónovanie

tanatofóbia nadmerný strach zo smrti

tanatológia náuka o smrti a okolnostiach okolo nej

tanatománia chorobná túžba po smrti

tarzalgia bolestivá plochosť chodidiel, bolesti v priehlavku nohy

tarzálny priehlavkový

tarzo-, tarz- prvá časť zložených slov s významom priehlavok, priehlavkový, zapriehlavkový; očné viečko

tarzus väzivová polmesiačikovitá doštička tvoriaca tuhý základ očného viečka

tbc skratka slova tuberculosis, tuberkulóza

tebain derivát morfínu, používaný ako liek

téglík laboratórna nádobka na tavenie kovov alebo práškovanie

teint (franc.) pleť; farba pleti v obličaji

tela tkanivo, väzivo

telalgia bolesť prsnej bradavky

teleangiektázia trvalé rozšírenie kapilár viditeľných na koži v podobe červených nitiek

telegnózia schopnosť poznávať predmety a udalosti na diaľku

telekinéza schopnosť vyvolávať pohyby predmetov psychickým pôsobením a bez dotyku ktoroukoľvek časťou tela

telencefalon najvyšší oddiel centrálnej nervovej sústavy, veľký mozog

temperament povaha, letora, súbor dynamických osobnostných vlastností

temulencia mdloby spôsobené otravou plesňami žijúcimi na niektorých druhoch tráv

tenalgia bolesť šľachy

tendinitída, tendinitis zápal šľachy

tendo- prvá časť zložených slov s významom šľacha, šľachový

tendoplastika plastická operácia šľachy

tendorafia chirurgické zošitie šľachy

tenektómia chirurgické vyňatie časti šľachy

tenezmus nutkanie na stolicu

teniáza, tenióza črevné parazitárne ochorenie vyvolané pásomnicou

tenotómia chirurgické preťatie šľachy

tenzný úzkostný, napätý

tenzor napínač (sval)

teofóbia chorobný strach z božieho trestu

teománia duševná porucha prejavujúca sa náboženským blúznením

terapeut ten, kto vykonáva terapiu

terapeutický týkajúci sa terapie alebo terapeuta

terapeutika náuka o spôsobe liečby chorôb; liečenie

terapeutikum liek

-terapia druhá časť zložených slov s významom liečenie, liečba, spôsob liečenia

terapia spôsob liečby, napr. fyzikálnymi metódami, liekmi a pod.; odbor medicíny, ktorý sa zaoberá liečbou, jej metódami a prostriedkami

teratofóbia chorobný strach tehotných žien z narodenia znetvoreného dieťaťa

teratogén fyzikálny alebo chemický faktor prostredia vyvolávajúci vznik vrodenej poruchy

teratológia náuka o novotvaroch, o bujnejúcich živých organizmoch

teratóm embryonálne založený nádor

terátum v medicíne: netvor, monštrum

terciána trojdňová maláriová horúčka

terciárny nachádzajúci sa v treťom štádiu ochorenia

termofóbia chorobný strach z tepla

termografia zobrazovanie teplotných rozdielov na povrchu ľudského tela termografom - zariadením zachytávajúcim teplo

termogram záznam termografu

termokauter lekársky prístroj na vypaľovanie, napr. bradavíc

termolabilná látka látka, ktorá sa mení pri zvýšených teplotách

termoreceptor zmyslový orgán živočíchov a človeka slúžiaci na vnímanie tepla

termoregulácia udržovanie, usmerňovanie teploty

termostézia citlivosť organizmu na teplo, schopnosť organizmu vnímať tepelné podnety

termoterapia liečba teplom

testikula mužské varlatá

testis samčia pohlavná žľaza

testosterón mužský pohlavný hormón

tetan, tetanus infekčná choroba nervového systému spôsobená tetanotoxínom, tzv. zmeravenie šije

tetania chorobná svalová dráždivosť, najmä u detí

tetracyklín širokospektrálne antibiotikum používané napr. na liečbu bronchitídy

thalasofóbia chorobný strach z mora a veľkých vodných plôch

thanatofóbia chorobný strach pred smrťou

thymus vzrastová žľaza pod prsnou kosťou

tiamín, thiamin vitamín B¹, antineuritický vitamín obsiahnutý v kvasničiach, zemiakoch a pod.

tibia holenná kosť

tigmotaxia lokomočná pohybová reakcia vyvolaná dotykom

tik mimovoľné šklbanie v obličaji, spravidla nervového pôvodu

timidita bojzlivosť, ustráchanosť

tinea plesňové ochorenie kože, kožná vyrážka

tinkcia farbenie mikroskopických preparátov na zvýšenie výraznosti

tinktúra výťažok z liečivých bylín; roztok

titanizmus obrovitosť; velikášstvo

titilácia ľahké, mierne svrbenie

titubácia potácanie sa ako prejav poruchy vyššej nervovej sústavy

toko- prvá časť zložených slov s významom pôrod, pôrodný, rodiť

tokoferol prírodný alebo syntetický vitamín E, ktorý ovplyvňuje plodnosť

tokofóbia chorobný strach žien z pôrodu

tokogónia plodenie, pohlavné rozmnožovanie

tokograf prístroj na sledovanie plodu; kardioktokograf

tokografia zaznamenávanie činnosti maternice pred pôrodom a počas pôrodu

tokológia náuka o pôrode, pôrodníctvo

tolerancia znášateľnosť, trpezlivosť; povolená odchýlka od predpísanej vlastnosti alebo činnosti stroja alebo zariadenia; povolená odchýlka od presnosti prístroja

-tómia druhá časť zložených slov s významom rezanie, chirurgický zákrok

tomograf röntgenový prístroj zobrazujúci vrstvy vnútorného zloženia tela

tomografia zobrazovanie rozloženia fyzikálnej veličiny v dvojrozmernom reze skúmaného objektu, napr. ľudského tela, s využitím

počítačovej techniky; pomocou tomografu zobrazuje jednotlivé vrstvy vnútorného zloženia tela

tomogram tomografická snímka

tonifikácia dosiahnutie svalového napätia

tonikum povzbudzujúci, posilujúci liek, kozmetický prípravok

tonizačný posilujúci

tonizátor elektrický prístroj zvyšujúci svalový tonus

tonografia grafické zobrazenie tlaku krvi

tonometer prístroj na nepriame meranie tlaku krvi

tonometria priame aj nepriame meranie tlaku krvi

tonooscilograf prístroj na grafický záznam hodnôt krvného tlaku

tonus vnútorné napätie svalov a ciev, tkaniva; svalový tonus

tonzila krčná mandľa, lymfatické tkanivo podobné mandli, umiestené pod podnebnými oblúkmi v nosohltane

tonzilektómia chirurgické odstránenie mandlí aj s puzdrom

tonzilitída zápal podnebných mandlí

tonzilomykóza ochorenie krčných mandlí vyvolané plesňou

topalgia topoalgia

topoalgia lokalizovaná bolesť

topofóbia strach z určitého miesta

topografia opis jednotlivých oblastí tela a uloženia orgánov

toponarkóza miestne znecitlivenie

toponeuróza lokálna neuróza

torak-, torako- prvá časť zložených slov s významom hrudník, hrudníkový, hrud', hrudný

torakalgia bolesť hrudníka

torakálny hrudný

torakodýnia hrudná neuralgia

torakochirurgia chirurgia hrudníka

torakomeióza chorobné zmenšenie hrudníka

torakoplastika plastická operácia hrudníka znehybňujúca polovicu pľúc pri tuberkulóze

torakoschíza vrodený rázštep hrudníka

torakostenóza chorobné zúženie hrudníka

torakotómia chirurgické otvorenie hrudníka

torax hrudník, hrud'

torpidita otupenosť, malátnosť, necitlivosť

torpídny apatický, ľahostajný, malátny, tupý, necitlivý, odolný; neprístupný liečbe

torpor strnulosť, ochablosť, nečinnosť

tortikolis chorobný sklon hlavy do strany, príčinou je kľč alebo skrátentý kývač

torulóza infekčné ochorenie vyvolané kvasinkami Cryptococcus neoformans, postihuje pľúca, kožu a nervový systém

torzia krútenie, točenie, stáčanie; otočenie, deformovanie orgánu

torzo pahýľ, kýpeť

tox-, toxi-, toxiko- prvá časť zložených slov s významom jed, jedovatý

toxémia výskyt toxínov v krvi

toxicita jedovatosť, výskyt jedov v organizme, liekoch a pod.

toxický jedovatý

toxidermitída zápal kože vyvolaný jedovatými látkami

toxigénny jedovatý; otrávený

toxiká jedovaté látky, jedy

toxikológ odborník v toxikológii

toxikológia náuka o jedoch a ich účinkoch

toxikologický týkajúci sa toxikológie alebo toxikológa

toxikoman človek trpiaci závislosťou na toxických látkach

toxikománia pravidelné užívanie látok vyvolávajúcich psychické zmeny; drogová závislosť

toxikopatia ochorenie, ktorého pôvodcom sú jedovaté látky

toxikóza chorobný stav podobný ako po požití jedu

toxín jedovatá rastlinná alebo živočíšna látka, bakteriálny jed

toxipexa zničenie jedov v otrávenom organizme

toxokaróza, larválna toxokaróza parazitné ochorenie zvierat prenosné na človeka, pôvodcom sú larvy škrkaviek

toxón záškrťový jed spôsobujúci ochrnutie orgánov

toxoplazmóza parazitárne ochorenie zvierat prenosné na človeka

trache-, tracheo- prvá časť zložených slov s významom priedušnica, priedušnicový

trachea priedušnica

trachealgia bolesti priedušnice

tracheitída, tracheitis zápal priedušnice

trachel-, trachelo- prvá časť zložených slov s významom krčok maternice

tracheloktómia chirurgické odstránenie krčka maternice

tracheloplastika plastická úprava krčka maternice po pôrode

trachelorafia chirurgické zošitie krčka maternice

tracheobronchiálny týkajúci sa priedušnice a priedušiek

tracheolarynginálny týkajúci sa priedušnice a hrtanu

tracheorágia krvácanie z priedušnice

tracheoskop zrkadielko na vnútorné vyšetrenie maternice

tracheoskopia vyšetrenie priedušnice tracheoskopom

tracheospazmus kŕč priedušnice

tracheostenóza chorobné zúženie priedušnice

tracheotómia chirurgické otvorenie priedušnice

trachóm chronický hnisavý zápal očných spojiviek a rohovky

trachyfónia chrapot, chrapľavosť hlasu

trakcia naťahovanie, natiahnutie, napr. chrbtice, extenzia

trakt sústava ústrojov, napr. tráviaci trakt a pod.

traktotómia chirurgické preťatie nervových spojov

trán rybí tuk, rybí olej

trankvilizér liek odstraňujúci strach a chorobnú úzkosť

transakčná analýza druh interakčnej psychoterapie

transfixia chirurgické uvoľnenie zrastov

transformácia osobnosti subjektívny pocit premeny človeka na inú osobnosť

transfundovať vykonávať transfúziu

transfúzia prevod krvi z jedného tela do druhého

transfuziológia náuka o transfúzii krvi

transgestizmus prevzatie určitých pohybov opačného pohlavia, napr. gestikulácie

transkutánnny podávaný cez kožu

transpirácia dýchanie kožou; potenie

transplantácia prenesenie tkaniva alebo časti orgánu na iné miesto organizmu; prenesenie orgánu alebo jeho časti z jedného na druhý organizmus

transplantát prenášané tkanivo alebo orgán pri transplantácii

transplantovať prevádzať transplantáciu

transsexuál človek, u ktorého sa prejavujú znaky transsexualizmu

transsexualizmus sexuálna porucha prejavujúca sa túžbou po zmene pohlavia

transsudát nezápalový výron krvnej tekutiny do telových dutín, tekutina nahromadená v telovej dutine, výpotok

transudácia potenie, vylučovanie telesných tekutín; prenikanie krvi do tkaniva alebo telových dutín

transverzostómia vyústenie priečnej časti hrubého čreva navonok k odvádzaniu obsahu

transvestit, transvestista človek trpiaci transvestizmom

transvestitizmus chorobná záľuba žiť ako osoba opačného pohlavia

transvestizmus, transvestitizmus chorobná túžba obliekať si šaty opačného pohlavia

tranz hypnotický alebo extatický stav, mráкотný stav

trapéz, trapéza lichobežník; visutá hrazda; chrbtový sval spájajúci lopatku s chrbticou

trauma telesný alebo duševný úraz, poranenie; duševný otras

traumatik človek postihnutý traumou

traumatizácia zraňovanie, poškodzovanie, ublíženie; narušenie integrity, odolnosti

traumatizmus stav organizmu po traume, po úraze

traumatizovať spôsobovať traumou

traumatogénny vznikajúci traumou

traumatológ odborník v traumatológii

traumatológia oblasť medicíny, ktorá sa zaoberá prevenciou, diagnostikou a liečbou poranení, najmä pohybového ústrojenstva,

úrazové lekárstvo

traumatologický týkajúci sa traumatológa alebo traumatológie

traumatóza bližšie neurčené ochorenie vznikajúce vniknutím infekcie do rany

trema vrodená medzera medzi horným rezákmi

trematodóza trematódami vyvolané parazitárne ochorenie zvierat prenosné na človeka

tremor chvenie, trasenie (svalov)

trepan chirurgický nástroj na otvorenie lebky pri operácii mozgu

trepanácia chirurgické otvorenie lebečnej dutiny pomocou trepanu; vyvrtanie zuba až do dreňovej dutiny

trepanovanie trepanácia

trepidácia chvenie

tribadia, tribadizmus pohlavný styk medzi ženami, lesbizmus

triceps trojhlavý ramenný sval

trigeminus trojklanný nerv

trichalgia bolesť pociťovaná pri dotyku vlasov

trichauxia, trichauxa nadmerné ochlpenie

trichína ľudský aj živočíšny parazit svalovec

trichinelóza na človeka prenosné ochorenie svalov zvierat spôsobené červom svalovcom

tricho- prvá časť zložených slov s významom vlas, chlp

trichoblast bunka pokožky, z ktorej vyrastá chlповý výrastok

trichofágia premotávanie vlasov

trichofóbia chorobný strach z vlasov (napr. v jedle)

trichofýcia plesňové infekčné ochorenie kože

trichóm chlп; výrastok pokožkovej bunky

trichomonáda parazitický bičíkovec žijúci v rôznych orgánoch, slizniciach a črevách ľudí aj zvierat, často spôsobuje akútne zápaly

trichomoniáza infekčné parazitárne pohlavné ochorenie spôsobené bičíkovcom pošvovým (Trichomonas vaginalis), prejavujúce sa u žien akútnym zápalom sliznice pošvy, u mužov prebieha skryte

trichomycín antibiotikum používané pri liečbe trichomonádových infekcií

trichóza chorobná porucha rastu vlasov

trichromázia normálne farebné videnie, schopnosť rozoznávať tri základné farby

trichuriáza ochorenie črevného traktu; trichocefalóza

tripaflavín horká kryštalická látka, antiseptikum

tripanozóma, trypanozóma bičíkovec cudzopasiaci v krvi a spôsobuje najmä spavú nemoc

triplégia úplné ochrnutie jednej ruky a oboch nôh

tripsín tráviaci enzým

trisómia, trizómia prítomnosť troch rovnakých chromozómov v bunkovom jadre

tritanopia ťažká forma farbosleposti; strata schopnosti vnímať modrú farbu

troficita štandardný stav tkanív

trofický výživný, výživový, potravný

trofika funkcia nervových vlákien regulujúca výživu a látkovú premenu tkanív

trofopatia, trofopatis ochorenie spôsobené poruchou výživy

trokar nástroj na nabodnutie telovej dutiny, chirurgická ihla

trombektómia chirurgické odstránenie trombu

trombikulóza svrbivé kožné ochorenie s vyrážkami
trombín enzým meniaci rozpustnú bielkovinu krvnej plazmy na nerozpustný fibrín
trombo-, tromb- prvá časť zložených slov s významom krvná zrazenina, krvné doštičky
tromboangitída zápal ciev na nohách, tzv. Bürgerova choroba
tromboarteritída zápal artérií sprevádzaný zrážaním krvi
trombocyt krvná doštička
trombocytopénia pokles počtu krvných doštičiek
trombocytóza nárast počtu krvných doštičiek
tromboflebitída zápal žíl
trombogén látka, ktorá sa tvorí v pečeni alebo kostnej dreni a mení sa na trombín
trombolýza rozpúšťanie krvnej zrazeniny
trombopatia porucha krvných doštičiek
trombopénia nedostatok krvných doštičiek v krvi
trombóza upchatie cievy trombom, ktorý vznikol na mieste upchatia alebo tam bol dopravený krvou
trombus krvná zrazenina v cievach alebo v srdci
tropizmus pohyb v smere podráždenia
troposkop prístroj na precvičovanie zraku
trypanozomiáza parazitárne ochorenie živočíchov
trypsin tráviaci enzým žalúdovej šťavy štiepiaci bielkoviny
tse-tse tropická bodavá mucha prenášajúca spavú nemoc
tuba trubica
tubektómia chirurgické odstránenie vajcovodu
tuberkulid kožný prejav tuberkulózy

tuberkulín látka používaná pri diagnóze tuberkulózy; získava sa z kultúr tuberkulózných bacilov
tuberkulóza chronické infekčné ochorenie spôsobené tzv. Kochovými bacilmi a postihujúce rôzne časti tela, predovšetkým pľúca
tubokurarín účinná zložka jedu kurare spôsobujúca svalové ochrnutie
tuboovaritída zápal vajcovodu a vaječníka
tubulus kanálik, trubica
tularémia infekčná choroba hlodavcov prenosná na človeka
tumefakcia opuch, zdurenie na povrchu tela
tumescencia zdurenie
tumor nádor, najmä zhubný, novotvar; opuchnutie zapáleného tkaniva
turmon optická pomôcka uľahčujúca slabozrakým čítanie
turniket v medicíne prístroj na dočasné zastavenie krvácania
tusikácia pokašliavanie
tyflogia starostlivosť o zrakovo postihnuté osoby a ich spoločenské zaradenie
tyfopedagogika výchova a vzdelávanie zrakovo postihnutých ľudí
tyflóza slepota
tyfóm zoskupenie týfusových buniek príznačné pre brušný týfus
týfus brušný týfus, ktorý postihuje črevá
týfus infekčné ochorenie s horúčkami a hnačkami
týfus škvrnitý infekčné ochorenie s horúčkami, prenášané všou
tyloma mozol
tylóza mozolovitosť
tylozín antibiotikum používané pri liečbe pľúcnych infekcií zvierat
tymopatia úzkosť, nestálosť

tympania plynatosť čriev

tympanofónia hučanie v uchu

tympanoplastika chirurgické odstránenie chronického zápalu stredného ucha a zlepšenie sluchu; odklopenie bubienka

tympanotómia chirurgické preťatie a odklopenie bubienka

tyndalizácia prerušované ohrievanie tekutín s cieľom zničiť spóry mikroorganizmov

tyreogénny vznikajúci v štítnej žľaze

tyreoglobulín bielkovina obsahujúca jód, používaná pri liečbe niektorých ochorení štítnej žľazy

tyreoidálny hormón hormón štítnej žľazy

tyreoida štítna žľaza

tyreoida, tyreoiditis zápalové ochorenie štítnej žľazy

tyreoidektómia odstránenie štítnej žľazy

tyreoiditída zápal štítnej žľazy

tyreológia odbor, ktorý sa zaoberá chorobami, liečbou a prevenciou ochorení štítnej žľazy

tyreotoxikóza choroba spôsobená zvýšenou tvorbou a vylučovaním hormónu štítnej žľazy, tzv. Basedowova choroba

tyreotropín hormón vylučovaný predným lalokom hypofýzy

tyreóza chorobné prejavy zvýšenej činnosti štítnej žľazy

tyroxín hormón štítnej žľazy potrebný pre okysličovanie živín vo všetkých bunkách tela,

tyrozín aminokyselina nachádzajúca sa v bielkovinách

tyrozinúria vylučovanie tyrozínu močom

U

ulalgia bolesť čeluste

ulcerácia tvorba vredov, vredovatenie

ulcerózny vredový, vredovitý

ulcus vred, najmä žalúdka alebo dvanástnika

ulma lakt'ová kosť, lakeť

ultrasonografia sonografia

ultrazvuk zvuk s kmitočtom nad 20 000 Hz, čiže za hranicou normálnej počuteľnosti

umbikus, umbilikus pupok

unguentum lekárenská masť

urát soľ kyseliny močovej

uratúria výskyt kyseliny močovej a jej solí v moči

urea močovina

urémia chorobné vylučovanie moču do krvi, zlyhanie obličiek; hromadenie dusíkatých látok v organizme spôsobené nedostatočnou funkciou obličiek

ureter močovod

ureterolitiáza tvorba kamienkov v močovode

ureterostenóza zúženie močovodu

ureterotómia chirurgické otvorenie močovodu

uretikum močopudný prostriedok

uretra močová rúra

uretritída, ureteritída zápal močovej rúry

uretro- prvá časť zložených slov s významom močová trubica
uretrócytitída súčasný zápal močovej rúry a močového mechúra
uretroea výtok z močovej rúry
uretroragia chorobné krvácanie z močovej rúry
uretroskop optický prístroj na vyšetrenie močovej rúry
-úria druhá časť zložených slov s významom moč
urín, urína moč
urinácia močenie
urinoterapia samoliečba pitím vlastného moču
uro- prvá časť zložených slov s významom moč, močový
urobilín žlté farbivo vylučované močom pri ochoreniach pečene
urobilinúria prítomnosť urobilínu v moči
urocystektómia chirurgické odstránenie močového mechúra
urogenitálny týkajúci sa močového a pohlavného ústrojenstva
urogénny vznikajúci z moču
urografia röntgenové vyšetrenie obličiek a močových ciest
urolit močový kameň
uroliť výskyt močových kameňov v močových cestách
uroológ odborník v urológii
uroológia náuka o chorobách močových a mužských pohlavných orgánov, ich prevencii, diagnostike a liečbe; urologická klinika
uropatia nešpecifikované ochorenie močového ústrojenstva
urtikária kožné ochorenie, ľudovo koprivka
uteralgia bolesť maternice
uterinný maternicový
uterizmus kŕč svalstva maternice
utero-, uter- prvá časť zložených slov s významom maternica, mater-

nicový

uteropexia chirurgické pripevnenie, prišitie maternice
uterosalpingografia röntgenové vyšetrenie maternice a vajcovodov s pomocou kontrastnej látky
uterotómia chirurgické otvorenie maternice
uterotonikum liečivo vyvolávajúce sťahy svalstva maternice; používa sa napr. pri pôrode
uterus maternica
uvea stredná vrstva očnej gule, dúhovka
uveitída zápal dúhovky
uvula čípok hrtanu

V, W

vagína ženská pošva

vaginitída zápal sliznice pošvy

vaginismus ženská pohlavná porucha spočívajúca v mimovoľných kŕčovitých sťahoch pošvy, zvýšená dráždivosť pošvy

vaginorektálny týkajúci sa pošvy a konečníka

vaginoskop prístroj na vizuálne vyšetovanie vagíny; pošvové zrkadielko

vaginoskopia vyšetovanie pošvy pošvovým zrkadielkom

vago- týkajúci sa blúdivého nervu

vagotómia chirurgické preťatie blúdivého nervu

vagotónia funkčná porucha vegetatívneho nervového systému, zvýšená dráždivosť parasympatického nervstva, najmä blúdivého nervu

vagus blúdivý nerv; mozgový nerv

vakcína očkovacia látka proti infekčným chorobám

vakcinácia ochranné očkovanie vakcínou

valeriána liečivá rastlina; vo farmácii: extrakt pripravený z pakoreňa valeriány

valgózny uchyľujúci sa od normálnej priamej polohy dovnútra, vbočený, ohnutý do tvaru písmena x

valvula chlopňa

valvulitída zápal chlopne

variácia vrodená tvarová odchýlka

varicela nepravé, ovčie kiahne; infekčné ochorenie so svrbivými pľuz-

giermi na pokožke

varikozita výskyt varixov, zhluk kŕčových žíl

variola pravé kiahne; infekčné vírusové ochorenie s horúčkami

varix kŕčová žila

varozita vybočenosť kĺbov

varózny uchyľujúci sa od normálnej priamej polohy von, vybočený

vaskulárny cievny

vaskulózny cievnatý

vazo-, vaz- prvá časť zložených slov s významom cieva, cievny

vazodilatácia rozšírenie ciev

vazokonstrikcia zmrštenie, zúženie ciev

vazoneuróza prejavuje sa zvýšeným sťahom alebo rozšírením ciev

vazotónia napätie cievy

vazotonikum liek spôsobujúci zvýšenie tlaku ciev

vegetácia zdurená nosohltanová mandľa; bradavica; zväčšená sliznica alebo tkanivo

vegetatívny týkajúci sa všetkých životných funkcií s výnimkou pohlavného rozmnožovania a dráždivosti; vzťahujúci sa na útrobné nervstvo

véna žila

venaktázia chorobné rozšírenie žily

venerická choroba pohlavná choroba

venerik človek trpiaci pohlavnou chorobou

venerológ odborník vo venerológii

venerológia lekárstvo pohlavných chorôb, zaoberá sa prevenciou, diagnostikou a liečbou pohlavných chorôb, ich evidovaním a kontrolou

veneseckia otvorenie žily

venografia röntgenové zobrazenie žíl po naplnení kontrastnou látkou

venózný žilový

ventilácia dýchanie, výmena vzduchu v pľúcach

ventrálly brušný, útrobný; predný

ventrikulárny týkajúci sa srdcovej alebo mozgovej komory; týkajúci sa žalúdka

ventrodorzálny predozadný

venula žilka

vermifóbia chorobný strach pred červami a črevnými parazitmi

vertebra stavec

vertebrálny stavcový

vertigofóbia chorobný strach zo závratu

veruka bradavica, výrastok na koži s drsným povrchom, spravidla vírusového pôvodu

vestibulárny aparát orgán rovnováhy v uchu, vestibulum

vestibulológia odbor zaoberajúci sa diagnostikou a liečbou porúch rovnovážneho ústrojenstva

vestibulum predsieň, vchod napr. dutiny nosnej, ústnej

veterinár zverolekár

veterinárstvo vedný odbor, ktorý sa zaoberá liečbou zvierat; zverolekársť

veziko- prvá časť zložených slov s významom mechúr, mechúrový

vezikokéla kýla - prietrž - močového mechúra

vezikula ohraničená dutina v pokožke alebo pod ňou, pľuzgier

vezikulitída, vesiculitis zápal semenných váčkov

vilózný ochlpený, porastený vlasmi, chlpatý, vlasatý

violácia znásilnenie, telesný útok

viomycín druh antibiotika

virago žena s mužskými pohlavnými znakmi, mužatka

virémia prítomnosť vírusov v krvi

virginita panenstvo, panenskosť; pohlavná neporušenosť dievčaťa

virgo intacta pohlavne nedotknuté dievča, panna

virilita mužnosť, mužskosť, mužná sila

virilizmus u chlapcov vytváranie mužských pohlavných znakov, napr. ochlpenia; výskyt mužských druhotných pohlavných znakov u žien v dôsledku poruchy nadobličiek

virilný mužský, mužný

virión jednotlivá častica víru schopná napadnúť bunku a rozmnožovať sa v nej

virológ odborník vo virológii

virológia náuka o vírusoch a o chorobách nimi spôsobených

virostatikum antivírusová látka

viróza vírusmi vyvolaná choroba

virulencia jedovatosť, nákazlivosť; schopnosť mikroorganizmu preniknúť do tela a vyvolať chorobu

vírus nebunková živá forma živých sústav, spôsobujúca ochorenie organizmov, najmenšia a najjednoduchšia známa biologická jednotka s vlastným enzýmovým systémom alebo odkázaná na parazitický spôsob života v bunkách baktérií, rastlín, človeka aj zvierat

viscera útroby, vnútornosti

viscerálny útrobný

visceroptóza pokles brušných útrov

vitalita životnosť, životná spôsobilosť, životaschopnosť
vitamín biologicky účinná látka, dôležitá pre látkovú premenu v organizme; vo farmácii: vitamínový prípravok
vitaminizácia obohatenie krmiva alebo potravín vitamínmi
vitaminológia náuka o vitamínoch a ich účinkoch v organizme
vitaminózný obsahujúci vitamíny
vitiigo kožné ochorenie s bielymi škvrnami na pokožke
vivisekcia chirurgický zákrok na pokusnom zvierati zaživa a bez umŕtvenia
vizita návšteva; pravidelná lekárska kontrola pacientov v nemocniciach
vizuálny súvisiaci so zrakovým vnímaním, zrakový
volárny dlaňový, týkajúci sa dlane
volumetria odmerná analýza
volvulus zauzlenie čriev
vomitívum prostriedok vyvolávajúci zvracanie
vulnerabilný zraniteľný
vulva ženské vonkajšie pohlavné ústrojenstvo, lono
vulvektómia chirurgické vybratie vulvy
vulvitída infekčný zápal vonkajších rodidiel
vulvovaginitída zápal vonkajších rodidiel a pošvy
WHO skratka Svetovej zdravotníckej organizácie
workoholizmus chorobná závislosť na práci

X

xantelazma žltý pupienok na koži a mihalniciach, spôsobený poruchou látkovej výmeny
xantín medziprodukt látkovej premeny nukleoproteidov, obsiahnutý v krvi, moči a pod.
xantinúria zvýšené vylučovanie xantínu močom
xantodermia žltkasté sfarbenie pokožky u osôb postihnutých xantelazmou
xantochromatický žlto sfarbený
xantochrómia patologické žlté sfarbenie kože alebo mozgomiešneho moku
xantóm kožné ochorenie, ktoré sa prejavuje žltými škvrnami
xantomatóza rozmnoženie xantómov
xantopsia videnie predmetov v žltej farbe pri niektorých typoch žltacky alebo predávkovaní niektorých liekov
xenofília chorobná záľuba vo všetkom cudzom
xenofóbia chorobný strach zo všetkého cudzieho
xerodermia vrodená suchosť kože
xeroftalmia vysychanie očnej rohovky
xerocheilia chorobná suchosť pier
xeróm zasychanie a olupovanie rohovej vrstvy kože
xerostómia sucho v ústach
xeróza chorobná suchosť kože

Y

yellow fever žltá horúčka; žltá zimnica, infekčné ochorenie vírového pôvodu vyskytujúce sa v Amerike a v Africe

ysat výťažok z čerstvých liečivých bylín

yzop poloker pestovaný na juhu Európy ako korenie a liečivá rastlina

Z, Ž

zoantropia duševná choroba, pri ktorej sa postihnutý cíti byť zvieratom

zoofilia sexuálna úchylka charakterizovaná ukájaním pohlavného pudu pohlavným stykom so zvieratmi, sodomia

zoofóbia chorobný strach zo zvierat

zoonóza choroba zvierat prenosná prirodzenou cestou na človeka

zoopatológia náuka o chorobách zvierat

zoopsychológia náuka o správaní zvierat; zvieracia psychológia

zooterapia zverolekárstvo, náuka o liečbe zvieracích chorôb

zootoxíny živočíšne jedy

zygoma jedna z lebečných kostí, šijová kosť

zygomorfia súmernosť kvetov

zygota oplodnené vajíčko živočíchov alebo oplodnená vaječná bunka rastlín obsahujúca diploidný počet chromozómov

zymáza enzým obsiahnutý v kvasinkách a pliesňach

ženšen, ginseng rastlina používaná na výrobu liekov; všehoj ázijský; koreň tejto rastliny (svojim tvarom pripomína ľudské telo)